



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 9.10.2002
KOM(2002) 700 final

PÅ VEJ MOD ET UDVIDET EU

**Strategidokument
og
Europa-Kommissionens rapport
om de enkelte ansøgerlandes
fremskridt i retning mod tiltrædelse**

{SEC (2002) 1400 - 1412}

På vej mod et udvidet EU

**Strategidokument
og
Europa-Kommissionens rapport
om de enkelte ansøgerlandes
fremskridt i retning mod tiltrædelse**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Den samlede baggrund	6
1.1.	Europa på tærsklen til udvidelse	6
1.2.	Den offentlige mening og udvidelsesprocessen	8
1.3.	Administrative forberedelser af udvidelsen	8
1.4.	Københavnskriterierne	9
1.5.	Styrkelse af den administrative og retlige kapacitet.....	11
1.6.	Tiltrædelsesforhandlingerne.....	12
1.6.1.	Status	12
1.6.2.	Forpligtelser	13
1.6.3.	Overgangsordninger	13
2.	Kandidatlandenes fremskridt med hensyn til at opfylde kriterierne for medlemskab.....	14
2.1.	Politiske kriterier	14
2.1.1.	Samlet udvikling	14
2.1.2.	Konklusioner	15
2.2.	Økonomiske kriterier.....	15
2.2.1.	Samlet udvikling	15
2.2.2.	Konklusioner	17
	Andre forpligtelser ved medlemskab (herunder administrativ kapacitet)	17
2.2.3.	Generel udvikling.....	17
2.2.4.	Konklusioner	21
	Generelle konklusioner og henstillinger.....	22
3.	Fuldførelse af processen.....	22
	Afslutning af forhandlingerne	22
3.1.1.	De finansielle rammer	22
3.1.2.	Behandling af ny EU-ret og genoptagelse af kapitler	23
3.1.3.	Kapitlet om "andre anliggender"	24
	Færdiggørelse af tiltrædelsestraktaten.....	24
	Deltagelse i Unionens arbejde inden tiltrædelsen	25

Overvågning og beskyttelsesklausul	26
Efter udvidelsen.....	28
3.1.4. Opbygning af institutioner	28
3.1.5. ØMU og euroen.....	28
3.1.6. Schengen	29
3.1.7. Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde	29
4. En revideret tiltrædelsesstrategi for Bulgarien og Rumænien	29
Fremskridt hidtil	30
Vejledende dato	30
Køreplaner for tiltrædelsen.....	30
Førtiltrædelsesbistand.....	31
5. En ny impuls til udvidelsesprocessen med Tyrkiet.....	31
Styrkelse af førtiltrædelsesstrategien.....	33
Ekstra finansiel bistand.....	34
6. Konklusioner og henstillinger	35
Bilag 1: Konklusionerne af de periodiske rapporter.....	37
Bulgarien	37
Cypern	41
Tjekkiet	44
Estland	48
Ungarn	51
Letland	55
Litauen	59
Malta	64
Polen	67
Rumænien.....	72
Slovakiet.....	76
Slovenien	80
Tyrkiet	83
Bilag 2: Kapitlet “andre spørgsmål”.....	91

Bilag 3: Menneskerettighedskonventioner	93
Bilag 4: Projekter for parvist samarbejde	95
Bilag 5: "Peer Reviews"	98
Bilag 6: Status i forhandlingerne	102
Bilag 7: Statistiske nøgletal	104

1. DEN SAMLEDE BAGGRUND

1.1. Europa på tærsklen til udvidelse

Den næste udvidelse af Unionen vil yderligere styrke det europæiske kontinents enhed og bidrage til at skabe et område med varig fred og velstand.

I 1993 gav Det Europæiske Råd i København de central- og østeuropæiske lande udsigt til medlemskab af Den Europæiske Union. EU iværksatte derefter en ambitiøs førtiltrædelsesstrategi, der har ligget til grund for og støttet kandidatlandenes forberedelse af medlemskab frem til i dag.

Ved at arbejde for at opfylde EU's tiltrædelseskrav og vedtage EU's regelrammer har kandidatlandene været i stand til at fremskynde indenlandske reformer, samtidig med at de har forberedt sig til EU-medlemskabet. Europas borgere er kommet hinanden nærmere, således som det viste sig i solidariteten mellem de nuværende og fremtidige EU-medlemmer under de alvorlige oversvømmelser, der ramte Central- og Østeuropa i sommer.

De historiske og politiske argumenter for udvidelsen er overbevisende. Den vil også medføre betydelige økonomiske fordele.

Både de nuværende EU-medlemsstater og de fremtidige medlemmer har fordel af politisk stabilitet. Der er opstået stabile demokratier i Central- og Østeuropa. Dette heldige udfald skyldes hovedsagelig befolkningen i de pågældende lande. Den politiske stabilitet i de central- og østeuropæiske kandidatlande er rodfastet i fælles europæiske værdier, nemlig demokrati, retsstatsprincippet, respekten for menneskerettighederne og beskyttelse af mindretal. Årsager til konflikt, såsom mindretalsspørgsmål og grænsestridigheder, er fjernet. Stabile politiske rammer er en forudsætning for varig fred og sameksistens mellem naboer og også for en velfungerende økonomi.

Dette åbner mulighed for, at kandidatlandene kan forbedre deres levestandard og deres muligheder i den globale konkurrence. Mellem halvdelen og to tredjedele af kandidatlandenes handel foregår allerede nu med EU. Den hurtige vækst i handelen har medvirket til at udvikle nye markeder og tilvejebringe investeringer. Fuld integration med tiltrædelsen vil sammen med vedtagelsen af fælles regler og standarder på verdens største enhedsmarked yderligere forbedre mulighederne for at opnå en socialt og miljømæssigt bæredygtig vækst.

Den udvidede Union vil med politisk og økonomisk stabilitet stå bedre rustet til at imødegå globale udfordringer. En udvidet Union vil give EU's eksterne forbindelser mere vægt, især med hensyn til udviklingen af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Et forbedret samarbejde mellem nuværende og fremtidige medlemsstater vil bidrage til at bekæmpe international kriminalitet og terrorisme.

Det udvidede EU skal se ud over sine egne grænser og udvikle en ny naboskabspolitik til fordel for alle. Der gøres nu overvejelser om politikken for et "bredere Europa". De har til sigte at give den udvidede Union en mere sammenhængende politik over for dens

nabolande. Kommissionen er i øjeblikket ved at undersøge mulighederne for at forbedre Unionens politik over for dens nye naboer, ikke blot for at bilægge eventuelle bekymringer efter udvidelsen, men også for at sikre, at udvidelsen medfører muligheder, såsom en forventet forøgelse af handelen og den økonomiske vækst på begge sider. En sådan ny nærhedspolitik vil understrege, at et udvidet EU vil sikre åbenhed og fremme fælles interesser og aktiviteter med dens naboer i det vestlige Balkanområde, Østeuropa og Middelhavsområdet.

De fremtidige medlemsstater yder værdifulde bidrag til drøftelserne om Europas fremtid inden for rammerne af Det Europæiske Konvent, der forbereder vejen for den næste institutionelle reform. Konventionens arbejde er af afgørende betydning for Europas fremtid. Kandidatlandenes fulde deltagelse har klart vist de øgede fordele ved en udvidet Union.

Kommissionens vurdering af kandidatlandene i dette års periodiske rapporter sender tre vigtige budskaber:

- Unionens førtiltrædelsesstrategi har været vellykket. Omstillingsprocessen i kandidatlandene er gået væsentligt hurtigere på grund af udsigten til medlemskab.
- Tiltrædelsesforhandlingerne, der har været baseret på principperne om egne resultater, differentiering og indhentning, kan afsluttes med de fleste kandidatlande inden udgangen af 2002. Forberedelserne til udvidelsen vil fortsætte.
- Udvidelsen er en omfattende proces, der ikke vil være afsluttet med de første tiltrædelser. Den Europæiske Union giver fortsat sin fulde støtte til de nuværende kandidatlande, der ikke vil være i stand til at deltage i den næste udvidelsesrunde.

Kandidatlandene har gjort en betydelig indsats i forbindelse med udvidelsesprocessen. Der er truffet vigtige politiske og økonomiske beslutninger i forventning om udvidelsen. For at opnå de fulde fordele af integration for både fremtidige og nuværende medlemsstater må den planlagte tidshorisont for udvidelsen overholdes uden at skade tiltrædelsesprocessens kvalitet.

Kommissionen håber som det bedste resultat for alle parter at se et genforenet Cypern tiltræde Den Europæiske Union på grundlag af en samlet løsning. . Som det fremgår af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Sevilla, er Unionen rede til at tage hensyn til vilkårene i en politisk løsning i tiltrædelsesordningerne i overensstemmelse med de principper, som Den Europæiske Union bygger på. Kommissionen hilser det velkommen, at der fortsat vil være tale om et betydeligt FN-engagement. Alle berørte parter bør nu gøre en målrettet indsats for at nå frem til en sådan løsning inden afslutningen af tiltrædelsesforhandlingerne. Idet den tager hensyn til erklæringerne fra FN's Sikkerhedsråd, opfordrer Kommissionen navnlig Tyrkiet til fuldt ud at støtte bestræbelserne for at nå frem til en samlet løsning i år. I så fald kan Cyperns tiltrædelsesbetingelser ændres, så der tages hensyn til den samlede løsning og til dens konsekvenser for anvendelsen af regelværket på hele øen.

Kommissionen er fortsat aktivt i kontakt med alle de berørte parter for at styrke indsatsen for at nå frem til en løsning. Den har foreslået, at Unionen stiller betydelige ressourcer til rådighed for at hjælpe den nordlige del af øen med at indhente den sydlige del og for at støtte en løsning. Kommissionen bemærker, at hvis der ikke findes en løsning, vil de

beslutninger, der skal træffes i december af Det Europæiske Råd i København, blive baseret på konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Helsinki.

På dets møder i Göteborg, Laeken og Sevilla bekræftede Det Europæiske Råd igen, at hvis det nuværende tempo i forhandlingerne og reformerne fastholdes, er Den Europæiske Union fast besluttet på at afslutte forhandlingerne med Cypern, Malta, Ungarn, Polen, Den Slovakiske Republik, Litauen, Letland, Estland, Den Tjekkiske Republik og Slovenien inden udgangen af 2002, hvis disse lande er klar. Målet er fortsat, at disse lande skal kunne deltage som fuldgyltige medlemmer i valget til Europa-Parlamentet i 2004. Det Europæiske Råd i Sevilla tilføjede, at Kommissionen bør udarbejde relevante henstillinger på grundlag af dens periodiske rapporter, så Det Europæiske Råd kan afgøre, hvilke kandidatlande forhandlingerne kan afsluttes med inden udgangen af 2002.

Det Europæiske Råd i Sevilla opfordrede også Bulgarien og Rumænien til at fortsætte deres bestræbelser og bekræftede på ny Unionens tilsagn om fuldt ud at støtte deres tiltrædelsesforberedelser.

Det tilføjede, at der i København bør vedtages en ajourført køreplan og en revideret og udbygget førtiltrædelsesstrategi for de kandidatlande, der stadig forhandles med. Det kan desuden overvejes at forhøje den finansielle førtiltrædelsesbistand. Hvis det nuværende tempo fastholdes, kan der endvidere fastsættes en mere præcis tidsplan for disse landes tiltrædelsesproces inden årets udgang.

Denne meddelelse undersøger de ovennævnte anmodninger fra Det Europæiske Råd.

1.2. Den offentlige mening og udvidelsesprocessen

Som i medlemsstaterne bør det også i kandidatlandene være de nationale regeringer, der spiller den vigtigste rolle med hensyn til at forklare udvidelsen for borgerne. Kommissionen støtter disse bestræbelser og har udarbejdet en kommunikationsstrategi til dette formål. Det klare budskab, som bør formidles af alle aktører med et ansvar for, at processen lykkes, er, at udvidelsen kun har vindere, og at genforeningen af Europa vil udstrække området med fred, velstand og sikkerhed til hele kontinentet.

Udvidelsen støttes generelt stærkt i kandidatlandene. I medlemsstaterne er det vigtigt at skabe øget opmærksomhed og viden om de lande, der snart vil tilslutte sig Unionen, og gøre rede for resultaterne af udvidelsesprocessen. Der skal gøres mere for at forklare fordelene ved et udvidet EU, både med hensyn til øget politisk stabilitet og udsigten til vedvarende økonomisk vækst, og for at gøre rede for de enorme fremskridt med hensyn til økonomiske og politiske reformer, der er sket i regionen siden 1989. Dette vil bidrage til at fjerne tvivl om, hvorvidt kandidatlandene er klar til at tilslutte sig Unionen.

1.3. Administrative forberedelser af udvidelsen

En vellykket og problemfri overgang til et udvidet EU kræver også forberedelser på administrativt plan i de nuværende EU-institutioner. Sådanne forberedelser har stået på i nogen tid, således at alle nødvendige foranstaltninger kan være på plads på tidspunktet for tiltrædelsen. Dette igangværende arbejde omfatter bl.a. vurderinger af personalebehovet og de dermed forbundne forberedelser af nyansættelser, tilvejebringelse af oversættelse og tolkning i yderligere sprog samt forberedelse af

bygninger, skoler osv. Institutionerne har arbejdet sammen om at sikre sådanne forberedelser for alle institutioner. Kommissionen beskrev de fremskridt, som er gjort med de opgaver, der venter, i sin *plan for de administrative forberedelser til udvidelsen*¹, der er baseret på den arbejdshypotese, at ti lande med ni nye sprog vil tiltræde Unionen den 1. januar 2004. Denne plan vil blive ajourført, når det er blevet besluttet, hvilke lande der vil tiltræde, og hvornår.

I sin meddelelse om *Kommissionens aktiviteter og menneskelige ressourcer i Den Europæiske Union efter udvidelsen*² undersøgte Kommissionen navnlig sit behov for yderligere menneskelige ressourcer udtrykt i fuldtidsstillinger, der bør besættes i tiden mellem 2004 og 2008. Det er desuden klart, at der på visse områder, f.eks. landbrug, strukturpolitikker og sprogtenesterne, vil være et stort behov for nye stillinger som følge af udvidelsen, ikke blot efter tiltrædelsen, men også umiddelbart før denne. Kommissionen foretog derfor en grundig vurdering af sit yderligere personalebehov, der førte til en anmodning om 500 midlertidige stillinger til dækning af prioriterede behov allerede i 2003; disse stillinger skal hovedsagelig besættes af personer fra kandidatlandene.

1.4. Københavnskriterierne

I juni 1993 etablerede Det Europæiske Råd i København fundamentet for den nuværende udvidelsesproces ved at erklære, at "*de associerede lande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, kan blive medlemmer af Unionen*", og ved at definere betingelserne for medlemskab, de såkaldte Københavnskriterier. I henhold til Københavnskriterierne skal kandidatlandene opfylde følgende betingelser for medlemskab:

- de skal have "*stabile institutioner, der kan garantere demokratiet, retsstaten, menneskerettighederne og respekten for og beskyttelsen af mindretal*": de politiske kriterier.

Siden Amsterdamtraktaten trådte i kraft i maj 1999, har disse betingelser været nedfældet som forfatningsmæssige principper i traktaten om Den Europæiske Union, og de er blevet fremhævet i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der blev fremlagt på Det Europæiske Råds møde i Nice i december 2000.

- de skal have "*en fungerende markedsøkonomi og være i stand til at modstå konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen*": de økonomiske kriterier.

Disse kriterier er i overensstemmelse med de principper for økonomiske politikker, som er nedfældet i EF-traktaten ved Maastricht-traktaten, der trådte i kraft den 1. november 1993.

- de skal "*være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab og bl.a. tilslutte sig målene for politisk, økonomisk og monetær union*". Dette kriterium henviser til gennemførelsen af Unionens lovgivning, den såkaldte EU-ret. Det benævnes derfor i det følgende "EU-retskriteriet". Efterfølgende Europæiske Råd, og særlig Det Europæiske Råd i Madrid i 1995, har fremhævet vigtigheden af, at EU-retten ikke

¹ SEK(2002) 1015 af 25.9.2002.

² KOM(2002) 311 af 5.6.2002.

blot inkorporeres i den nationale lovgivning, men at der også sikres en effektiv gennemførelse heraf ved hjælp af passende administrative og retlige strukturer.

Siden Kommissionen i 1997 afgav udtalelser om de central- og østeuropæiske landes ansøgninger om medlemskab, har den årligt i periodiske rapporter - der nu også omfatter Cypern, Malta og Tyrkiet - vurderet de fremskridt, som kandidatlandene har gjort med hensyn til at opfylde Københavnskriterierne. Kommissionen har i forbindelse med Agenda 2000³ udviklet en metode herfor.

Efter denne metode foretages der i periodiske rapporter en vurdering af fremskridtene med hensyn til lovgivning og foranstaltninger, der rent faktisk er vedtaget eller gennemført. Denne fremgangsmåde sikrer lige behandling af alle kandidatlande og muliggør en objektiv bedømmelse af situationen i hvert enkelt land. Fremskridt med hensyn til opfyldelse af hvert kriterium vurderes på grundlag af en detaljeret standardcheckliste, som gør det muligt at tage hensyn til de samme aspekter for hvert land, og som sikrer gennemsigtighed. Rapporterne trækker på og krydscheckes med talrige kilder, f.eks. oplysninger fra kandidatlandene selv, rapporter fra Europa-Parlamentet, medlemsstaternes bedømmelser og internationale organisationers og ikke-statslige organisationers arbejde. Dette års rapporter indeholder også nogle fremadrettede elementer.

Med henblik på at vurdere den udstrækning, hvori kandidatlandene opfylder de politiske kriterier, giver Kommissionen ikke blot en beskrivelse af deres forskellige institutioner (parlamentet, den udøvende magt og retsvæsenet), men undersøger også, hvordan de forskellige rettigheder og friheder udøves i praksis. For så vidt angår menneskerettighederne analyserer Kommissionen den måde, hvorpå kandidatlandene overholder og gennemfører bestemmelserne i de vigtigste menneskerettighedskonventioner, herunder særlig den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. For så vidt angår respekten for mindretals rettigheder og beskyttelsen af mindretal retter Kommissionen en særlig opmærksomhed mod gennemførelsen af de forskellige principper, der er fastlagt i Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal. Foranstaltninger, der træffes af lande med henblik på bekæmpelse af korruption, undersøges også.

De økonomiske kriterier består af to elementer: en fungerende markedsøkonomi og evnen til at modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen. Disse to elementer vurderes ved en række underkriterier, der er fastlagt i Agenda 2000. En fungerende markedsøkonomi forudsætter, at priser og handel liberaliseres, og at der findes et velfungerende retssystem, som også indbefatter ejendomsrettigheder. Makroøkonomisk stabilitet og enighed om den økonomiske politik styrker en markedsøkonomis præstationer. En veludviklet finanssektor og fraværet af enhver væsentlig hindring for markedsadgang og -afgang forbedrer økonomiens effektivitet. Evnen til at modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen kræver markedsøkonomi og stabile makroøkonomiske rammer. Den kræver også en tilstrækkelig stor menneskelig og fysisk kapital, herunder infrastruktur. Den afhænger af den

³ *Agenda 2000: Et udvidet og styrket EU*, KOM(97) 2000 endelig. Se navnlig Del 2: Udfordringen forbundet med udvidelsen: I. Vurdering på basis af tiltrædelseskriterierne.

udstrækning, hvormed regeringens politik og lovgivningen påvirker konkurrenceevnen, af graden af et lands handelsintegration med Unionen og af andelen af små firmaer.

Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab kræver vedtagelse, gennemførelse og håndhævelse af EU-retten. I sine rapporter analyserer Kommissionen for hvert af EU-rettens 29 kapitler, i hvilken grad der er truffet de lovgivningsmæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at gennemføre EU-retten i det pågældende kapitel, og hvad der stadig mangler at blive gjort. Kommissionen vurderer desuden, i hvilket omfang hvert kandidatland har etableret de administrative strukturer, som er nødvendige for at gennemføre EU-retten.

Dette års periodiske rapporter har et bredere perspektiv end i tidligere år. Udover bedømmelsen af de enkelte kandidatlandes fremskridt vurderes det også, i hvilken grad kandidatlandene vil opfylde Københavnskriterierne ved tiltrædelsen, idet der tages hensyn til den påtænkte tidsplan for udvidelsen, som er fastlagt af Det Europæiske Råd.

Dette kræver en grundig undersøgelse af de fremskridt, som hvert land har gjort i de forløbne år⁴, af deres tidligere resultater med at gennemføre de tilsagn, der er afgivet under forhandlingerne, og af, om landene i tilstrækkelig grad opfylder Københavnskriterierne. Disse sidstnævnte aspekter er særlige vigtige, når evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab skal vurderes. Det er en nødvendig betingelse for at konkludere, at et givet kandidatland vil være i stand til at anvende EU-retten ved tiltrædelsen, at det pågældende land allerede nu har vedtaget en kritisk masse af denne ret inden for de forskellige kapitler, og at det i tidligere år har haft gode resultater. Der er også taget hensyn til Kommissionens oplysninger om de relevante igangværende forberedelser, særlig i forbindelse med overvågningsprocessen.

De periodiske rapporter identificerer de kandidatlande, som vil opfylde Københavnskriterierne inden for den frist, der er planlagt for tiltrædelsen. De udgør grundlaget for Kommissionens henstillinger om afslutning af forhandlingerne med de pågældende lande inden udgangen af 2002. For alle landene identificerer rapporterne de områder, hvor der er behov for yderligere bestræbelser, eller hvor der fortsat skal gennemføres reformer.

1.5. Styrkelse af den administrative og retlige kapacitet

Kommissionen tillægger det den største betydning at sikre, at kandidatlandene styrker deres administrative og retlige kapacitet yderligere. Dette er et afgørende krav for at skabe gensidig tillid mellem medlemsstaterne og er absolut nødvendigt for medlemskab. I sine udtalelser fra 1997 og de efterfølgende periodiske rapporter har Kommissionen nøje overvåget de fremskridt, som de enkelte lande har gjort på dette område. Store dele af Fællesskabets førtiltrædelsesbistand er siden begyndelsen af 1990'erne gået til at hjælpe kandidatlandene i deres bestræbelser for at opbygge og styrke deres administrative og retlige strukturer.

⁴ Siden udtalelserne fra 1997 for de centraleuropæiske kandidatlande, siden den periodiske rapport fra 1998 for Cypern og Tyrkiet og siden ajourføringen af udtalelsen om Malta fra 1999.

Som bebudet i Kommissionens 2001-dokument om udvidelsesstrategien, *En vellykket udvidelse*, har den i første kvartal 2002 sammen med hvert forhandlende land udarbejdet en handlingsplan for at styrke disse landes administrative og retlige kapacitet. På grundlag af tiltrædelsespartnerskabsprioriteterne fra 2002 identificerer handlingsplanerne de konkrete foranstaltninger, som stadig skal gennemføres for hvert land, for at det på tiltrædelsestidspunktet kan have en tilstrækkelig administrativ kapacitet.

Handlingsplanerne identificer den målrettede bistand, som er nødvendig for at støtte landene i deres bestræbelser. Til dette formål har Kommissionen afsat en yderligere finansiell bistand på op til 250 mio. EUR i 2002, der skal ledsage disse bestræbelser, hvorved Kommissionens samlede støtte til at styrke den administrative og retlige kapacitet i de lande, med hvilke der føres forhandlinger, når op på omkring 1 mia. EUR i 2002.

Handlingsplanerne noterer endvidere de relevante tilsagn, der er afgivet under forhandlingerne, og alle yderligere overvågningsaktioner, særlig 'peer reviews', der kan være fornødne på visse områder for at vurdere de enkelte landes forberedelser. Alle 12 forhandlende lande har i forskellig grad været genstand for 'peer reviews'. I alt er der gennemført 205 'peer reviews' i 17 sektorer gennem Kontoret for Informationskontoret om Faglig Bistand (TAIEX), og 800 eksperter har været inddraget (nærmere oplysninger i **bilag 5**). Nogle 'peer reviews' i sektoren for finanskontrol har fundet sted gennem programmet for forbedring af regeringsførelse og management (SIGMA), mens Kommissionens tjenestegrene selv har gennemført overvågningsaktioner på andre områder. Der blev i Rådets regi foretaget en særlig 'peer review' vedrørende nuklear sikkerhed i første halvdel af 2002, som førte til en statusrapport i juni 2002.

Udvekslingen af oplysninger mellem eksperter fra ækvivalente organer i kandidatlandene og medlemsstaterne er et centralt element i disse 'peer reviews'. Rapporterne fra de 'peer reviews', der er stillet til rådighed for kandidatlandene og medlemsstaterne, har bidraget til Kommissionens analyse i de periodiske rapporter. Kandidatlandene vil gøre brug af resultaterne af 'peer reviews' til at identificere yderligere nødvendige tiltag. De bør også bidrage til udvikling af kollegiale støtteaktiviteter for kandidatlandene med henblik på udveksling af den bedst mulige praksis i perioden op til tiltrædelsen og derefter.

Handlingsplanerne har givet ny kraft til kandidatlandenes bestræbelser for at styrke deres administrative og retlige kapacitet. De gennemføres stort set planmæssigt. Det er vigtigt, at kandidatlandene fortsat gør en vedvarende indsats for at gennemføre handlingsplanerne.

1.6. Tiltrædelsesforhandlingerne

1.6.1. Status

Tiltrædelsesforhandlingerne er langt fremme. Der har været forhandlet med seks lande siden 1998 (Cypern, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Polen og Slovenien), og der blev indledt forhandlinger med yderligere seks lande i begyndelsen af 2000 (Bulgarien, Letland, Litauen, Malta, Rumænien og Slovakiet). På Det Europæiske Råds møde i Nice i 2000 blev der truffet beslutning om en køreplan for tiltrædelsesforhandlingerne, der satte en frist for Unionen til at fastlægge sin stilling til de forhandlingskapitler, der ikke var afsluttet. Køreplanen har været meget nyttig med hensyn til at fremskynde forhandlingerne, idet den har hjulpet alle parter med at følge en

realistisk plan. Unionen har fastlagt fælles holdninger i overensstemmelse med køreplanen, hvilket har ført til foreløbig lukning af et betydeligt antal kapitler. Der er gjort status over forhandlingerne i **bilag 6**.

1.6.2. Forpligtelser

Den foreløbige lukning af et kapitel afhænger blandt andet af, om Unionen accepterer troværdigheden af de forpligtelser, som kandidatlandene har påtaget sig. Dette er generelt baseret på, at centrale dele af EU-retten allerede er blevet gennemført. Kandidatlandene skal sikre, at de opfylder alle forpligtelser planmæssigt. Kommissionen overvåger nøje gennemførelsen af disse forpligtelser, især gennem tilsynsrapporter og handlingsplanerne for administrativ og retlig kapacitet. Hidtil er de forpligtelser, der er afgivet tilsagn om i forbindelse med forhandlingerne, stort set blevet gennemført planmæssigt; i de få tilfælde, hvor der opstod problemer eller forsinkelser, blev der fundet løsninger, og det var ikke nødvendigt for Kommissionen at anbefale, at noget kapitel blev genåbnet.

Vurderingen i dette års periodiske rapporter bekræfter, at kandidatlandene i de fleste tilfælde generelt opfylder de forpligtelser, de har påtaget sig under forhandlingerne. Hvor forpligtelserne vedrører foranstaltninger, der skal være gennemført på tidspunktet for tiltrædelsen, er Kommissionens vurdering baseret på den relevante forberedelsesproces. Rapporterne angiver visse tilfælde, hvor kandidatlandene har problemer med hensyn til at opfylde deres forpligtelser. Dette vedrører navnlig landbrug, miljø og fiskeri. I sådanne tilfælde bør kandidatlandene træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at forpligtelserne opfyldes fuldt ud.

1.6.3. Overgangsordninger

Tiltrædelsesforhandlingerne er baseret på princippet om, at kandidatlandene reelt skal anvende EU-retten ved tiltrædelsen, men der er under forhandlingerne aftalt en række velbegrundede overgangsforanstaltninger i henhold til principperne for sådanne foranstaltninger. Ifølge disse principper skal alle overgangsforanstaltninger være af begrænset varighed og omfang og være ledsaget af en plan med klart definerede stadier for anvendelsen af EU-retten. Overgangsforanstaltninger må desuden ikke indebære ændringer af Unionens regler eller politikker, forstyrre deres rette funktion eller føre til væsentlig konkurrenceforvridning. Der er aftalt overgangsforanstaltninger efter anmodning fra såvel kandidatlandene (indtil videre 190 godkendte anmodninger) som Unionen (indtil videre 28 godkendte anmodninger). Anvendelsesområdet for disse foranstaltninger er forskelligt efter sektorer og lande.

Der er efter anmodning fra kandidatlandene f.eks. blevet aftalt overgangsforanstaltninger på områder, hvor en effektiv anvendelse af EU-retten kræver betydeligt forudgående finansielle investeringer. Eksempler herpå er opførelse af kommunale rensningsanlæg for spildevand eller opbygning af nødlagre af olie. I sådanne tilfælde er der aftalt investeringsplaner og detaljerede strategier for en gradvis overholdelse af EU-retten. Der er også sket en midlertidig begrænsning af den frie bevægelighed for kapital fra nuværende til nye medlemsstater med henblik på køb af jord og sekundære boliger.

Efter anmodning fra Unionen er der opnået enighed om nogle få veldefinerede og begrænsede overgangsordninger for at afhjælpe regionale eller sektorspecifikke forstyrrelser som følge af en fuldstændig anvendelse af EU-retten i den udvidede Union. Arbejdstagernes frie bevægelighed fra nye til nuværende medlemsstater er midlertidigt

blevet begrænset, beskyttelsen af industrielle ejendomsrettigheder for lægemidler og EF-varemærker er blevet forbedret, og adgangen til de nationale vejtransportmarkeder (cabotage) mellem nuværende og visse nye medlemsstater er midlertidigt blevet begrænset.

2. KANDIDATLANDENES FREMSKRIDT MED HENSYN TIL AT OPFYLDE KRITERIERNE FOR MEDLEMSKAB

2.1. Politiske kriterier

2.1.1. Samlet udvikling

I sine udtalelser fra 1997 og de efterfølgende periodiske rapporter har Kommissionen vurderet kandidatlandenes fremskridt med hensyn til opfyldelse af de politiske Københavnskriterier. Siden 1999 har Kommissionen fundet, at alle de kandidatlande, som der forhandles med, opfylder disse betingelser. I de seneste fem år har de samlede fremskridt med hensyn til at befæste og uddybe demokratiet og respekten for retsstatsprincippet, menneskerettighederne og mindretals rettigheder været betydelige.

I det seneste år blev det bekræftet, at det **demokratiske regeringssystem** i kandidatlandene fungerer. Der blev afholdt frie og retfærdige nationale eller lokale valg i flere lande.

Arbejdet for at konsolidere og modernisere **den offentlige forvaltning** fortsatte. Der er nu indført retlige rammer for den offentlige tjeneste i alle kandidatlandene, og uddannelse af embedsmænd er nu normen. Flere lande har gjort fremskridt med hensyn til at indføre adfærdskodekser, klare skillelinjer mellem politiske og administrative ansvarsområder og vedtage lovgivning om adgang til offentlige oplysninger.

De fleste lande har gjort fremskridt med hensyn til at reformere og styrke **retsvæsenet** som et afgørende element i forbindelse med at sikre respekten for retsstatsprincippet og en effektiv håndhævelse af EU-retten. De fleste lande tog afgørende skridt med hensyn til at vedtage grundlæggende lovgivning, styrke menneskelige ressourcer og forbedre arbejdsbetingelserne. I flere lande blev der gjort fremskridt med hensyn til at udvikle og styrke mekanismer til at sikre, at domstolsafgørelser håndhæves behørigt, og med hensyn til at forbedre borgernes adgang til retsvæsenet. I de fleste lande blev der gjort yderligere fremskridt med hensyn til at behandle problemet med ophobning af sager i retsvæsenet. Bestræbelserne for yderligere at befæste reformerne på dette område bør fortsætte.

Der er gjort fremskridt med hensyn til bekæmpelse af **korruption**, svig og økonomisk kriminalitet, men dette område giver stadig grund til bekymring. De fleste lande har nu strategier for bekæmpelse af korruption, og korruptionsbekæmpende organer er blevet yderligere styrket. Der er gjort yderligere fremskridt med hensyn til lovgivning, herunder på områder såsom offentlige indkøb og finansiering af politiske partier, og der er gjort en betydelig indsats for at øge opmærksomheden herom. Der er tegn på, at offentligheden i en række lande er blevet mere opmærksom på de farer, som korruption medfører for økonomien og samfundet som helhed. Det er også for dette område relevant at opmuntre udviklingen med hensyn til den offentlige forvaltnings gennemsigtighed, ansvarlighed og effektivitet. Indsatsen må opretholdes.

I en række lande blev der taget yderligere skridt til at styrke de lovgivningsmæssige og retlige rammer for sikring af **ligestilling mellem kønnene**. I nogle lande blev der også taget vigtige skridt til at hjælpe ofre for vold i hjemmet. Der er behov for en yderligere indsats for at fremme den økonomiske og sociale lighed mellem kvinder og mænd.

I alle lande med betydelige **sigøjnerbefolkninger** er der gjort fremskridt med hensyn til at gennemføre nationale handlingsplaner for at forbedre den vanskelige situation, som medlemmerne af disse samfund befinder sig i. Det er nødvendigt med en videre indsats for at sikre, at de forskellige handlingsplaner fortsat gennemføres på vedholdende vis og i nært samarbejde med repræsentanter for sigøjnerne. Vedtagelse og behørig gennemførelse af en omfattende antidiskriminationslovgivning i overensstemmelse med EU-retten på området vil være et vigtigt skridt fremad, hvor en sådan lovgivning stadig mangler.

Der kan iagttages en yderligere positiv udvikling med hensyn til beskyttelsen af **mindretal**. I Estland og Letland blev der gjort yderligere fremskridt med integrationen af personer uden statsborgerskab. I flere lande blev de retlige og institutionelle rammer for beskyttelse af mindretal styrket yderligere. I Bulgarien, Slovakiet og Rumænien fortsatte medlemmer af mindretal med at spille en vigtig rolle i det nationale politiske liv.

I tidligere år har Kommissionen fremhævet problemerne i **børneforsorgsinstitutionerne** i Rumænien. De lovgivningsmæssige, administrative og finansielle foranstaltninger, der er truffet af de rumænske myndigheder, er begyndt at give resultater. Antallet af børn på forsorgsinstitutioner er faldet, og deres levevilkår er forbedret. Indsatsen skal opretholdes.

2.1.2. Konklusioner

Alle de lande, med hvilke der i øjeblikket føres forhandlinger, opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier. Dette er blevet bekræftet over det forløbne år.

Tyrkiets fremskridt og situationen med hensyn til de politiske kriterier fremgår af afsnit 5.

Konklusionerne på hver periodisk rapport fremgår af **bilag 1**. De menneskerettighedskonventioner, som kandidatlandene har ratificeret, er anført i **bilag 3**.

2.2. Økonomiske kriterier

2.2.1. Samlet udvikling

I år giver de periodiske rapporter en bredere vurdering af kandidatlandenes fremskridt hen imod opfyldelse af de økonomiske Københavnskriterier end i tidligere år. De ser på de fremskridt, der er gjort siden de seneste periodiske rapporter, og gør status over resultaterne med hensyn til opfyldelse af disse kriterier i perioden siden 1997, hvor Kommissionen afgav udtalelser om de fleste kandidatlande. Nedenfor gives et resumé over den vigtigste udvikling, og i **bilag 7** fremlægges udvalgte økonomiske indikatorer for de enkelte lande.

I perioden 1997-2001 havde de fleste kandidatlande en gennemsnitlig **økonomisk vækst**, der lå væsentligt over EU-gennemsnittet på 2,6 %. Den globale afmatning, der begyndte

sidst i 2000, påvirkede også EU og dermed kandidatlandene. Som følge heraf faldt væksten i en række kandidatlande i 2001, men den samlede økonomiske udvikling har været forholdsvis stabil i første halvdel af 2002. For de ti overgangsökonomier udgjorde **BNP per capita** målt i købekraftsstandarder i gennemsnit 39,3 % af EU-gennemsnittet i 2001, hvilket var en stigning fra 38,5 % i 2000. De fleste kandidatlande havde en vis grad af indhentning i løbet af femårsperioden.

Kandidatlandene er vedblevet med at tilpasse deres produktionsstrukturer. Landbrugssektorens **andel af BNP** faldt i periodens løb, mens servicesektorens andel steg yderligere, omend endnu ikke til niveauet i EU.

Inflationen har været faldende i de fleste kandidatlande i løbet af perioden. Denne udvikling mod lavere inflation fortsatte i 2001, hvor de fleste lande havde etcifrede inflationsrater. I løbet af de seneste fem år har de fleste lande oprettet uafhængige centralbanker, og mange af disse har vedtaget inflationsstrategier rettet mod prisstabilitet.

For alle kandidatlandene har perioden generelt været kendetegnet ved faldende **beskæftigelse**, hovedsagelig som følge af den igangværende omstrukturering af indenlandske industrier og delvis af visse strukturelle problemer på arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden er stadig høj i mange lande. I 2002 var en række lande tilsyneladende ved at komme ud af en periode med tab af arbejdspladser og har nu voksende beskæftigelse.

Alle kandidatlandene meldte om **generelle underskud på statsfinanser** i perioden. I 2001 steg de 10 central- og østeuropæiske landes gennemsnitlige underskud fra 3,2 % til 3,8 % som følge af den økonomiske afmatning, en mindre stram skattepolitik, omstillingsrelaterede engangsudgifter og bedre målinger.

I periodens løb har underskuddet på **handelsbalancen og betalingsbalancens løbende poster** været forholdsvis højt i de fleste lande, men dog på et overkommeligt niveau. De fleste lande har været i stand til at tiltrække tilstrækkelige direkte investeringer fra udlandet til at finansiere disse underskud. Generelt mindskedes underskuddet på handelsbalancen og betalingsbalancens løbende poster noget i 2001.

Der er gjort imponerende fremskridt med hensyn til **privatisering** af økonomien siden 1997, således at der nu er nået et niveau svarende til situationen i EU, men der er behov for en indsats for at afslutte **omstruktureringen** af en række sektorer.

Den finansielle formidling er blevet styrket. Næsten alle lande har nu en mere effektiv og stabil banksektor. Overgangsökonomiernes indenlandske bankudlån til den private sektor befinder sig stadig på et lavt gennemsnitsniveau, nemlig 27 % af BNP i 2001.

Betingelserne for **markedsadgang og -afgang** er nu tilstrækkeligt effektive og retligt sikre. Ejendomsrettighederne er veletablerede, og der er gjort væsentlige fremskridt med hensyn til konkurslovgivning og -procedurer. I de fleste lande skal gennemførelsen af de retlige rammer dog forbedres yderligere.

Den Europæiske Union er den vigtigste handelspartner og udenlandske investor for alle kandidatlandene. Kandidatlandene har opnået en høj grad af **økonomisk integration med EU**.

2.2.2. Konklusioner

Hvert lands fremskridt er blevet vurderet på grundlag af underkriterierne i de økonomiske Københavnskriterier - en fungerende markedsøkonomi og evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Hvis de to underkriterier betragtes samlet, kan det gentages, at Cypern og Malta er fungerende markedsøkonomier, som burde kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Slovakiet og Slovenien er som tidligere konkluderet ligeledes fungerende markedsøkonomier. Ifølge dette års vurderinger har disse lande gjort yderligere og tilstrækkelige fremskridt med hensyn til makroøkonomisk stabilisering og økonomiske reformer, og en videreførelse af deres nuværende reformbestræbelser bør gøre det muligt for dem at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Under hensyntagen til de forpligtelser, som disse ti lande forventes at have opfyldt ved tiltrædelsen, finder Kommissionen derfor, at de vil have opfyldt de økonomiske Københavnskriterier inden for den tidshorisont, der påtænkes for tiltrædelsen. Konklusionerne på de periodiske rapporter identificerer de vigtigste områder, hvor der stadig bør ske forbedringer med hensyn til en fungerende markedsøkonomi eller konkurrencedygtigheden i Unionen. Denne oversigt, der ikke er udtømmende, angiver de områder, hvor en indsats skal prioriteres.

Det er tidligere fundet, at Bulgarien var tæt på at være en fungerende markedsøkonomi, men i dette års periodiske rapport konkluderes det for første gang, at landet er en fungerende markedsøkonomi. Forudsat at Bulgarien fortsætter med at gennemføre sit reformprogram for at fjerne de resterende problemer, skulle landet være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen på mellemlang sigt.

Rumænien er blevet ved med at gøre fremskridt i retning mod en fungerende markedsøkonomi, og udsigterne til at nå dette mål er forbedret. En vedvarende og fuldstændig gennemførelse af planlagte foranstaltninger burde sammen med afslutningen af reformerne gøre det muligt for Rumænien at kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen på mellemlang sigt.

Tyrkiet har gjort fremskridt med markedsøkonomiens funktion, hvilket skulle sætte landet bedre i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen, men det lider stadig under følgerne af to stærkt destabiliserende finansielle kriser.

Konklusionerne på hver periodisk rapport fremgår af **bilag 1**.

2.3. Andre forpligtelser ved medlemskab (herunder administrativ kapacitet)

2.3.1. Generel udvikling

Vurderingen i dette års periodiske rapporter af udviklingen i forhold til Københavnskriterierne er bredere anlagt end i tidligere år. Foruden vurderingen af fremskridtene i hvert af kandidatlandene siden sidste år ses der i dette års rapporter nærmere på, hvad hvert land har opnået siden udtalelserne fra 1997 (siden den periodiske

rapport for 1998 for Cyprens og Tyrkiets vedkommende og siden ajourføringen i 1999 af udtalelsen vedrørende Malta), deres resultater i forbindelse med indfrielsen af forpligtelserne under forhandlingerne, og i hvilket omfang de har tilpasset sig og gennemført den gældende EU-ret. Da den gældende EU-ret har undergået en væsentlig udvikling i de sidste 3 til 5 år, er det også blevet vurderet, hvilke fremskridt der er gjort med hensyn til nye bestemmelser, som Unionen har vedtaget. Desuden er der taget hensyn til oplysninger, som Kommissionen havde til rådighed, om igangværende forberedelser og detaljerede gennemførelsesplaner.

Rapporterne viser, at kandidatlandene alt i alt generelt har opnået en udtalt tilpasning på mange områder som resultat af det betydelige fremskridt med overtagelsen af den gældende EU-ret i de forløbne år. Der er også sket en støt udvikling med opbygningen af de administrative og retlige strukturer til gennemførelsen og håndhævelsen af den gældende EU-ret, og de fleste lande er langt fremme med opbygningen af en passende administrativ kapacitet på mange områder. Desuden er de tilsagn, der blev afgivet under forhandlingerne, i almindelighed blevet indfriet.

Den gældende EU-ret gennemføres allerede i en række sektorer. I andre sektorer skal tilpasningen til den gældende EU-ret stadig bringes til ende i udsigten til tiltrædelse, og det gælder også den nødvendige administrative kapacitet. Hvis landene fortsætter med deres bestræbelse på linje med de tilsagn eller krav, der blev aftalt under forhandlingerne, skulle de være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i disse sektorer inden for den planlagte tidsramme for udvidelsen.

For det *indre markeds* vedkommende f.eks. er der gjort betydelige fremskridt, og de fleste lande er nu nået frem til et passende niveau med hensyn til tilpasning til og gennemførelse af den gældende EU-ret. Det gælder særlig standardisering og certificering, hvor rammelovgivning og den grundlæggende infrastruktur er på plads i de fleste lande. Overtagelsen af den gældende EU-ret om finansielle tjenesteydelser, særlig banklovgivning, er i almindelighed langt fremme. Liberaliseringen af kapitalbevægelserne i overensstemmelse med den gældende EU-ret er næsten komplet i de fleste lande.

Der skal endnu sættes ind på at styrke den administrative kapacitet inden for f.eks. markedstilsyn og fødevarerikkerhed. Inden for offentlige indkøb skal lovgivningsovertagelsen fuldføres og håndhævelsesstrukturerne styrkes. Der skal gøres en indsats på området gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer, hvor lovgivningstilpasningen inden for sundhedsplejehvervene endnu skal fuldføres, og hvor læseplaner og uddannelse i nogle tilfælde skal tilpasses Fællesskabets krav. Der skal også sættes ind på en ordentlig gennemførelse af direktiverne om hvidvaskning af penge og lovgivningen om finansielle tjenesteydelser, særlig hvad angår tilsynsmyndighedernes uafhængighed. Overtagelsen af lovgivningen om intellektuel og industriel ejendomsret skrider frem i et tilfredsstillende tempo, men håndhævelsen af lovgivningen kan endnu forbedres.

På *konkurrenceområdet* er antitrust-lovgivningen allerede i vid udstrækning på linje med den gældende EU-ret i de fleste lande, men der må stadig sættes ind på at sikre en effektiv anvendelse og håndhævelse af konkurrencereglerne. Med hensyn til statsstøtte skal uforenelige eksisterende støtteordninger i en række lande, der ofte tager form af skattefordele, bringes på linje med den gældende EU-ret, og landenes resultater med håndhævelse skal forbedres. En række lande skal desuden forbedre kontrollen med

statsstøtte i visse følsomme sektorer såsom skibsbygning og stål, særlig hvor der bør gennemføres omstruktureringsplaner.

Inden for *forbrugerpolitik*, hvor lovgivningstilpasningen generelt er langt fremme, skal kandidatlandene fortsætte med at fuldføre overtagelsen og gennemføre lovgivningen. En effektiv gennemførelse af den gældende EU-ret giver en garanti for, at produkterne på det udvidede indre marked er sikre, og at forbrugernes rettigheder beskyttes.

På *miljøområdet* skal kandidatlandene foruden at fuldføre overtagelsen af den gældende EU-ret også fokusere på at styrke den administrative kapacitet i almindelighed med henblik på anvendelse af EU-retten, særlig inden for affaldsforvaltning og industriforurening. På flere områder skal der skaffes de nødvendige finansielle midler.

På *transportområdet* skrider lovgivningstilpasningen frem i de fleste kandidatlande med udestående lovgivnings gennemførelse. Nogle kandidatlande vil imidlertid skulle fuldføre tilpasningen og foretage reformer i jernbanesektoren. Andre bør gøre store fremskridt på søtransportområdet. Den administrative kapacitet bør styrkes på alle områder, for at den gældende EU-ret kan håndhæves strengt, særlig inden for vejtransport (herunder den gældende EU-ret på det sociale område). Flere lande skal desuden gøre en større indsats for at efterkomme den gældende EU-ret inden for sikkerhed til søs. Det udvidede transeuropæiske transportnet kræver betydelige investeringer i det kommende tiår.

Inden for *energi* vil nogle lande endnu skulle endeligt indføre de yderligere krav, der følger af den nødvendige lovgivning for det indre energimarked. Dette er også vigtigt i udsigten til nye regler. De fleste bør styrke deres administrative kapacitet. Henstillingerne i Rådets rapport om nuklear sikkerhed i forbindelse med udvidelsen tages til efterretning. Nogle lande især skal fortsætte med at styrke deres myndigheder for nuklear sikkerhed. To kandidatlande har givet faste tilsagn om at ville nedlukke visse kernekraftværker. Disse tilsagn skal medtages i tiltrædelsestraktaten.

På *telekommunikationsområdet* er der stadig behov for en indsats til komplet implementering af Den Europæiske Unions regler på dette område, at styrke den administrative kapacitet og de forskriftsudstedende myndigheders uafhængighed i de fleste lande. De økonomiske virkninger af en fuldstændig indfrielse af forpligtelserne til alment tjenesteudbud skal vurderes.

På området *socialpolitik og beskæftigelse* er tilpasningen ret langt fremme, men de fleste lande skal endnu styrke den administrative kapacitet, særlig inden for folkesundhed og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Social inddragelse bør desuden fremmes i lyset af Unionens fælles mål, og kandidatlandene skal fortsætte med at omsætte Unionens mål i deres nationale beskæftigelsespolitikker. Kandidatlandene skal styrke deres indsats inden for social inddragelse og beskæftigelse for at forberede sig på deres fremtidige deltagelse i det åbne samarbejde på EU-plan og på Den Europæiske Socialfonds fremtidige aktioner. Betydningen af investering i bæredygtige sundhedssystemer skal også fremhæves.

I *fiskerisektoren* er hovedprioriteten at styrke den nationale administrations evne til at anvende EU-lovgivningen, særlig med berøring til markedsordninger og fiskerflåderegister. Håndhævelsen af Fællesskabets regler inden for fiskeri, såsom

fangstbegrænsninger og tekniske forskrifter vil også kræve en betydelig forøgelse af ressourcerne i visse kandidatlande.

Inden for *retlige og indre anliggender* har de fleste lande gjort gode fremskridt på alle felter af den gældende EU-ret. Hvert af landene har især på basis af deres Schengen-handlingsplan kunnet strukturere de nødvendige nøgleaktioner og sætte gang i gennemførelsen heraf. Den administrative og retlige kapacitet skal styrkes mærkbart, særlig hvad angår forvaltning af grænserne, bekæmpelse af bedrageri, korruption, hvidvaskning af penge og organiseret kriminalitet.

På *beskatningsområdet* er lovtilpasningen generelt tilfredsstillende i de fleste lande men skal endnu fuldføres, særlig med hensyn til moms og punktafgifter. Den administrative kapacitet skal styrkes yderligere, og der skal sættes ind på at indføre datamatiserede skatteinformationssystemer og gøre dem operative.

Inden for de *eksterne forbindelser* er kandidatlandene langt fremme med tilpasningen til den gældende EU-ret. Der skal dog hurtigt tages et afgørende skridt til at bringe de bilaterale traktater om investeringer i overensstemmelse med traktatforpligtelserne. Sker dette ikke, vil konflikter mellem bilaterale investeringstraktater og traktatforpligtelserne skulle løses ved tiltrædelsestraktaten.

For en begrænset række sektorer vedkommende indkredsnes der i dette års rapporter for de enkelte lande områder af den gældende EU-ret, hvor der kræves en særlig indsats, idet det i nogle tilfælde fremhæves, hvilke foranstaltninger der straks skal træffes. Der kræves en særlig indsats fra flere kandidatlandes vedkommende, navnlig i nedenfor nævnte sektorer.

På *toldområdet* er tilpasningen til den gældende EU-ret ganske vist meget langt fremme, men nogle lande skal endnu fuldføre den. Der skal nu især fokuseres på at styrke den administrative kapacitet til at anvende den gældende EU-ret i denne sektor og på udvikling af informationsteknologi. Der skal afhængigt af landene især sættes ind på at sikre eller fremskynde en komplet sammenkobling af de nationale systemer med Fællesskabets toldinformationsteknologisystemer. Også toldvæsenets evne til at bekæmpe toldsvig skal styrkes i flere lande. Alle lande skal tillige tage de nødvendige skridt til at forberede sig på anvendelsen af foranstaltninger og bestemmelser, som først vil blive introduceret ved tiltrædelsen, herunder i nogle tilfælde vedrørende frizoner.

Inden for *landbruget* skal de fleste lande rette deres indsats mod at færdiggøre tilpasningen af deres lovgivning til bestemmelserne for den fælles landbrugspolitik og yderligere styrke deres administrative kapacitet til at gennemføre og håndhæve dem. Meget få lande er særlig langt fremme, hvor det gælder det integrerede system for forvaltning og kontrol (IACS), herunder markidentifikationssystemet, som er nødvendigt til at forvalte og kontrollere direkte betalinger. Mange kandidatlande skal gøre en ekstra indsats for at opbygge et operativt IACS inden tiltrædelsen, og for nogle kandidatlandes vedkommende kræves der en hastende og virkelig indsats med hensyn til centrale beslutninger og dermed forbunden finansiering, hvis IACS skal være operativt inden tiltrædelsen. Hvis de fornødne forvaltnings- og kontrolstrukturer ikke er helt operative eller ikke fungerer korrekt ved tiltrædelsen, vil kandidatlandene ikke være i stand til til fulde at udnytte støtteordningerne i den fælles landbrugspolitik eller skal tilbagebetale allerede modtagen støtte til EF. Flere lande skal fuldføre forberedelserne til de udbetalende organer, og andre skal endnu færdiggøre landbrugsjordreformprocessen.

Den administrative kapacitet skal også styrkes på det veterinære område og inden for fødevarerikkerhed, med særlig fokus på at sikre, at anlæg moderniseres, således at de opfylder EF-standarderne. Sker dette ikke, vil kandidatlandene ikke kunne drage den fulde fordel af mulighederne på det indre marked på dette område.

Inden for *regionalpolitik* har kandidatlandene generelt lagt lovgivningsrammerne for gennemførelsen af den gældende EU-ret, men de skal endnu klart definere deres endelige gennemførelsesstrukturer og styrke deres administrative kapacitet. Landene skal særlig fokusere på at færdiggøre deres programmeringsdokumenter. De skal styrke den tværministerielle koordination og partnerskaber samt deres ordninger og procedurer for en effektiv overvågning, finansforvaltning og kontrol med struktur- og samhørighedsfondene på alle niveauer. Kommissionen peger også på, at EF-finansiering ikke kan godkendes, før alle betingelser til at sikre en forsvarlig forvaltning af midlerne er opfyldt.

Med hensyn til *finanskontrol* er lovgivningen allerede langt fremme i de fleste lande, men de skal koncentrere deres indsats om at implementere passende offentlige systemer for intern finanskontrol og ekstern revision. Alle betingelser til at sikre en forsvarlig forvaltning af disse midler skal være opfyldt, før Fællesskabet kan stille finansiering til rådighed. Landene skal inden andet halvår 2003 sikre en passende forvaltning af førtiltrædelsesmidlerne og de fremtidige strukturfonde og styrke deres administrative strukturer for at beskytte Fællesskabets finansielle interesser.

Fremskridtene i de forløbne år har ført til en situation, hvor de fleste kandidatlande allerede implementerer betydelige dele af den gældende EU-ret. I de fleste lande er den nødvendige lovgivning og de fornødne gennemførelsesstrukturer allerede i vid udstrækning på plads. Der er vedtaget detaljerede planer, særlig under forhandlingerne og i handlingsplaner, for de resterende lakuner, der er indkredset, og de er under gennemførelse.

2.3.2. Konklusioner

Cypern, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet og Slovenien er nået meget langt med tilpasningen til den gældende EU-ret og har gjort store fremskridt med at skabe en passende administrativ og retlig kapacitet. Kommissionen mener i betragtning af disse landes fremskridt, deres track record med hensyn til indfrielsen af de tilsagn, der er afgivet under forhandlingerne, og deres igangværende forberedelsesarbejde, at de vil kunne påtage sig forpligtelserne ved medlemskab inden for den planlagte tidsramme.

De skal fortsætte deres indsats med lovgivningstilpasning og opbygning af den administrative kapacitet som planlagt. De periodiske rapporter viser, at de endnu skal sætte stærkt ind på en begrænset række specifikke områder inden for visse kapitler. Kandidatlandene er blevet informeret herom. Kommissionen forventer af dem, at de træffer de nødvendige foranstaltninger til at løse de indkredsede problemer. Der vil blive ført et nært tilsyn hermed.

Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet opfylder ikke helt kriterierne. Disse lande skal sætte ekstra ind på de områder, der er omhandlet i de periodiske rapporter.

Konklusionerne fra hver af de periodiske rapporter findes i **bilag I**.

2.4. Generelle konklusioner og henstillinger

Det fremgår af dette års periodiske rapporter, at alle kandidatlandene har gjort et betydeligt yderligere fremskridt med implementeringen af Københavnskriterierne.

Cypern, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet og Slovenien opfylder de politiske kriterier. Kommissionen mener i betragtning af disse landes fremskridt, deres track record med hensyn til indfrielsen af deres tilsagn og deres igangværende og planlagte forberedelsesarbejde, at de vil have opfyldt de økonomiske betingelser og betingelserne vedrørende den gældende EU-ret og være klar til medlemskab fra begyndelsen af 2004.

Kommissionen anbefaler derfor, at tiltrædelsesforhandlingerne med disse lande bringes til afslutning ved dette års udgang. De vil i det følgende blive omtalt som de tiltrædende lande.

I de periodiske rapporter peges der på en række områder, hvor der skal ske yderligere forbedringer i forbindelse med de politiske og de økonomiske kriterier og i forbindelse med overtagelsen, gennemførelsen og håndhævelsen af den gældende EU-ret. Der bør med beslutsomhed tilstræbes sådanne forbedringer.

Bulgarien og Rumænien opfylder de politiske kriterier men i varierende grad ikke helt de økonomiske kriterier og kriterierne vedrørende den gældende EU-ret. Tyrkiet opfylder ikke helt nogen af kriterierne. De politiske kriterier for Tyrkiets vedkommende vurderes nedenfor.

3. FULDFØRELSE AF PROCESSEN

3.1. Afslutning af forhandlingerne

For alle ti tiltrædende lande er forhandlingerne om begge kapitler "landbrug" og "finans- og budgetanliggender" endnu ikke midlertidigt lukket, selvom de fleste anliggender i disse kapitler, som ikke har berøring til de finansielle rammer, som Unionen vil foreslå, er blevet behandlet. Selvom kapitlerne "regionalpolitik" og "institutioner" er blevet midlertidigt lukket, er desuden specifikke spørgsmål vedrørende henholdsvis budgettildelingerne og institutionelle anliggender (overgangsregler i 2004, antallet af parlamentsmedlemmer og tærsklen for kvalificeret flertal) blevet forbeholdt den sidste forhandlingsfase. Hvad angår kapitlet "andre anliggender", er der en række spørgsmål, som endnu skal tages under behandling. Tillige kræves der yderligere forhandlinger om otte andre kapitler, nemlig "konkurrence" for fem lande, "transport" for Den Tjekkiske Republik og "beskatning" og "toldunion" for Malta.

I det følgende redegør Kommissionen for, hvordan nogle essentielle punkter med hensyn til afslutning af forhandlingerne ifølge den skal angribes.

3.1.1. De finansielle rammer

I sin informationsnote af 30. januar 2002 foreslog Kommissionen fælles finansielle rammer for tiltrædelsesforhandlingerne. De bygger på de overordnede finansielle rammer

fra Berlin og en antagelse om, at ti nye medlemsstater ville blive optaget i Den Europæiske Union. Kommissionens forslag gælder stadig. Kommissionen mener især,

- at målet på landbrugsområdet med gradvis indførelse af direkte betalinger til landbrugerne i de nye medlemsstater fra og med 2004 bør bibeholdes
- at strukturforanstaltningerne bør baseres på en andel af en tredjedel af samhørighedsfonden og baseres på det samlede beløb, der blev foreslået i januar 2002. Når dette samlede beløb er vedtaget, vil de individuelle beløb pr. land og pr. politik blive fastsat som procentdelen af den samlede tildeling, der er fastsat efter den metode, der gælder for de nuværende medlemsstater for perioden 2000-2006
- at der for interne politikker skal afsættes yderligere midler til en overgangsfacilitet til institutionsopbygning og nedlukningsarbejdet på Ignalina-kernekraftværket i Litauen samt Bohunice-kernekraftværket i Slovakiet for at de beløb, der er tildelt som førtiltrædelsesstøtte, kan få den rette gennemslagskraft
- at der bør overvejes en midlertidig budgetkompensation i form af et engangsbeløb til hver ny medlemsstat, som kommer i en nettobudgetsituation, der er ringere end situationen i året forud for tiltrædelsen som modtager af førtiltrædelsesstøtte.
- Kommissionen peger igen på, at det er nødvendigt at øremærke yderligere midler til den nordlige del af Cypern for at bakke en eventuel politisk løsning op.

3.1.2. Behandling af ny EU-ret og genoptagelse af kapitler

De tiltrædende lande vil til fulde skulle anvende Den Europæiske Unions ret, som den gælder på tiltrædelsestidspunktet, undtagen på de områder, hvor der er indrømmet overgangsordninger.

Kommissionen har tilsendt forhandlingslandene al EU-ret, der er vedtaget og offentliggjort ved udgangen af første halvår 2002. Forhandlingslandene er blevet opfordret til at tage stilling hertil, også til et eventuelt behov for overgangsordninger, og til at meddele, om der er behov for tekniske tilpasninger. Der er hidtil under forhandlingerne taget hensyn til kandidatlandenes holdning til al ny EU-ret, som de har fået meddelt. I nogle tilfælde kan det som for nylig i forbindelse med kapitlet "miljø" blive nødvendigt at genoptage et kapitel som følge af kandidatlandenes holdning til ny EU-ret.

Det vil på linje med praksis ved tidligere tiltrædelser ikke være muligt at gå ud over et vist tidspunkt i behandlingen af ny EU-ret under forhandlingerne. Kommissionen har foreslået at sætte en grænse for forhandlingerne vedrørende al EU-ret, der er vedtaget og offentliggjort indtil den 1. november 2002. For ny EU-ret, der vedtages mellem den 1. juli og den 1. november 2002, f.eks. inden for telekommunikation, anmodes forhandlingslandene om at redegøre for deres holdning og eventuelle tekniske tilpasninger inden medio november. Det giver tid til at tage stilling til eventuelle yderligere anmodninger om overgangsordninger, som kan bevirke, at kapitler genoptages under forhandlingerne i anden halvdel af november.

Tiltrædelsestraktaten skal som under tidligere udvidelser indeholde bestemmelser, som åbner mulighed for, at beslutninger om de nødvendige tilpasninger og midlertidige

ordninger med berøring til EU-ret, der vedtages mellem den 1. november 2002 og undertegnelsen af tiltrædelsestraktaten, kan træffes på et senere tidspunkt på behørigt dokumenteret anmodning fra de fremtidige medlemsstater⁵. Sådanne bestemmelser kan blive nødvendige på områder, hvor vigtige dele af EU-retten er under vedtagelse, f.eks. transport, energi og retlige og indre anliggender.

3.1.3. *Kapitlet om "andre anliggender"*

Kapitlet "andre anliggender" vil ikke blive behandlet som de andre forhandlingskapitler. Det er i hovedsagen en forhandlingskasse, hvori man kan placere anliggender, som egentlig ikke er kontroversielle, men som ikke hører hjemme i de andre forhandlingskapitler. Kapitlet "andre anliggender", som skal behandles i begyndelsen af november, kommer efter al sandsynlighed til at omfatte følgende:

- reglerne for forvaltning og gradvis afvikling af førtiltrædelsesstøtten
- udformning af den planlagte overgangsfacilitet til visse aktioner vedrørende institutionsopbygning
- retsgrundlaget for forvaltningen af midlerne til nedlukning af Ignalina-kernekræftværket i Litauen og Bohunice i Slovakiet
- en række erklæringer, protokoller og ekstra elementer, der skal indgå i traktaten, f.eks. vedrørende tilsagnene om lukning af ovennævnte kernekræftværker
- et retsgrundlag for ovennævnte facilitet for den nordlige del af Cypern.

Nærmere enkeltheder findes i **bilag 2**.

3.2. **Færdiggørelse af tiltrædelsestraktaten**

Det Europæiske Råd i Sevilla udtalte, at arbejdet med redaktionen af tiltrædelsestraktaten skulle fortsætte, således at den kunne færdiggøres så snart som muligt efter afslutningen af tiltrædelsesforhandlingerne. Det forekom rimeligt at forvente, at tiltrædelsestraktaten kunne undertegnes i foråret 2003.

Resultaterne af tiltrædelsesforhandlingerne i form af overgangsordninger og tekniske tilpasninger af den gældende EU-ret i tilslutning til udvidelsen vil blive nedfældet i et enkelt retsinstrument og dertil knyttede akter: tiltrædelsestraktaten. Arbejdet med udarbejdelsen af denne traktat indledtes formelt i marts 2002 og er allerede langt fremme. De fleste forhandlede foranstaltninger og nødvendige tilpasninger er allerede indarbejdet i udkastet til traktat. Med udgangspunkt i konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i Laken udarbejdes traktaten på basis af antagelsen om en udvidelse med ti nye medlemsstater og efter en struktur, der er meget lig den, der blev fulgt ved den foregående udvidelse. På grund af de nødvendige tekniske tilpasninger vil traktaten sandsynligvis komme til at optage omkring 1 000 sider i EF-Tidende.

⁵ Se f.eks. artikel 30, 151 og 169 i akten vedrørende vilkårene for Finlands, Sveriges og Østrigs tiltrædelse.

Når forhandlingerne er afsluttet, vil traktaten skulle færdiggøres med indarbejdelse af forhandlingernes slutresultat. I betragtning af, hvor langt udarbejdelsesprocessen er fremme, kan man med rimelighed forvente, at tiltrædelsestraktaten vil ligge færdig senest seks uger efter afslutningen af forhandlingerne.

Når traktatens tekst en gang er vedtaget af alle parterne i forhandlingerne, skal Kommissionen vedtage sin udtalelse om de pågældende landes tiltrædelsesansøgninger. Europa-Parlamentet skal derefter anmodes om at afgive samstemmende udtalelse i overensstemmelse med EU-traktatens artikel 49 efter en afgørelse fra Rådets side om optagelse af nye medlemsstater. Forudsat at Kommissionen kan afgive sin udtalelse i februar 2003 og at der afsættes tilstrækkelig tid til beslutningsprocessen i Europa-Parlamentet og Rådet, kan tiltrædelsestraktaten forventes at blive undertegnet i foråret 2003 som planlagt af Det Europæiske Råd i Sevilla. Derefter undertegnes traktaten, der skal foreligge på alle nuværende og fremtidige EF-sprog, af alle parter.

Efter undertegnelsen vil traktaten blive forelagt til ratifikation af de nuværende og fremtidige medlemsstater efter deres respektive forfatningsmæssige bestemmelser. Tiltrædelsestraktaten skal som i tidligere tid indeholde en dato for de nye medlemsstaters tiltrædelse, forudsat at de nødvendige ratifikationsinstrumenter er deponeret og med mulighed for justering af de relevante bestemmelser, hvis et tiltrædende land ikke ratificerer.

3.3. Deltagelse i Unionens arbejde inden tiltrædelsen

Kandidatlandene deltager allerede i en række EF-udvalg og -agenturer⁶. For at styrke den gradvise integration af de tiltrædende stater i Fællesskabets strukturer bør disse stater efter undertegnelsen af tiltrædelsestraktaten gives mulighed for at deltage endnu mere, hvor det retligt er muligt, som observatører i alle udvalg, der nedsættes efter komitologiproceduren og alle andre udvalg. Kommissionen mener desuden, at de tiltrædende stater også skal være i stand til at deltage i det mindste som observatører i alle EF-agenturers relevante strukturer. De generelle principper og nærmere enkeltheder vedrørende en sådan deltagelse vil blive fastlagt senere. For at lette finansieringen af omkostningerne ved deltagelsen kan hver af de tiltrædende stater, hvis de ønsker det, afsætte et passende beløb af midlerne til deres nationale førtiltrædelsesprogrammer hertil.

Europa-Parlamentet planlægger ligeledes at lade observatører fra kandidatlandene deltage i Parlamentets arbejde.

Der vil også skulle fastlægges retningslinjer for inddragelse af de tiltrædende lande i processen med vedtagelse af ny EU-ret i perioden mellem undertegnelsen af tiltrædelsestraktaten og datoen for tiltrædelsen. Dette er traditionelt sket ved en brevveksling om informations- og konsultationsproceduren for de tiltrædende lande forud for Rådets beslutninger. Rådet agter som ved tidligere tiltrædelser at træffe passende beslutninger om at lade de tiltrædende lande deltage i beslutningsforløbet.

⁶ Se Kommissionens meddelelse af 20.12.1999 om kandidatlandenes deltagelse i EF-programmer, -agenturer og -udvalg, KOM(1999) 710 endelig.

3.4. Overvågning og beskyttelsesklausul

Kommissionen har omhyggeligt overvåget, hvorledes kandidatlandene indfrier de tilsagn, de har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne. Det er af største betydning, at de fremtidige medlemsstaters tilsagn implementeres som planlagt. For at kunne vurdere situationen med nøjagtighed vil Kommissionen fortsætte med sit tilsyn indtil undertegnelsen af traktaten og rapportere til Rådet herom efter den gældende procedure.

I de periodiske rapporter redegøres der for, på hvilke områder der endnu er behov for en indsats. Kommissionen vil fortsætte med sin overvågning også mellem undertegnelsen af traktaten og tiltrædelsen. Denne løbende overvågning, som også gælder gennemførelsen af handlingsplanerne, skal forløbe gennem etablerede kanaler som f.eks. associeringsaftalernes instanser.

Kommissionen vil på basis af gældende praksis pege på forsinkelser i eller problemer med økonomisk reform eller indfrielse af tilsagn, navnlig med en hurtig varsling på politisk plan.

Der vil fortsat blive tale om specifikke tiltag med berøring til f.eks. grupper på højt niveau vedrørende fødevarerikkerhed eller indførelse af udvidet decentralisering samt 'peer reviews', tekniske møder, workshops, seminarer og spørgeskemaer på specielle områder indtil tiltrædelsen.

Hvad angår økonomiske anliggender fortsætter kandidatlandene med at forberede sig på ØMU's multilaterale tilsyn og økonomipolitiske koordination. De deltager i budgettilsynsproceduren forud for tiltrædelsen (PFSP), som har tre komponenter - budgetnotifikation, økonomisk førtiltrædelsesprogram og multilateral dialog. PFSP blev påbegyndt i foråret 2001 og vil fortsætte indtil tiltrædelsen.

Al relevant information om disse aktiviteter vil blive samlet i tilsynsrapporter, som forelægges Rådet med regelmæssige mellemrum seks måneder forud for tiltrædelsen, og Kommissionen vil udarbejde en **alsidig tilsynsrapport** om fremskridtene med de nødvendige reformer og hvert af de tiltrædende landes forpligtelser vedrørende den gældende EU-ret. Den alsidige tilsynsrapport vil for de ti tiltrædende landes vedkommende blive en forløber for årsberetningen om kontrollen med gennemførelsen af EU-retten, som Kommissionen udsender med regelmæssige mellemrum for alle medlemsstaterne⁷. Senest i juli 2003 vil Kommissionen vurdere, hvorledes de nødvendige forpligtelser for programmering af strukturfondene er blevet indfriet.

Efter tiltrædelsen vil Kommissionen som traktaternes vogter fortsætte med at kontrollere, hvorledes de nye medlemsstater gennemfører den gældende EU-ret efter samme metode som for de eksisterende medlemsstater. Her bliver der navnlig tale om benchmarking, peer pressure, årlig indberetning om gennemførelsen af EU-lovgivning og iværksættelse af overtrædelsesprocedurer med inddragelse af EF-Domstolen om nødvendigt. Hvad særlig angår nuklear sikkerhed fastslog Det Europæiske Råd i Laken, at der skulle føres tilsyn med sikkerheden på kernekraftværkerne i Den Europæiske Union.

⁷ Se nittende beretning om kontrollen med gennemførelsen af EU-retten (2001) af 28.6.2002, KOM (2002) 324 endelig.

Tiltrædelsestraktaten skal som i forbindelse med den foregående udvidelse indeholde en generel økonomisk beskyttelsesklausul. Denne klausul drøftes allerede i Rådets traktatredaktionsgruppe på basis af en tekst, der tager udgangspunkt i artikel 152 i akten vedrørende Finlands, Sveriges og Østrigs tiltrædelse. Da de tiltrædende lande ikke er part i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, mener Kommissionen, at beskyttelsesklausulen skal gælde i to år og ikke et år som ved den foregående udvidelse.

Denne generelle økonomiske beskyttelsesklausul kan bringes i anvendelse "i tilfælde af alvorlige vanskeligheder, der vedvarende vil kunne ramme en økonomisk sektor, eller af vanskeligheder, der alvorligt vil kunne forringe den økonomiske situation i en bestemt egn". Beskyttelsesklausulen vil også sætte Kommissionen i stand til at vurdere, om det er nødvendigt med beskyttelsesforanstaltninger. Både de nye og nuværende medlemsstater vil kunne gøre brug af beskyttelsesklausulen. I udkastet til tekst specificeres det som i forbindelse med den foregående udvidelse, at beskyttelsesforanstaltningerne ikke må medføre grænsekontrol.

Beskyttelsesklausulen vedrører ikke situationer, som på den ene side skyldes manglende evne til at indfri tiltrædelsesforpligtelserne og som på den anden side har alvorlige ikke-økonomiske følger for f.eks. beskyttelse af menneskers, dyrs og planter sundhed og liv, beskyttelse af intellektuel ejendomsret eller generelle betragtninger vedrørende den offentlige orden som defineret i EF-traktatens artikel 30. I disse tilfælde finder enten artikel 30 i EF-traktaten anvendelse eller specifikke beskyttelsesklausuler, som er indført i specifik sektorlovgivning i medfør af artikel 95, stk. 10, i EF-traktaten.

På flere områder indeholder EU-lovgivningen imidlertid enten ingen beskyttelsesklausul, eller beskyttelsesklausulen dækker ikke de specifikke situationer, der opstår som følge af udvidelsen. Kommissionen mener derfor, at tiltrædelsestraktaten som en forsigtighedsforanstaltning bør omfatte en specifik beskyttelsesordning med berøring til det indre marked.

Ordningen kunne baseres på følgende elementer:

- Den skal bringes i anvendelse af Kommissionen på anmodning af en medlemsstat eller på eget initiativ.
- Kommissionen skal bemyndiges til at træffe beslutning om de nødvendige foranstaltninger. Foranstaltningerne skal stå i forhold til problemet og være tidsbegrænsede.
- De må kun bringes i anvendelse i forbindelse med en forstyrrelse af det indre marked eller en umiddelbar risiko herfor og skal kunne bringes i anvendelse i forbindelse med fødevarerikkerhedsproblemer.
- Ordningen udløses, når Kommissionen fastslår, at de nye medlemsstater ikke har indfriet deres forpligtelser i forbindelse med tiltrædelsesforhandlingerne.
- Så længe foranstaltningerne er i kraft, skal den pågældende nye medlemsstat løbende informere Kommissionen om, hvilke skridt den tager til at rette op på situationen. Foranstaltningerne skal ophæves, så snart Kommissionen har fastslået, at dette er sket.

- Beskyttelsesklausulen skal være tidsbegrænset. Den skal kun kunne bringes i anvendelse i 2 år.

I den alsidige tilsynsrapport indkredses de områder, hvor der kan overvejes beskyttelsesforanstaltninger, hvis der ikke træffes afhjælpende foranstaltninger. Dette vil også åbne mulighed for en tidlig advarsel før medlemskab. Beskyttelsesklausulerne i associeringsaftalerne forbliver desuden i kraft indtil tiltrædelsen.

I denne forbindelse fortjener situationen omkring retlige og indre anliggender særlig omtale. I modsætning til situationen på tidspunktet for den foregående udvidelse foreligger der nu en omfattende EU-ret på området, som er i konstant udvikling i takt med processen for implementering af Amsterdam-traktaten og konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere. Der er tale om vanskelige og politisk følsomme emner, særlig hvad angår fri bevægelighed for personer og konsekvenserne af ophævelsen af de indre grænser. Som forklaret i punkt 3.5.3 nedenfor realiseres de Schengen-baserede mål i to faser, hvilket betyder, at der ikke er behov for en særskilt beskyttelsesordning. Der findes imidlertid andre ikke-Schengen-relevante komponenter på området frihed, sikkerhed og retsvæsen (f.eks. vedrørende retssamarbejdet, særlig med hensyn til gensidig anerkendelse), hvor overvågningsprocessen kan vise et behov for en egen beskyttelsesklausul i tilfælde af overtrædelser eller trussel herom på dette område, f.eks. midlertidig suspension af bestemmelserne om gensidig anerkendelse.

3.5. Efter udvidelsen

3.5.1. Opbygning af institutioner

Processen med opbygning af den administrative og retlige kapacitet skal fortsætte efter udvidelsen. En række overgangsordninger, som er aftalt under forhandlingerne, viser også, at kandidatlandene på visse områder skal fortsætte deres bestræbelser, indtil de er i stand til helt at anvende den gældende EU-ret. Det er grunden til at Kommissionen har foreslået, at der i de første tre år efter udvidelsen skal være en særlig overgangsfacilitet til rådighed for institutionsopbygning (se **bilag 2**).

Kommissionen foreslår på specifikt identificerede områder fortsat at anvende EU-finansierede instrumenter, som har bevist deres nytte, såsom parvist samarbejde under forskellige former. Mobilisering af eksperter fra andre medlemsstater gennem afprøvede ordninger som f.eks. TAIEX vil desuden kunne fortsættes med henblik på at levere 'peer'-bistand. Kommissionen foreslår endvidere at finansiere kortvarige udstationeringer af tjenestemænd fra de nye medlemsstater i administrationerne i EU 15. Overgangsfaciliteten til institutionsopbygning vil tillige kunne anvendes til at samfinansiere investeringer i den gældende EU-ret, særlig på områder som grænsekontrol, toldadministrationer, statistikker, fødevarer sikkerhed og integrerede landbrugsforvaltnings- og kontrolsystemer.

3.5.2. ØMU og euroen

Nye medlemsstater kan i overensstemmelse med EU-traktaten ikke straks ved tiltrædelsen overtage euroen. Men som det gælder for alle medlemsstater er økonomisk politik et fælles anliggende, som kræver policy-koordination og multilateralt tilsyn. De vigtigste instrumenter i koordinationen er de brede økonomiskpolitiske retningslinjer, stabilitets- og vækstpakten og en række processer, der beskæftiger sig med specifikke

politikområder. Valutakurspolitikken bliver et anliggende af fælles interesse. Deltagelse i valutakursmekanisme II forventes nogen tid efter tiltrædelsen.

Optagelse i euro-området er de nye medlemsstaters endelige mål. De vil til den tid blive integreret i den fælles stabilitetsorienterede monetære politik og dens fælles valutakurspolitik og blive undergivet den økonomiskpolitiske koordination og tilsynsprocedurene i deres helhed. Indtil da tilpligter traktaten medlemsstaterne at tilstræbe en høj grad af bæredygtig konvergens, som er en forudsætning for overtagelsen af euroen, men den giver ingen specifik tidsplan herfor. Opfyldelsen af målet afhænger af hvert lands økonomiske kendetegn og dets resultater med politikkerne for opnåelse af bæredygtig konvergens.

3.5.3. Schengen

Unionen har gjort det klart, at fuldstændig anvendelse af Schengen-bestemmelserne kræver en proces i to etaper. I første etape vil de tiltrædende lande på datoen for tiltrædelsen skulle have et højt udviklet grænsekontrollsystem, omend der kan overvejes særordninger med andre medlemsstater, såsom fælles infrastruktur og materiel eller fælles patruljer. Kontrollen ved de indre grænser vil først blive ophævet efter nogen tid efter tiltrædelsen, og der vil blive truffet en særskilt beslutning herom for hver ny medlemsstat efter fuldstændig implementering af Schengen-bestemmelserne.

3.5.4. Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde

De tiltrædende lande skal ansøge om at blive optaget i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) i overensstemmelse med artikel 128 i EØS-aftalen. For at sikre, at det udvidede EØS fungerer gnidningsløst bør kandidatlandenes tiltrædelse af EØS få virkning samtidig med tiltrædelsen af EU. EØS-aftalen skal tilpasses til udvidelsen efter procedurene i artikel 128. Processen for fastlæggelse af betingelserne for medlemskab af EØS bør indledes straks efter afslutningen af forhandlingerne om tiltrædelse af EU for at EU- og EØS-medlemskabet så vidt muligt kan få virkning samtidig.

4. EN REVIDERET TILTRÆDELSESSTRATEGI FOR BULGARIEN OG RUMÆNIEN

Det Europæiske Råd i Sevilla opfordrede Bulgarien og Rumænien til at fortsætte deres bestræbelser og bekræftede på ny sit tilsagn om fuldt ud at støtte deres tiltrædelsesforberedelser. En ajourført køreplan og en revideret og udbygget førtiltrædelsesstrategi for de kandidatlande, der stadig forhandles med, bør vedtages i København. Det kunne desuden overvejes at forhøje den finansielle førtiltrædelsesbistand. Hvis det nuværende tempo fastholdes, vil der endvidere inden årets udgang kunne fastsættes en mere præcis tidsplan for disse landes tiltrædelsesproces.

De kriterier, som Det Europæiske Råd fastlagde i København og Madrid, såvel som de principper, der har været ledende for tiltrædelsesprocessen siden begyndelsen, er stadig gyldige. Alle kandidatlandene deltager på lige fod, og alle forventes at slutte sig til Den Europæiske Union på basis af samme kriterier afhængigt af deres fremskridt hver især. Som bekræftet af Det Europæiske Råd i Laken i 2001 er tiltrædelsesprocessen nu uafvendelig.

Da tiltrædelsesforhandlingerne med alle tolv forhandlingslande er en altomfattende proces, skal det i tiltrædelsestraktaten erkendes, at der ikke vil blive stillet spørgsmålstejn ved de resultater, der er opnået i forhandlingerne med de lande, som ikke kommer med i første udvidelsesrunde.

4.1. Fremskridt hidtil

Det fremgår af dette års periodiske rapporter, at Bulgarien og Rumænien har gjort yderligere fremskridt med hensyn til at opfylde Københavnskriterierne. For at kunne siges at være fuldt forberedte på tiltrædelse skal de gøre en yderligere indsats for at opfylde de økonomiske kriterier og for at overtage, gennemføre og håndhæve den gældende EU-ret. De skal også fortsætte med reformen af den offentlige forvaltning og retsvæsenet.

Bulgarien og Rumænien har gjort betydelige fremskridt under forhandlingerne. Alle forhandlingskapitler er nu under behandling med Bulgarien og næsten alle med Rumænien. Med Bulgarien blev de resterende kapitler åbnet i første halvår 2002, og med Rumænien burde det blive muligt at åbne de sidste fire kapitler inden årets udgang, således at Det Europæiske Råds mål fra Laken om, at alle kapitler skal være åbnet i 2002, dermed opfyldes.

4.2. Vejledende dato

Bulgarien og Rumænien har sat 2007 som deres vejledende dato for tiltrædelse. En række forhandlingskapitler er blevet midlertidigt lukket på basis af denne vejledende dato for tiltrædelse. 22 kapitler er midlertidigt lukket med Bulgarien og 13 med Rumænien.

De tidsfrister, der er sat for indfrielsen af forhandlingstilsagnene, tager hensyn hertil. Som tidligere afspejler fremskridt i retning af afslutning af tiltrædelsesforhandlingerne fremskridt med overtagelse, gennemførelse og håndhævelse af de nødvendige foranstaltninger i hvert land.

Kommissionen vil støtte de to lande med at realisere dette mål, der fortsat vil bygge på princippet om differentiering og egen fortjeneste.

4.3. Køreplaner for tiltrædelsen

Som bebudet i udvidelsesstrategidokumentet fra 2001 vil Kommissionen på basis af analysen i de periodiske rapporter fra 2002 stille forslag til detaljerede køreplaner for Bulgarien og Rumænien inden Det Europæiske Råd i København. Køreplanerne kommer til at gælde for tiden indtil tiltrædelsen og vil blive udarbejdet i nært samarbejde med hvert land.

Køreplanerne skal baseres på de tilsagn, der afgives under forhandlingerne og kravene til opfyldelse af Københavnskriterierne. Det vil deri blive beskrevet, hvilke skridt hvert land skal tage for at berede sig på medlemskab, idet vægten særlig vil blive lagt på administrativ og retslig kapacitet og økonomisk reform. Køreplanerne vil sætte klare kriterier, på basis af hvilke tilsagnene under forhandlingerne og fremskridtene med den økonomiske reform kan overvåges. Det vil blive overvåget, hvorledes køreplanerne gennemføres, navnlig i Europaaftalernes instanser og i de periodiske rapporter.

4.4. Førtiltrædelsesbistand

Kommissionen vil foreslå at revidere tiltrædelsespartnerskaberne med Bulgarien og Rumænien næste år i lyset af konstateringerne i de periodiske rapporter og køreplanerne. Tiltrædelsespartnerskaberne skal fortsat danne grundlag for programmeringen af førtiltrædelsesbistanden, men prioriteterne for bistanden vil også blive udledt af køreplanerne, de periodiske rapporter og de reviderede nationale udviklingsplaner. Phare-bistanden skal fortsat fokuseres på styrkelse af den offentlige forvaltning og retsvæsenet, institutionsopbygning, investering i forbindelse med overtagelsen af den gældende EU-ret samt økonomisk og social samhørighed og grænseoverskridende samarbejde. Arbejdet med udvidelse af decentrale implementeringssystemer skal fremskyndes. SAPARD er allerede fuldt ud decentraliseret, men instrumentet skal fortsat hjælpe til at forberede kandidatlandene med hensyn til landbrugsstrukturer og udvikling af landdistrikter samt styrkelse af den dermed forbundne institutionelle kapacitet. ISPA skal fortsat bevilge finansiell støtte til infrastrukturinvesteringer inden for miljø og transport.

Kommissionen skønner, at den finansielle bistand til Bulgarien og Rumænien bør øges betydeligt fra datoen for den første tiltrædelsesrunde i takt med fremskridtene med implementeringen af køreplanerne og landenes absorptionskapacitet.

5. EN NY IMPULS TIL UDVIDELSESPROCESSEN MED TYRKIET

Det Europæiske Råd i Sevilla i juni 2002 konkluderede, at der i København ville kunne træffes nye afgørelser vedrørende næste etape af Tyrkiets kandidatur under hensyn til udviklingen i situationen op til mødet i København og på grundlag af Kommissionens periodiske rapport samt i overensstemmelse med Helsinki- og Laken-konklusionerne.

I den periodiske rapport fra 2002 gives der en detaljeret analyse af Tyrkiets fremskridt med førtiltrædelsesstrategien i de forløbne tolv måneder. Tyrkiets fremskridt vurderes efter samme kriterier og samme metode som for alle kandidatlandene. Som det er tilfældet for alle kandidatlandene ses der i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i København og Madrid nærmere på både lovgivningsændringer og Tyrkiets administrative kapacitet til at gennemføre og håndhæve den gældende EU-ret korrekt.

Rapporten viser, at Tyrkiet har gjort fremskridt på de tre større områder i tiltrædelsespartnerskabet, nemlig de økonomiske og politiske kriterier og kriterierne vedrørende den gældende EU-ret, som blev fastlagt af Det Europæiske Råd i København i 1993.

Tyrkiet er nået langt med hensyn til at opfylde de politiske kriterier. Ved en forfatningsreform og en række lovgivningspakker har Tyrkiet taget fat på flere af nøgleprioriteterne i tiltrædelsespartnerskabet. Parlamentets lovændringer i august 2002 er særlig tilfredsstillende, da de viser vilje til vidtrækkende reformer. Dødsstraffen er afskaffet, undtagen i krigstilstand, og der er taget vigtige skridt til at tillade radio- og tv-udsendelser og undervisning på andre sprog end tyrkisk. Ophævelsen af undtagelsestilstanden i to af de fire provinser, hvor den var gældende, og tilsagnet om at hæve den i år i de to provinser, hvor den endnu gælder, burde åbne vejen for større beskyttelse af menneskerettighederne.

Kommissionen hilser denne udvikling velkommen og anerkender, hvilket gennembrud det er i den tyrkiske politiske kontekst. Reformerne blev desuden vedtaget under særlig vanskelige omstændigheder. Reformerne er lovende for fremtiden, da de beviser det tyrkiske politiske systems vilje og evne til at gøre fremskridt selv på områder, der hidtil har været betragtet som yderst følsomme.

Tyrkiet opfylder dog stadig ikke helt de politiske kriterier. For det første er reformerne behæftet med en række væsentlige begrænsninger, som der redegøres for i den periodiske rapport, og som har berøring til fuld udøvelse af grundlæggende rettigheder og friheder. For det andet kræver mange af reformerne, at der vedtages forordninger eller andre administrative foranstaltninger, som for at få de rette virkninger skal gennemføres i praksis af de udøvende og retslige instanser på forskellige planer i hele landet. For det tredje er en række vigtige anliggender med berøring til de politiske kriterier endnu ikke angrebet på passende måde. Heriblandt kan nævnes bekæmpelse af tortur og mishandling, visse spørgsmål om civil kontrol med militæret og fængsling af personer på grund af ikke-voldelige meningsyttringer i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedsdomstols afgørelser.

Tyrkiet opfordres til på baggrund af det betydelige fremskridt i de senere år og under henvisning til de resterende områder, hvor der kræves en yderligere indsats, at fortsætte med reformprocessen for at styrke demokratiet og beskyttelsen af menneskerettighederne i lovgivning som i praksis. Dette skulle sætte Tyrkiet i stand til at tackle de resterende hindringer for fuldstændig efterlevelse af de politiske kriterier.

Kommissionen minder om, at bestræbelserne for at løse det cypriotiske problem indgår i den udvidede politiske dialog mellem Den Europæiske Union og Tyrkiet. Under henvisning til erklæringer fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd efter rapporter fra FN-generalsekretærens særlige rådgiver for Cypern Alvaro de Soto opfordrer Kommissionen indtrængende alle berørte parter og særlig under de aktuelle omstændigheder Tyrkiet til at yde sin fulde støtte til De Forenede Nationers bestræbelser for at nå til en alsidig løsning på Cypern-problemet i indeværende år.

Hvad angår de økonomiske kriterier har Tyrkiet gjort fremskridt med markedsøkonomiens funktion, hvilket skulle sætte landet bedre i stand til at modstå konkurrencepresset, men det lider stadig under følgerne af det økonomiske tilbageslag og finansielle kriser.

Tyrkiet har gjort fremskridt i forbindelse med kriterierne vedrørende den gældende EU-ret med lovgivningstilpasning på områder inden for toldunionen og en række andre sektorer, såsom bankvæsen, telekommunikation, energi og landbrug. Den finansielle sektor er blevet omstruktureret, og den administrative kapacitet på dette felt er blevet strømlinet. På de fleste andre områder er der fortsat store forskelle mellem den gældende EU-ret og den tyrkiske lovgivning.

På de udestående spørgsmål, nemlig retningslinjerne for Tyrkiets deltagelse i beslutningsprocessen i forbindelse med EU-ledede operationer med brug af NATO-aktiver, vil der skulle findes en løsning så hurtigt som muligt.

5.1. Styrkelse af førtiltrædelsesstrategien

Det Europæiske Råd i Helsinki udstak førtiltrædelsesstrategien for Tyrkiet i 1999. Det Europæiske Råd i Laken gav sin tilslutning til en ny fase i denne strategi sidste år. Siden da er der sket væsentlige fremskridt med gennemførelsen.

På denne baggrund anbefaler Kommissionen, at Den Europæiske Union udvider sin støtte til Tyrkiets førtiltrædelsesforberedelser med henblik på næste etape i landets kandidatur. Der redegøres nedenfor i nærmere enkeltheder, hvordan dette mål kan realiseres.

- *Tiltrædelsesparterskabet* har vist sig at være et værdifuldt instrument i førtiltrædelsesstrategien. Det bør ajourføres og revideres, således at det fokuserer mere præcist på områder, hvor der stadig er brug for en prioriteret indsats.
- *Den udvidede politiske dialog* mellem EU og Tyrkiet omfatter politiske reformer, menneskerettigheder, Cypren-spørgsmålet og fredelig bilæggelse af grænsetvister, og den vil blive fortsat med beslutsomhed. Der er behov for indgående diskussioner om de forskellige initiativer, som Tyrkiet har taget til at opfylde de politiske kriterier fra København. Der vil blive søgt nye veje til at sikre en bedre forståelse for de reformer og andre spørgsmål, som kræver opmærksomhed.
- *Den udvidede økonomiske dialog* mellem EU og Tyrkiet omfatter spørgsmål om makroøkonomiske resultater og stabilitet og økonomiske reformer, og den vil blive fortsat med beslutsomhed. De forskellige foranstaltninger, som Tyrkiet har truffet til at genskabe økonomisk stabilitet og til at opfylde de økonomiske kriterier fra København, skal drøftes i enkeltheder.
- *Lovgivningsgennemgangen*, som fokuserer på præcise sektoransligninger, er vel undervejs og vil blive yderligere fremmet, suppleret med TAIEK-støtte. Denne proces vejleder Tyrkiet i kravene om overtagelse af den gældende EU-ret, også vedrørende administrativ kapacitet og håndhævelse.
- Der gøres en yderligere indsats for at underbygge og udvide grundlaget for *toldunionen* med tjenesteydelser og offentlige indkøb og fjerne hindringerne for den frie bevægelighed for varer. Det vil få indflydelse på den bredere indsats, som Tyrkiet skal gøre i sin egenskab af kandidatland.
- Uddybningen af *handelsforbindelserne* med Tyrkiet, både bilateralt og i relation til tredjelande, skal fortsætte. F.eks. kan præferenceadgangen for landbrugsprodukter i handelen mellem EU og Tyrkiet udvides på et gensidigt grundlag; sammen hermed skal der indledes et udvidet samarbejde om dyre- og plantesundhedsmæssige anliggender. Ved forhandling af handelsaftaler med tredjelande vil EU gøre en større indsats for at sikre, at disse aftaler lignende ordninger med Tyrkiet. Dialogen mellem EU og Tyrkiet om handelsanliggender bør udvides, og anvendelsen af handelsbeskyttelsesinstrumenter skal holdes under opsyn.
- For at stimulere *investeringsstrømmene* bør der tilstræbes en yderligere liberalisering af de udenlandske direkte investeringer mellem EU og Tyrkiet.

- Samarbejdet med Tyrkiet bør styrkes på området *retlige og indre anliggender*, også hvad angår ulovlig indvandring og overtagelse og gennemførelse af Schengen-bestemmelserne, samt fri bevægelighed for personer og sikkerhed til søs.
- Tyrkiet vil deltage i flere *EF-programmer og -agenturer*.
- Det nye *finansforvaltningssystem* er begyndt at bære frugt. De betydelige uindfrie forpligtelser i EU-finansieringsmidlerne til Tyrkiet er nu efterhånden afviklet. Programmerne for finansiel bistand følger nu til fulde en tilgang, der fokuserer på fremtidig tiltrædelse. Fra 2003 vil de tyrkiske myndigheder få overdraget et større ansvar for gennemførelsen af disse programmer.

Kommissionen vil tage de nødvendige initiativer til, at denne udvidede førtiltrædelsesstrategi kommer på plads. Kommissionen vil fremkomme med et revideret tiltrædelsesparterskab, hvor der tages hensyn til de fremskridt, der er gjort, og de områder, hvor der stadig skal sættes ind. Fremskridtene vil blive drøftet i passende fora, såsom Associeringsudvalget EF/Tyrkiet og det blandede udvalg for toldunionen.

Det er derfor nødvendigt at øge den finansielle bistand til Tyrkiet under hensyn til Tyrkiets specifikke behov og evne til at optage sådanne midler.

5.2. Ekstra finansiell bistand

For at bidrage til at fremskynde gennemførelsen af Tyrkiets førtiltrædelsesstrategi vil der blive bevilget øget finansiell bistand fra 2004. Hensigten hermed er at sætte Tyrkiet i stand til at styrke den offentlige forvaltning, at støtte overtagelsen af den gældende EU-ret og at lette Tyrkiets integration i den europæiske økonomi.

Førtiltrædelsesbistanden skal fokusere på at hjælpe Tyrkiet med at opfylde Københavnskriterierne og særlig styrke den offentlige forvaltning på alle planer, institutionsopbygning og investering i forbindelse med overtagelsen af den gældende EU-ret. Der vil også blive afsat bistand til at forbedre den tyrkiske økonomi og dens evne til at klare konkurrencepresset på det indre marked. Det grænseoverskridende samarbejde med eksisterende EU-medlemsstater og andre kandidatlande vil også blive fremmet. Prioriteterne for bistanden vil blive udledt af tiltrædelsesparterskabet og de periodiske rapporter.

For at lette overdragelsen af det komplette ansvar for gennemførelsen vil Tyrkiet skulle træffe yderligere foranstaltninger til at sikre en forsvarlig finanskontrol.

Sammen med kapacitetsopbygningen af Tyrkiets offentlige forvaltning vil der blive afsat ressourcer til investering i forskriftsinfrastruktur, investering i forbindelse med den gældende EU-ret og økonomisk og social samhørighed. Tyrkiet vil blive anmodet om at udarbejde en national udviklingsplan som grundlag for forpligtelserne for ressourcer til at tackle anliggender med berøring til økonomisk og social samhørighed.

Kommissionen vil i begyndelsen af næste år fremkomme med et revideret tiltrædelsesparterskab for Tyrkiet med udgangspunkt i de prioriteter, der fremstår i indeværende års periodiske rapport. I denne forbindelse vil Kommissionen stille forslag til budgetmyndigheden om gavebistand til Tyrkiet inden for udgiftsområde 7 i de finansielle overslag 2000-2006 med en støt forøgelse fra 2004 til 2006. Størrelsen af de

årlige tildelinger skal afhænge af resultaterne med hensyn til opfyldelse af Københavnskriterierne og forvaltningen i praksis af førtiltrædelsesbistanden. Det kan forventes, at den samlede bistand mindst fordobles i 2006 under hensyn til Tyrkiets behov og absorptionskapacitet.

6. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

Europa-Kommissionens konklusioner og henstillinger er i lyset af ovenstående som følger:

- (1) Det fremgår af dette års periodiske rapporter, at alle kandidatlandene har gjort et betydeligt fremskridt i det forløbne år med implementeringen af tiltrædelseskriterierne.
- (2) Cypern, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet og Slovenien opfylder de politiske kriterier. Kommissionen mener i betragtning af disse landes fremskridt, deres track record med hensyn til indfrielsen af deres tilsagn og deres igangværende og planlagte forberedelsesarbejde, at de vil have opfyldt de økonomiske betingelser og betingelserne i henhold til den gældende EU-ret og være klar til medlemskab fra begyndelsen af 2004. Kommissionen anbefaler derfor at afslutte tiltrædelsesforhandlingerne med disse lande ved udgangen af indeværende år med henblik på undertegnelse af tiltrædelsestraktaten i foråret 2003.
- (3) Kommissionen håber, at et forenet Cypern kan tiltræde Den Europæiske Union på basis af en alsidig løsning, hvilket vil være det bedste for alle berørte parter. Som anført i konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i Sevilla er EU rede til at tage hensyn til betingelserne for en politisk løsning i tiltrædelsesordningerne på linje med de principper, som ligger til grund for Den Europæiske Union. Kommissionen ser med tilfredshed på, at FN fortsat vil engagere sig i væsentligt omfang, og tilskynder alle berørte parter, særlig Tyrkiet, til at yde deres fulde støtte til, at der kan nås en alsidig løsning endnu i år. Vilkårene for Cyperns tiltrædelse vil kunne tilpasses i forhold til en alsidig løsning ligesom implikationerne heraf for anvendelse af den gældende EU-ret på hele øen. Kommissionen har foreslået, at der stilles betydelige ressourcer til rådighed til at støtte den nordlige del af øen til at indhente det forsømte og understøtte en løsning. Findes der ikke nogen løsning, vil Det Europæiske Råd i København i december basere sig på konklusionerne af Det Europæiske Råd i Helsinki.
- (4) De tiltrædende lande skal anvende den gældende EU-ret fra tiltrædelsestidspunktet, undtagen i tilfælde, hvor der er aftalt overgangsordninger. De forpligtelser, som de tiltrædende lande har påtaget sig under forhandlingerne, skal være fuldstændig opfyldt ved tiltrædelsen. I de periodiske rapporter peges der på en række områder, hvor der skal ske yderligere forbedringer i forbindelse med de politiske og de økonomiske kriterier og i forbindelse med overtagelsen, gennemførelsen og håndhævelsen af den gældende EU-ret. Der bør med beslutsomhed tilstræbes sådanne forbedringer. For at kunne analysere fremskridt og lette medlemskab af Den Europæiske Union vil Kommissionen foretage en løbende overvågning og rapportere til Rådet derom. Kommissionen vil seks måneder inden den planlagte tiltrædelsesdato forelægge Rådet og Europa-

Parlamentet en alsidig tilsynsrapport. Kommissionen mener, at der bør indsættes en særlig beskyttelsesklausul i tiltrædelsestraktaten. Denne klausul skal sætte Kommissionen i stand til i en begrænset periode at tage passende foranstaltninger på det indre marked.

- (5) Forhandlingerne kan først afsluttes, når der er fundet en løsning på de resterende åbne forhandlingsspørgsmål. Hvad angår Unionens finansielle tilbud, skal en sådan løsning baseres på de finansielle rammer, som Kommissionen fremlagde den 30. januar 2002 og principperne deri.
- (6) Bulgarien og Rumænien har sat 2007 som deres vejledende dato for tiltrædelse. Kommissionen vil støtte de to lande med at realisere dette mål, der fortsat vil bygge på princippet om differentiering og egen fortjeneste. Kommissionen vil på basis af analysen i de periodiske rapporter fra 2002 stille forslag til detaljerede køreplaner for Bulgarien og Rumænien inden Det Europæiske Råds møde i København. For at forberede Bulgarien og Rumænien på medlemskab af Den Europæiske Union vil der i højere grad blive fokuseret på retslig og administrativ reform. Desuden bør førtiltrædelsesbistanden til Bulgarien og Rumænien øges betydeligt fra datoen for den første tiltrædelsesrunde i takt med fremskridtene med implementeringen af køreplanerne. Da tiltrædelsesforhandlingerne med alle tolv forhandlingslande er en altomfattende proces, skal det i tiltrædelsestraktaten erkendes, at der ikke vil blive stillet spørgsmålstejn ved de resultater, der er opnået i forhandlingerne med de lande, som ikke kommer med i første udvidelsesrunde.
- (7) Tyrkiet har med sin forfatningsreform og en række lovgivningspakker gjort mærktbart fremskridt i retning af opfyldelse af de politiske kriterier fra København såvel som de økonomiske kriterier og tilpasningen til den gældende EU-ret. Der kræves dog stadig en betydelig yderligere indsats. På denne baggrund anbefaler Kommissionen med henblik på næste stadium i landets kandidatur, at EU øger sin bistand til Tyrkiets førtiltrædelsesforberedelser og bevilger betydelige ekstra ressourcer til dette formål. Kommissionen vil stille forslag til et revideret tiltrædelsespartnerskab og intensivere processen med lovgivningsgennemgang. Den anbefaler nye bestræbelser for at udvide toldunionen og forbedre dens funktionsmåde med sigte på at uddybe handelsforbindelserne mellem EU og Tyrkiet og øge investeringsstrømmene. Tyrkiet opfordres til at fortsætte sin reformproces og dermed forberede sig på EU-medlemskab.

BILAG 1: KONKLUSIONERNE AF DE PERIODISKE RAPPORTER

Bulgarien

Kommissionen konkluderede i sin 1997-udtalelse, at Bulgarien opfyldte de politiske kriterier. Siden da har Bulgarien gjort store fremskridt med hensyn til en yderligere konsolidering og forankring af de institutioner, der er ansvarlige for overholdelsen af demokratiets og retsstatens principper, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal. Dette er blevet bekræftet i løbet af det seneste år. Bulgarien opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Der er gjort et stort fremskridt i strategien for reform af retsvæsenet, idet man har vedtaget en handlingsplan og væsentlige ændringer af retsplejeloven. Det drejer sig nu om at få realiseret disse i form af konkrete forbedringer af systemet. Man mangler stadig at finde en løsning på problemerne i forbindelse med retsvæsenets struktur samt immunitet.

Der har været endnu en positiv udvikling i bekæmpelsen af korruption - omend denne stadig giver anledning til bekymring - med vedtagelsen af en handlingsplan til gennemførelse af landets strategi for korruptionsbekæmpelse. Korruptionsbekæmpelsen står således højt på dagsordenen, men Bulgarien må stadig gøre en samordnet indsats for at føre disse foranstaltninger ud i livet.

Der er gjort fremskridt med hensyn til reformen af den offentlige administration, idet lovgivningen er revideret, og der er vedtaget en strategi for modernisering af statsadministrationen, men det er nu nødvendigt at gennemføre en kraftig indsats for at tilrettelægge og gennemføre disse reformer, således at man kan opnå en effektiv, ansvarlig og gennemskuelig administration af det offentlige.

Bulgarien overholder fortsat menneskerettighederne og frihedsrettighederne. Bulgarien har foretaget betydelige forbedringer af asylbestemmelserne og retsgrundlaget for bekæmpelse af smugleri, korruption og organiseret kriminalitet. Der er imidlertid stadig en række områder, som giver anledning til bekymring. Et nyt problem, man har konstateret, er de meget dårlige vilkår, som personer under offentlig forsorg, i første række mentalt handicappede, lever under. Dette er et presserende problem. Bulgarien må også gøre en større indsats for at gennemføre en reform af børneforsorgen med det formål at få børnenes tarv tilgodeset bedre, og antallet af børn under forsorg bragt ned. Fængslede, og herunder varetægtsfængslede, må også sikres bedre forhold.

Den seneste ændring af straffeloven er et vigtigt skridt i retning af fjernelsen af diskrimination på grundlag af seksuel orientering.

Med hensyn til roma-befolkningen er der kun gjort lidt for at afhjælpe den sociale diskrimination, og der er kun iværksat få konkrete foranstaltninger til forbedring af levevilkårene. I denne forbindelse ville det være et stort skridt fremad, hvis der blev vedtaget en detaljeret lov for bekæmpelse af diskrimination.

Bulgarien har en velfungerende markedsökonomi. Landet forventes på mellemlangt sigt at ville kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Den Europæiske Union,

forudsat at det fortsætter med at gennemføre sine reformprogrammer og fjerne de resterende vanskeligheder.

Bulgarien har opnået en høj grad af makroøkonomisk stabilitet, og markedsmekanismerne fungerer nu så godt, at ressourcerne fordeles bedre. Der er gjort et godt fremskridt inden for strukturreformen, ikke mindst med hensyn til procedurerne for oprettelse af nye virksomheder, omstruktureringen af finanssektoren og privatisering, således at der nu er et godt mikroøkonomisk grundlag for vedvarende vækst.

Det er imidlertid påkrævet med en yderligere indsats til forbedring af markedets fleksibilitet. Det er specielt påkrævet at øge effektiviteten inden for administration og retsvæsen, således at man sikrer et stabilt og forudsigeligt grundlag for den økonomiske beslutningstagning. Administrative procedurer vedrørende erhvervslivet, herunder procedurerne for konkurs, skal forenkles. Finansvæsenets formidlingsfunktion er stadig ikke udviklet nok. Specifikt er der stadig mangler inden for markedet for jord, og dette hæmmer nævnte marked og de hertil knyttede økonomiske sektorer. Efter gennemførelsen af disse reformforanstaltninger kan der forventes en højere privat og offentlig investering, hvilket er en af de vigtigste forudsætninger for vedvarende vækst og tilstrækkelig konkurrenceevne inden for Den Europæiske Union.

Bulgarien har siden 1997-udtalelsen gjort gode fremskridt på de fleste områder af gældende EU-ret. Landet har holdt et godt tempo i tilpasningen af lovgivningen i denne periode og har også forbedret administrationens kapacitet, omend i et langsommere tempo.

Bulgarien har gennem det sidste år gjort yderligere fremskridt med hensyn til tilpasning af lovgivningen og forbedring af administrationens kapacitet, og man har fremskyndet reformen af retsvæsenet.

Alt i alt, og i betragtning af den planlagte frist for landets optagelse, må det konstateres, at Bulgarien har sørget for en rimelig god tilpasning til gældende EU-ret på mange områder. Administrationens kapacitet er også blevet udviklet, omend det stadig er nødvendigt med en yderligere indsats. Spørgsmålet om, hvordan lovgivningen skal gennemføres og håndhæves, må nøje overvejes. I denne henseende bør det nævnes, at arbejdet inden for offentlig administration og retsvæsenets reform må videreføres.

Med hensyn til *det indre marked* har Bulgarien gjort fremskridt på de fleste områder. Med hensyn til *varernes frie bevægelighed* er der gjort videre fremskridt, idet standardiseringsloven er blevet ændret, således at interessekonflikten mellem standardisering og tilsynsfunktionen og/eller certificeringsfunktionen er fjernet. Der må stadig gøres en betydelig indsats for at styrke de administrative infrastrukturer inden for standardisering og certificering, samt landets ordninger for konformitetskontrol og markedsovervågning. Den nye lov om offentlige indkøb er endnu et skridt på vejen til overtagelsen af gældende EU-ret, omend der endnu ikke er etableret fuld overensstemmelse. Dette og lovens håndhævelse i overensstemmelse med principperne i gældende EU-ret må sikres. En stor del af bestemmelserne vedrørende fødevarer sikkerhed er allerede omsat i national lovgivning, men arbejdet på at sikre en korrekt gennemførelse og håndhævelse af gældende EU-ret må fortsættes. En yderligere styrkelse af administrationens kapacitet er stadig påkrævet, ikke mindst inden for modernisering af laboratorier og akkreditering. Hvad angår *retten til frit at levere tjenesteydelser*, kan det nævnes, at Bulgarien har udviklet en god praksis for tilsyn med bankvæsenet. Landet har

gjort gode fremskridt med hensyn til gennemførelsen af den gældende EU-rets bestemmelser vedrørende bankvæsenet; fremskridtet har været mindre med hensyn til forsikring og værdipapirer. Oprettelsen af et rådgivende råd for tilsyn med finanssektoren er endnu et skridt i den rigtige retning. Bulgarien har haft fremgang i arbejdet på at tilpasse sin lovgivning om databeskyttelse til gældende EU-ret, men landet må sørge for, at der er fuld overensstemmelse med gældende EU-ret, og tage skridt til at sikre, at administrationen har den fornødne kapacitet til at kunne implementere og håndhæve bestemmelserne.

Selskabslovgivningen er blevet tilpasset, men er endnu ikke i fuld overensstemmelse med gældende EU-ret, bl.a. ikke hvad angår overtagelse, fusion og opsplitning af selskaber. Med hensyn til lovgivningen om beskyttelse af den intellektuelle og industrielle ejendomsret har der været forbedringer, men der må tages skridt til at sikre, at denne lovgivning håndhæves ved grænserne, og at de håndhævende instanser og retsvæsenet er uddannet til at kunne varetage sager af denne art. Inden for *konkurrencepolitikken* er der gjort store fremskridt i arbejdet på at sætte en statsstøttelov i kraft. Landet må nu gøre yderligere indsats for at vise, at det magter en seriøs håndhævelse af statsstøttebestemmelserne. Bulgariens antitrust-lovgivning er stort set i overensstemmelse med gældende EU-ret. Bulgarien må fortsætte arbejdet for at vise, at det evner at varetage en effektiv gennemførelse og håndhævelse af bestemmelserne. Omstruktureringen af stålsektoren må overvåges nøje.

For så vidt angår *told og skat* mangler Bulgarien stadig at udvikle de IT-systemer, som er nødvendige for udveksling af data med EF. Med hensyn til en styrkelse af administrationens kapacitet til at behandle toldspørgsmål er der gjort et vist fremskridt i reformarbejdet, men fremgangen inden for reformen af skatteadministrationen har kun været begrænset.

Bulgarien har haft fremgang i tilpasningen af lovgivningen til bestemmelserne om *telekommunikation* i gældende EU-ret. Arbejdet bør koncentreres om at få afsluttet tilpasningen, således at man kan fremskynde den konkrete gennemførelse og styrke tilsynsmyndigheden.

Inden for *landbruget* har der været god fremgang i arbejdet på at tilpasse lovgivningen inden for plante- og dyresundhed. Der mangler dog stadig en del arbejde i forbindelse med overtagelsen af gældende EU-ret. En stor indsats er nødvendig for at få udviklet de fornødne administrations-, inspektions- og kontrolordninger, og herunder først og fremmest en bedre håndhævelse af bestemmelserne om kontrol af dyresundhed og hygiejne. Der har vedvarende været fremgang inden for fiskeriet, men Bulgarien må iværksætte flere foranstaltninger til sikring af, at EF's hygiejne- og sundhedskrav overholdes fuldt ud.

Der har været en vis fremgang med hensyn til *socialpolitik og beskæftigelse*. Der mangler dog stadig en del arbejde vedrørende overtagelsen af bestemmelserne om arbejdsmarkedet, ligestilling, diskriminationsbekæmpelse, samt sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Dialogen mellem arbejdsmarkedets parter bør fremmes, svarende til EF's praksis.

Hvad *regionalpolitikken* angår, har Bulgarien gjort fremskridt i arbejdet på at forberede iværksættelsen af strukturforanstaltningerne, idet der er vedtaget en strategi for strukturfondene: institutionsopbygningen for strukturbistanden og bistanden fra

samhørighedsfonden er fastlagt. Bulgarien må sætte ind på at styrke sin kapacitet til fremover at varetage strukturfondene i de vigtigste ministerier, og herunder også kontrol-, overvågnings- og evalueringsordningerne. Bulgarien mangler stadig at udarbejde en samlet udviklingsplan, således som krævet i strukturfondsforordningerne, og at integrere denne i landets bestemmelser for budgettet og politisk beslutningstagning.

Bulgarien har vedtaget en lov til beskyttelse af *miljøet* som led i arbejdet på at overtage miljøbestemmelserne i gældende EU-ret. En yderligere indsats er påkrævet for at forberede direktivspecifikke implementeringsplaner og finansieringsstrategier vedrørende miljøinvesteringer, og tilrettelægge andre overvågningsordninger til sikring af en effektiv gennemførelse. Gennemførelsen repræsenterer stadig en stor udfordring, og det samme gælder behovet for en forbedring af administrationens kapacitet og omkostningerne i forbindelse med tilpasningen af lovgivningen.

Bulgarien har haft yderligere fremgang i arbejdet på at bringe *transportlovgivningen* - og i første række bestemmelserne om vej- og jernbanetransport - i overensstemmelse med gældende EU-ret. De nye administrationsinstanser må styrkes. Hvad søfart angår må det nævnes, at den bulgarske flådes dårlige sikkerhedsstatistikker stadig er en årsag til bekymring.

Bulgarien har fremskyndet reformarbejdet inden for *energisektoren*, hvor omstruktureringen var langsom i de foregående år. Man har vedtaget en ny national energistrategi. Retsgrundlaget for en liberalisering af markedet er tilvejebragt, og privatiseringen af fordelingsselskaberne er under forberedelse. Bulgarien må nu opstille tidsplaner for omstruktureringen af energisektoren. Landet må indfri sine tilsagn om lukningen af Kozloduy-kernekraftværket og sørge for en høj nuklear sikkerhed.

Hvad angår *retlige og indre anliggender* har Bulgarien gjort gode fremskridt i tilpasningen af lovgivningen til gældende EU-ret på de fleste områder. Landet har vedtaget en handlingsplan for opfyldelsen af Schengen-kravene. Der må dog stadig gøres en stor indsats for at styrke landets kapacitet til at gennemføre bestemmelserne.

Der er gjort væsentlige fremskridt med hensyn til en styrkelse af *finanskontrollen*, idet der er iværksat nye love vedrørende offentlig intern finanskontrol og en national revisionsret. Bulgarien må nu fokusere på en styrkelse af de fornødne institutioner, bl.a. med sigte på beskyttelsen af EF's finansielle interesser.

Bulgarien må stadig gøre en stor indsats for at tilvejebringe den fornødne administrative og retlige kapacitet til at gennemføre og håndhæve bestemmelserne i gældende EU-ret. Landet må både videreføre den tværgående reform af den offentlige administration og samtidig gøre en indsats inden for udvikling af kapaciteten til at deltage i det indre marked og bringe gældende EU-ret i anvendelse på områder såsom landbrug, miljø og regionalpolitik. Endnu en indsat er nødvendig for at styrke landets kapacitet til at administrere EF's midler på en forsvarlig og effektiv måde.

I tiltrædelsesforhandlinger har man foreløbig lukket 22 kapitler. De tilsagn, som Bulgarien har givet i forhandlingerne, tager sigte på tiltrædelse efter 2007; Bulgarien indfrir generelt disse tilsagn.

Cypern

Kommissionen har gentagne gange konkluderet, at Cypern opfylder de politiske kriterier. Det var konklusionen på tidligere periodiske rapporter, og det er blevet bekræftet i det forløbne år. Landet opfylder også stadig de politiske Københavnskriterier.

Den offentlige administration er blevet kraftigt styrket ved oprettelsen af nye stillinger og afholdelsen af regelmæssige kurser.

Cypern overholder fortsat menneskerettighederne og frihedsrettighederne. Landet har forbedret proceduren for beskyttelse af flygtninge, og har ophævet restriktionerne i retten til at indgå ægteskab, som tyrkiske cyprioter bosat i landets sydlige del var underlagt.

Cypern har en velfungerende markedsøkonomi og forventes at kunne klare konkurrencepresset og modstå markedskræfterne i Den Europæiske Union.

Allerede i første periodiske rapport fra 1998 anerkendtes de økonomiske reformbestrebelse, som de cypriotiske myndigheder havde iværksat for at forberede optagelsen i Den Europæiske Union. De cypriotiske myndigheder har siden da fastholdt deres opbakning om opfyldelsen af de økonomiske krav i forbindelse med optagelsen i Den Europæiske Union.

Markedets funktion kan forbedres yderligere ved gennemførelse af liberaliseringsplanerne inden for telekommunikation, energi, luftfart og postvæsenet. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster kan mindskes ved bedre overholdelse af budgetkonsolideringsprogrammet. Man må nøje søge at forbedre koordineringen af tilsynet med kooperative finansinstitutter og banker.

Cypern har siden 1998-rapporten gjort store fremskridt på forskellige områder af gældende EU-ret. Tilpasningen af lovgivningen er forløbet hurtigere gennem de seneste år. Landet fortsætter med at gøre gennemførelses- og håndhævelsesinstansernes genstand for stor opmærksomhed.

Cypern har gennem det seneste år gjort yderligere fremskridt med hensyn til tilpasningen af lovgivningen, idet administrationens kapacitet er blevet forbedret bl.a. inden for socialsikring, inspektion af dyre- og plantesundhed, lægemiddelområdet, bekæmpelse af hvidvask af penge, skibsinspektion, skattevæsenet, planlægning, miljø, forbrugerbeskyttelse, sundhedsvæsen og told.

Alt i alt har landet på de fleste områder opnået en god tilpasning til gældende EU-ret, og det er godt på vej til at tilvejebringe den fornødne administrationskapacitet til at varetage bestemmelserne i gældende EU-ret på et stort antal områder, omend der stadig må gøres en vis indsats. Man er, bl.a. i forhandlingerne og handlingsplanen, nået til enighed om detaljerede planer for, hvordan de resterende problemer skal løses.

Der er gjort et stort fremskridt på forskellige felter af det indre marked. Lovgivningen er tilpasset bestemmelserne om *fri bevægelighed for varer* på en række sektorspecifikke felter. Efter at man med en vis forsinkelse fik vedtaget en rammelovgivning vedrørende princippet om den nye og globale metode - et vigtigt skridt i retning af større tilpasning til gældende EU-ret - har der været stor fremgang i lovgivningsprocessen. Lovgivningen vedrørende offentlige indkøb er ikke fuldt ud tilpasset. Der må gøres en yderligere

indsats for at overtage bestemmelserne i gældende EU-ret vedrørende notificeringsproceduren, markedsovervågning og produktsikkerhed. Med det netop oprettede certificeringsorgan har man styrket standardiserings- og certificeringsinstanser, men Cypern må fortsætte bestræbelserne på at forbedre markedsovervågningssystemet. Hvad angår *den frie bevægelighed for personer* har Cypern taget et vigtigt skridt ved at vedtage rammelovgivning om anerkendelse af faglige kvalifikationer. Landet har elimineret uoverensstemmelserne i koordineringen af socialsikringssystemerne og har etableret et godt niveau med hensyn til administrationens kapacitet. For så vidt angår *retten til frit at levere tjenesteydelser* meldes der om gode fremskridt inden for harmonisering, ikke mindst hvad angår lovgivningen om forsikringsselskaber og banker, og herunder offshore banker. Administrationens kapacitet bør fortsat forbedres, hvad angår tilsynsmyndighederne inden for finansvæsenet. Liberaliseringen af *kapitalbevægelser* er så godt i gang, at man forventer fuld overensstemmelse på tiltrædelsestidspunktet. Administrationens kapacitet til at bekæmpe hvidvask af penge er blevet yderligere forbedret ved ansættelse af mere personale, men landet må fortsætte sine bestræbelser på dette felt.

Hvad *selskabsretten* angår, er Cyperns tilpasning af lovgivning til gældende EU-ret allerede langt fremme. Hvad angår den intellektuelle og industrielle ejendomsret, er det påkrævet med endnu en indsats til styrkelse af kapaciteten til at håndhæve bestemmelserne vedrørende grænsekontrol og bekæmpelse af piratkopiering og varefalsk. Inden for *konkurrence* har der været et støt fremskridt i kraft af vedtagelsen af antitrust- og statsstøttelovgivningen. Efter flere års stilstand er der nu en klar forbedring i håndhævelsen af antitrust- og statsstøttelovgivningen. Statsstøttetilsynsmyndigheden og den helt uafhængige konkurrencebeskyttelsesmyndighed fungerer godt, men bør udvikles yderligere.

Cypern er nået op på et godt niveau med hensyn til tilpasning af *landbrugslovgivningen* og har truffet vigtige foranstaltninger med hensyn til oprettelse af fælles markedsordninger. Administrationens kapacitet til at iværksætte og håndhæve gældende EU-ret på dette felt må dog styrkes yderligere. Indførelse af et integreret administrations- og kontrolsystem bør prioriteres højt. Lovgivningen vedrørende *fiskeri* er blevet tilpasset i et rimeligt omfang. Administrationens kapacitet må styrkes yderligere. Cypern er gået videre med sine bestræbelser på yderligere at mindske antallet af cypriotisk indregistrerede fiskerfartøjer, men fiskerfartøjsregistret er endnu ikke fuldt funktionsdygtigt. De fornødne instanser for oprettelse af et sådant register er dog etableret, og gennemførelsesordninger er under udarbejdelse.

Cypern har gjort store fremskridt på skatteområdet med gennemførelsen af en omfattende reform af både den indirekte og direkte *beskatning*. Landet har også gjort fremskridt i forbedringen af administrationens kapacitet og har nået et passende niveau i denne henseende. Landet har en velfungerende og velorganiseret *toldforvaltning*. Det er nødvendigt med tilpasning af lovgivningen vedrørende aktiv og passiv forædling, midlertidig indførsel, varer af kulturel værdi, og procedurer. En sådan tilpasning forudsætter en hurtig vedtagelse af den lovgivning, der endnu mangler på dette felt.

Cypern må fokusere på en fuld liberalisering af telekommunikationsmarkedet, en hurtigere overtagelse af gældende EU-ret og oprettelse af et tilsynskontor.

Med hensyn til *økonomisk og monetær union* kan der meldes om gode fremskridt, da centralbanken nu er blevet uafhængig.

Lovgivningen inden for *transportsektoren* er stort set på linje med gældende EU-ret, omend man endnu mangler at overtage visse bestemmelser, bl.a. vedrørende luftfarten. Sikkerhedsaspektet er blevet betydeligt forbedret gennem en bedre tilpasning til lovgivningen og en styrkelse af administrationens kapacitet. Arbejdet inden for søtransport må videreføres.

Cypern har gjort store fremskridt med hensyn til *socialpolitikken* og *beskæftigelsen*. På enkelte områder mangler der stadig en tilpasning til gældende EU-ret. Der er stadig et stort behov for en forbedring af administrationens kapacitet.

Man begynder så småt at konstatere fremskridt på *energiområdet*. Hvad angår tilpasningen af lovgivningen til bestemmelserne i gældende EU-ret om det indre energimarked og etablering af forsyningssikkerhed og olielagre, har Cypern kun gjort begrænsede fremskridt. Landet opfordres kraftigt til at sørge for opbygning af olielagre og til oprettelse af myndigheder herfor, på grundlag af den fastsatte tidsplan. Man bør uden forsinkelser videreføre lovgivningsarbejdet, dvs. bringe lovgivningen i overensstemmelse med gældende EU-ret for så vidt angår det indre energimarked, og oprette en olielagermyndighed, og sørge for tilvejebringelse af den fornødne lagringskapacitet.

Cypern har fortsat integreringen af *miljøet* i politikken på andre områder og har opnået god tilpasning til gældende EU-ret inden for de forskellige sektorer af miljø- og naturbeskyttelsen. Man mangler dog stadig at vedtage foranstaltninger på vigtige områder såsom luft- og vandkvalitet, industriel forurening, kemikalier og genmodificerede organismer. Der bør lægges særlig vægt på affaldsbehandling og forbedring af administrationens kapacitet. Der må sørges for investering på mellemlangt sigt med henblik på gennemførelsen af miljøbestemmelserne i gældende EU-ret.

Med hensyn til *retlige og indre anliggender* har der været gode fremskridt inden for visumpolitik, asyl, bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korruption. Man har fremskyndet tilpasningen af asylbestemmelserne, og der er oprettet en uafhængig klageinstans. Hvad angår Schengen-bestemmelserne, fortsætter Cypern sit forberedende arbejde med en fuld gennemførelse af den eksisterende Schengen-plan og oprettelse af et nationalt informationssystem. Cypern har ratificeret forskellige konventioner, bl.a. om databeskyttelse, bekæmpelse af terrorisme, samt indtægter fra kriminelle aktiviteter. Det gælder generelt, at administrationens kapacitet på dette område bør styrkes yderligere.

For så vidt angår *regionalpolitikken* har Cypern fortsat gjort fremskridt med hensyn til en tilpasning til gældende EU-ret, bl.a. ved at forberede deltagelsen i strukturordningerne. Cypern er også langt fremme med hensyn til administrationsinstanser.

Landet har gjort yderligere fremskridt inden for *finanskontrollen*. Statens interne finanskontrol er veludviklet, og de internationale revisionsstandarder overholdes stort set. Der bør gøres en indsats for at styrke finansministeriets kapacitet.

Administrationens kapacitet er blevet yderligere styrket. Der er ansat mere personale på de vigtigste områder, idet der er udformet et tillægsbudget for 2002, som imidlertid endnu ikke er godkendt. På vigtige områder såsom kapitalbevægelser, konkurrence, landbrug, told og skat, miljø, samt retlige og indre anliggender har man styrket håndhævelsesinstanser. Stor opmærksomhed er påkrævet for så vidt angår de instanser, som er nødvendige for gennemførelsen af de dele af gældende EU-ret, som først træder i

kraft ved optagelsen, i første række med henblik på en forsvarlig og effektiv forvaltning af EF's midler.

I tiltrædelsesforhandlingerne har man foreløbig lukket 28 kapitler. Det gælder generelt, at Cypern indfrier de tilsagn, som landet har givet i forhandlingerne. Oprettelsen af et register over fiskerfartøjer, og tilpasning af lovgivningen vedrørende olielagre og elektricitetsdirektivet er dog blevet forsinket. Disse problemer må løses.

På baggrund af det fremskridt, der er gjort siden den periodiske rapport fra 1998, det tilpasningsniveau som Cypern har opnået i dag, og landets resultater med hensyn til opfyldelsen af de tilsagn, som landet har givet som led i forhandlingerne, er Kommissionen af den opfattelse, at Cypern inden for den aftalte tidsplan vil være i stand til at påtage sig de forpligtelser, som et medlemskab indebærer. I tidsrummet frem til tiltrædelsen må Cypern fortsætte sine forberedelser, jf. de tilsagn, som landet har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne.

Tjekkiet

Kommissionen konkluderede i sin 1997-udtalelse, at Tjekkiet opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort store fremskridt med hensyn til en yderligere konsolidering og forankring af de institutioner, der er ansvarlige for overholdelsen af demokratiets og retsstatens principper, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal. Dette er blevet bekræftet i løbet af det seneste år. Tjekkiet opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Regeringen har taget yderligere skridt til forbedring af centraladministrationens funktion. Landet har bl.a. vedtaget en tjenestemandsløve, hvori der lægges faste rammer for statens centraladministration, idet de eksisterende ordninger reformeres på en række vigtige områder. Lovens bestemmelser sættes efterhånden i kraft over en vis periode, der kan løbe frem til udgangen af 2006, således at der er tilstrækkelig tid til en omhyggelig forberedelse og en grundig iværksættelse. Det er dog ikke desto mindre ønskeligt at loven gennemføres fuldt ud så hurtigt som muligt, således at den tjekkiske offentlige administration kan stå bedre rustet til at varetage de ekstra byrder, som optagelsen i Den Europæiske Union indebærer. Decentraliseringsprocessen er fortsat, idet flere beføjelser er blevet overdraget til regionerne og kommunerne.

Der har været fremgang i reformen af retsvæsenet, bl.a. med indførelsen af en ny forvaltningslov og i kraftsættelsen af en forenklet strafferetsplejelov. Der må dog stadig gøres en indsats for at nedbringe den langvarige sagsbehandling, og i første række af civile sager. Det gælder generelt, at den seneste reform må underbygges med mere personale og flere materielle ressourcer, samt en bedre uddannelse inden for retsvæsenet.

Der er truffet yderligere retlige og organisatoriske foranstaltninger til bekæmpelse af korruption og økonomisk kriminalitet, der stadig giver anledning til bekymring. Indsatsen på dette felt må øges. Det er navnlig nødvendigt at sørge for, at de lovhåndhævende institutioner får de fornødne personalemæssige og tekniske ressourcer. Vigtigheden af at opnå fuld støtte fra politisk hold på dette felt fremgår af regeringens seneste rapport.

Tjekkiet fortsætter med at overholde menneskerettighederne og frihedsrettighederne.

Betingelserne for at få asyl er blevet strammet ved en ændring af asylloven, der trådte i kraft i februar 2002. Ved samme lejlighed blev der oprettet endnu en uafhængig klageinstans for personer, der har fået afslag på deres asylansøgning. I januar 2002 blev der oprettet et ligestillingsråd.

Der har været visse bestræbelser for at forbedre de vanskelige kår, roma-befolkningen lever under. Det er imidlertid nødvendigt med flere strukturforanstaltninger, hvis man skal opnå resultater i arbejdet på at afskaffe diskriminationen med hensyn til adgangen til uddannelse, boliger og beskæftigelse. Vedtagelse af en detaljeret lovgivning til bekæmpelse af diskrimination ville være et stort skridt fremad.

Det konstateredes allerede i 1997-udtalelsen, at de tjekkiske myndigheder havde iværksat en gennemgribende reform af økonomien. Siden da har landet opnået bedre økonomiske resultater på trods af de vanskelige internationale økonomiske forhold. Landet har opnået makroøkonomisk stabilitet, og reformarbejdet er blevet ført videre, idet de tjekkiske myndigheder har fastholdt deres opbakning om opfyldelsen af de økonomiske krav i forbindelse med optagelsen i EU.

Det må derfor konkluderes at Tjekkiet har en velfungerende markedsøkonomi. Det forventes at Tjekkiet, forudsat den nuværende reform fortsætter, vil kunne klare konkurrencepresset og modstå markedskræfterne i Den Europæiske Union.

Forbedringer er mulige i forvaltningen af de statslige finanser, bl.a. ved at tage fat på statens høje - og voksende - obligatoriske og halvobligatoriske udgifter. Reformen af socialudgifterne, bl.a. til pensions- og sundhedsplejeordninger, må videreføres. En mere beslutsom holdning til afhændelsen af dårlige aktiver til private investorer (såsom det tjekkiske konsolideringsagentur) vil kunne give en mere effektiv udnyttelse af økonomiens ressourcer.

Tjekkiet har siden sidste udtalelse gjort gode fremskridt. Tempoet i tilpasningen af lovgivningen var i starten langsomt, men har siden taget fart. Gennem de seneste år har der været en støt fremgang i forbedringen af administrationens kapacitet til at iværksætte gældende EU-ret, og der er samtidig gennemført en reform af retsvæsenet.

I løbet af det seneste år har Tjekkiet yderligere tilpasset lovgivningen, bl.a. hvad angår finansielle serviceydelser, plantesundhed, vejtransport, socialpolitikken, miljø og retlige og indre anliggender. Fremskridtet med hensyn til beskatning har imidlertid kun været begrænset. Arbejdet på at styrke administrationens kapacitet og få vedtaget lovgivning for den offentlige administration er fortsat.

Det gælder generelt, at Tjekkiet har opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på mange områder, og at landet er langt fremme med hensyn til etablering af den fornødne administrationskapacitet til at gennemføre gældende EU-ret, omend der endnu må gøres en vis indsats. Man er nået til enighed om detaljerede planer, bl.a. som led i forhandlingerne og handlingsplanen, til dækning af de resterende områder.

Man er langt fremme med hensyn til overtagelsen af bestemmelserne i gældende EU-ret om det indre marked, bl.a. bestemmelser om de fire frihedsrettigheder, og arbejdet bør nu koncentreres om at inddrage de resterende områder. Administrationens kapacitet er generelt god. For så vidt angår *frie varebevægelser* har Tjekkiet nu indført næsten alle harmoniserede europæiske standarder, og herunder også standarderne for levnedsmidler.

Kapaciteten til at overvåge markedet må dog forbedres yderligere. Arbejdet på at bringe lovgivningen om offentlige indkøb i overensstemmelse med gældende EU-ret, bør afsluttes; det hidtidige fremskridt er her et godt udgangspunkt. Med hensyn til *den frie bevægelighed for personer* er der god tilpasning hvad angår borgerlige rettigheder og fri bevægelighed for arbejdstagere, men det haster med at få gennemført gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer. Med hensyn til *fri bevægelighed for tjenesteydelser*, har der været god fremgang i overtagelsen af bestemmelserne i gældende EU-ret om bankvæsenet, men tilpasningen er endnu ikke færdig for så vidt angår andre finansielle sektorer. Overvågningen af finanssektoren bør forbedres yderligere. Med hensyn til *fri bevægelighed for kapital* er der gjort et pænt fremskridt ved fjernelse af restriktionerne for køb af fast ejendom og reguleringen af kreditoverførsler over grænserne. Administrationens kapacitet til at bekæmpe hvidvask af penge bør forbedres yderligere.

Tilpasningen af *selskabslovgivningen* til gældende EU-ret er god, omend en forbedring er påkrævet hvad angår håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, og herunder bekæmpelsen af piratkopiering og varefalsk. *Konkurrencelovgivningen* er stort set i overensstemmelse med gældende EU-ret, og kontoret for tilsyn med konkurrencen har vist, at det kan håndhæve både antitrust- og statsstøttebestemmelserne. Håndhævelsen af statsstøttebestemmelserne og omstruktureringen af stålsektoren må overvåges nøje. Der er behov for større klarhed inden for bankvæsenet.

Hvad angår økonomi og finans er der opnået en god tilpasning til gældende EU-rets bestemmelser om en *økonomisk og monetær union*, og der er gjort store fremskridt med hensyn til centralbankens uafhængighed. Tilpasningen på *skatteområder* er god, men arbejdet inden for vigtige moms- og punktafgiftsområder er endnu ikke afsluttet. Arbejdet med udvikling af informationsteknologiske systemer til elektronisk dataudveksling mellem Fællesskabet og medlemsstaterne bør fortsættes. Den igangværende styrkelse af administrationens kapacitet på dette felt bør intensiveres. Der er opnået en god overensstemmelse med toldbestemmelserne i gældende EU-ret. Det er nødvendigt at afslutte omlægningen til edb-drift og sammenkoblingen af landets system og EF's IT-systemer på toldområdet.

Politikken inden for de forskellige sektorer er bragt i god overensstemmelse med gældende EU-ret, og administrationens kapacitet er generelt tilfredsstillende. Lovgivningen vedrørende *vejtransport* og *luftfart* er stort set i overensstemmelse med gældende EU-ret, men der må gøres endnu en indsats vedrørende jernbanetransporten. Tilpasningen er god inden for *energiområdet*, ikke mindst med hensyn til indførelse af konkurrence på elektricitetsmarkedet. Man må nu sikre en komplet og hurtig ikraftsættelse af lovgivningen. Tjekkiet har accepteret og arbejder på at realisere alle anbefalingerne i Rådets rapport vedrørende nuklear sikkerhed i forbindelse med udvidelsen.

Tjekkiet er gennemgående vel forberedt hvad angår *landbruget*, og dette gælder også de instanser, der skal varetage den fælles landbrugspolitik og tilpasningen af lovgivningen om plantesundhed. Arbejdet på at opnå en komplet tilpasning og styrke inspektionsordningerne på veterinærområdet bør videreføres.

Inden for økonomisk og social samhørighed er man langt fremme med tilpasningen af bestemmelserne om *socialpolitikken* og *beskæftigelse*, ikke mindst hvad angår arbejdsmarkedsbestemmelser og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Administrationens kapacitet må styrkes hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og dette gælder i første række arbejdsinspektoraternes. Der er gennem det seneste år gjort et stort fremskridt inden for *regionalpolitikken*, hvor lovgivningen stort set er på plads. Arbejdet på at gøre de gennemførende og kontrollerende instanser fuldt funktionsdygtige bør fortsættes, og det samme gælder den tekniske forberedelse af projekter, der kan komme i betragtning for EF-støtte.

Med hensyn til *miljøet* har Tjekkiet opnået en god tilpasning af lovgivningen, og der er foretaget store investeringer, med bemærkelsesværdige resultater, både hvad angår luft- og vandkvalitet. Der bør gøres en videre indsats for at afslutte overtagelsen af gældende EU-bestemmelser og gennemførelsen heraf inden for vandkvalitet, affald, naturbeskyttelse og forebyggelse af industriforurening. Administrationens kapacitet bør sikres på både lokalt og regionalt plan, og der må planlægges langfristede finansielle investeringer.

Tjekkiet har på det seneste gjort store fremskridt med hensyn til *telekommunikation* og har opnået en god tilpasning for så vidt angår udviklingen af teleinfrastrukturerne og diversificering af markedet. Markedet er imidlertid endnu ikke fuldt liberaliseret, og tilsynsmyndighedernes uafhængighed må sikres.

Hvad angår *AV-sektoren* er Tjekkiet langt fremme med hensyn til tilpasningen af lovgivningen. En effektiv implementering kræver imidlertid en styrkelse af administrationens kapacitet. Det er stadig meget vigtigt at sørge for indførelse og tilsyn med en klar og forudsigelig lovgivning for AV-sektoren.

Hvad angår *retlige og indre anliggender* er der gjort store fremskridt på næsten alle områder, og tilpasningen af lovgivninger er næsten komplet. Der bør vedvarende gøres en indsats for yderligere at forbedre grænsekontrollen og gennemførelsen af Schengen-planen, og for at intensivere bekæmpelsen af bedrageri, korruption og organiseret kriminalitet.

På finansområder har man afsluttet tilpasningen af lovgivningen om *finanskontrol*, men der mangler endnu meget arbejde, inden en fuld implementering af den offentlige interne finanskontrol er sikret. Generelt set har Tjekkiet styrket administrationens kapacitet betydeligt. Arbejdet bør videreføres inden for landbrug, miljø, regionalpolitik, retlige og indre anliggender samt finanskontrol. Der bør udvises særlig opmærksomhed hvad angår de instanser, som er nødvendige for at sikre en forsvarlig og effektiv forvaltning af EF's midler. Det arbejde, der i dag er i gang bl.a. med henblik på at styrke den interne revision ved hjælp af mere personale og bedre uddannelse, må ikke blot videreføres, men intensiveres, hvis disse instanser skal kunne varetage dette arbejde på optagelsestidspunktet.

Man har foreløbig lukket 25 kapitler i tiltrædelsesforhandlingerne. Tjekkiet indfrier generelt de tilsagn, der er givet i forhandlingerne. Der har dog været forsinkelser i tilpasningen af lovgivningen om offentlige indkøb og lovgivningen om faglige kvalifikationer, samt vedtagelsen af forskellige dele af veterinærlovgivningen, og tilpasningen af visse moms- og punktafgifter. Disse problemer må løses.

På baggrund af det fremskridt, der er gjort siden sidste udtalelse, det tilpasningsniveau og den administrationskapacitet, som Tjekkiet har opnået i dag, og landets resultater med hensyn til indfrielsen af de tilsagn, som det har givet som led i forhandlingerne, er

Kommissionen af den opfattelse, at det inden for den aftalte tidsplan vil være i stand til at påtage sig de forpligtelser, som et medlemskab indebærer. I tidsrummet frem til tiltrædelsen, må Tjekkiet fortsætte sine forberedelser for at indfri de tilsagn, som landet har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne.

Estland

Kommissionen konkluderede i sin 1997-udtalelse, at Estland opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort store fremskridt med hensyn til en yderligere konsolidering og forankring af de institutioner, der er ansvarlige for overholdelsen af demokratiets og retsstatens principper, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal. Dette er blevet bekræftet i løbet af det seneste år. Estland opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Reformprogrammet inden for den offentlige administration er blevet videreført, og Estlands statsforvaltning og administrationsprocedure fungerer fortsat på tilfredsstillende måde. Der er stadig behov for større klarhed omkring personaleanliggende og bedre koordination mellem de forskellige instanser.

Moderniseringen af retsvæsenet skrider fortsat godt frem, og retsvæsenets uafhængighed og forvaltning er blevet forbedret. Dommeruddannelsen forbedres fortsat, og de retlige informationssystemer er blevet moderniseret. Estland bør sætte ind på at ansætte flere offentlige anklagere i de ubesatte stillinger. Som nævnt sidste år effektiviserer Estland fortsat behandlingen af retssager, og landet forbedrer kvaliteten og håndhævelsen af domstolenes afgørelser.

Estland overholder fortsat menneskerettighederne og frihedsrettighederne.

Estland har yderligere fremmet integreringen af personer uden statsborgerskab ved at fjerne sprogkravene for personer, der stiller op til parlaments- og lokalvalg, og ved at yde støtte til sprogkurser og kulturel udveksling via det statslige integreringsprogram. Landet bør fortsætte arbejdet på at øge naturaliseringstempoet og fremme processen. Landet bør sikre at man i gennemførelsen af sproglovgivningen fortsætter med at overholde princippet om det offentliges berettigede interesse og proportionalitetsprincippet, samt Estlands internationale forpligtelser og Europa-aftalen.

Det blev allerede i 1997-udtalelsen fastslået at de estiske myndigheder har gjort store anstrengelser for at omdanne økonomien. Siden da er de økonomiske resultater blevet bedre, på trods af de vanskelige internationale økonomiske forhold, og herunder krisen i Rusland. Landet har opnået makroøkonomisk stabilitet, og reformarbejdet er blevet intensiveret, samtidig med at de estiske myndigheder har fastholdt deres opbakning om indfrielsen af de økonomiske krav i forbindelse med optagelsen i Den Europæiske Union.

Det kan derfor konkluderes, at Estland har en velfungerende markedsøkonomi. Det forventes, at Estland, forudsat den nuværende reform fortsætter, vil kunne klare konkurrencepresset og modstå markedskræfterne i Den Europæiske Union.

Regeringen og den private sektor kan bringe arbejdsmarkedet til at fungere bedre ved at tage en mere aktiv rolle i arbejdsløshedsbekæmpelsen. Konsolideringen af de lokale myndigheders finanser bør tages op med henblik på en bedre iagttagelse af

forsigtighedsprincippet i budgetpolitikken. Hertil kommer, at man aktivt bør gå videre med omstruktureringen af olieskiferindustrien.

Siden sidste udtalelse har Estland gjort et godt fremskridt i vedtagelsen af gældende EU-ret, og landet har på det seneste foretaget en gradvis forbedring af administrationens kapacitet til at gennemføre og håndhæve gældende EU-ret.

Estland har gennem det seneste år udvist fremgang på flere områder, bl.a. det indre marked, landbruget og indre og retlige anliggender. Fremskridtstakten har dog været langsommere end forventet i landets egen planlægning, som denne fremgår af programmet for overtagelsen af gældende EU-ret.

Generelt gælder det, at Estland har opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på langt de fleste områder. Landet er også forholdsvis langt fremme med hensyn til udviklingen af administrationens kapacitet til at håndhæve gældende EU-ret på en lang række områder. Estland har oprettet de fleste af de nødvendige institutioner. Inden for visse sektorer er der dog behov for en yderligere indsats til styrkelse af disse institutioners kapacitet. Man er nået til enighed om detaljerede planer, bl.a. som led i forhandlingerne og handlingsplanen, til inddragelse af de resterende områder.

Hvad angår *det indre marked* er der gjort et vist fremskridt med hensyn til *den fri bevægelighed for varer*, idet både den tværgående og den sektorspecifikke lovgivning er blevet tilpasset. Markedsovervågningssystemet, og herunder systemet for fødevarer sikkerhed, bør dog forbedres. Med hensyn til *fri bevægelighed for personer* har man foretaget en yderligere tilpasning af bestemmelserne om gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer, borgerlige rettigheder og fri bevægelighed for arbejdstagere, men det er stadig nødvendigt at sikre, at den faglige uddannelse bringes fuldt ud på linje med EF's standarder. Der har været en vis yderligere tilpasning til gældende EU-ret for så vidt angår *retten til frit at levere tjenesteydelser, fri bevægelighed for kapital, selskabslovgivning, konkurrence samt forbruger- og sundhedsbeskyttelse*, hvor det forberedende arbejde var forholdsvis langt fremme. Administrationens kapacitet er blevet styrket på områder såsom den netop oprettede enhedsmyndighed for finansiel overvågning, og indførelsen af et system for overførsel af betalinger på tværs af grænserne. Man må fortsætte arbejdet på at udvikle kapaciteten i databeskyttelsesdirektoratet, kontoret for offentlige indkøb, og afdelingen for finansiel overvågning (bekæmpelse af hvidvask af penge). Det er også fornødent at sørge for en effektiv gennemførelse af konkurrencebestemmelserne i gældende EU-ret og en bedre håndhævelse af lovgivningen om piratkopiering og varefalsk.

Hvad angår *landbruget* har man fortsat forberedelsen af den fælles landbrugspolitik og foretaget en yderligere tilpasning på plante- og dyresundhedsområdet. Der er oprettet et nyt institut for udviklingen af landdistrikter. Man må fortsætte arbejdet på at styrke den fremtidige udbetalingsinstans og landbrugsministeriet, dvs. udvikle systemer til brug for den fælles landbrugspolitik, og herunder et integreret administrations- og kontrolsystem, forbedre kapaciteten på veterinærområdet, styrke plantebeskyttelsesinspektoratet og grænsekontrollen, og sikre at standarder for fødevarer kvalitet overholdes. Inden for *fiskeriet* har fremskridtet kun været langsomt, omend der er taget visse skridt til forbedring af forvaltning, inspektion og kontrol af ressourcerne. Det haster med at forbedre bl.a. fiskeriets informationssystem, at udvikle og gennemføre en struktur- og markedspolitik, og at forbedre administrationens kapacitet og koordineringen mellem landbrugsministeriet og miljøministeriet. Man er for tiden i gang med at udforme

markedslovgivning og forberede forskellige projekter vedrørende undersøgelse af producentorganisationer samt fiskeridatabaser og -registre. Estland er begyndt at tage skridt til at forbedre koordinationen af fiskeriforvaltningen, men dette arbejde må intensiveres. En komplet gennemførelse af foranstaltningerne i handlingsplanen kunne bidrage til afhjælpning af de nuværende mangler i forberedelsesarbejdet.

Inden for *transportpolitikken* er Estland fortsat med at gøre gode fremskridt, både med hensyn til tilpasningen og gennemførelsen af lovgivningen, og herunder også oprettelsen af et uafhængigt departement for undersøgelser af luftfarten. Man må sikre en komplet tilpasning inden for jernbanesektoren, gennemføre gældende EU-ret på det sociale område inden for vejsektoren og forbedre søfartssikkerheden. På energiområdet har der været fremgang med hensyn til fjernelse af fordrejningerne i markedspriserne og forbedring af reguleringen og den nukleare sikkerhed. Estland bør fortsætte med at tilpasse lovgivningen, bl.a. for så vidt angår el- og gasmarkedet, udvikle vedvarende energi og yderligere styrke energimarkedets tilsynsmyndighed. Mere generelt bør Estland afslutte *industriens* omstrukturering ved en indsats inden for olieskifersektoren. Lovgivningstilpasningen er stort set afsluttet inden for *telekommunikation og kultur- og AV-politikken*. Estland bør sikre den almene forsyningspligt.

Inden for *socialpolitikken og beskæftigelsen* har Estland gjort visse fremskridt med hensyn til tilpasning af lovgivningen vedrørende sundhed og sikkerhed. Den nationale arbejdsstyrelse er blevet moderniseret og valgt til kontaktinstitution for Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur. Tilpasningen af arbejds- og ligestillingslovgivningen kræver yderligere arbejde, og man må forbedre kapaciteten til at gennemføre og håndhæve bestemmelserne om folkesundhed, og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Dialogen mellem arbejdsmarkedets parter bør uddybes. Inden for *regionalpolitikken* har der været støt fremgang i forberedelsen af strukturfondene. Estland har dog stadig behov for at gennemføre en kraftig forbedring af de udpegede myndigheders kapacitet til at planlægge og gennemføre EF's regionalpolitik efter tiltrædelsen, og herunder udvikle en forsvarlig finanskontrol.

På *miljøområdet* er der gjort yderligere fremskridt. Estland må dog fortsætte tilpasningen af bestemmelserne bl.a. vedrørende affald, natur, kemikalier, beskyttelse af luftens kvalitet og stråling; investere i infrastrukturer, og herunder i behandling af affald og spildevand; og styrke administrationens kapacitet på såvel minister- som lokalstyreniveau. Estland må også fortsætte med at forbedre håndhævelsen af miljølovgivningen.

Estland har gjort yderligere fremskridt inden for *retlige og indre anliggender*, med hensyn til databeskyttelse, grænsekontrol, visumordninger, migration, samt politi-/domstolssamarbejde. Man har indført nye systemer, bl.a. et online-visumregister og et online-kriminalregister til brug for politiet. Man mangler at afslutte tilpasningen af lovgivningen vedrørende migration, asylordninger og pengehvidvask. Det er også påkrævet med en større indsats inden for gennemførelsen af Schengen-planen, styrkelse af grænsekontrollen og bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

Hvad angår *beskatning*, er der gjort fremskridt med hensyn til tilpasningen af momsbestemmelserne. Estland må fortsætte med at tilpasse og styrke skattestyrelsens kapacitet. Estland har gjort fremskridt i tilpasningen af bestemmelserne om toldunionen og udvikling af IT, og har oprettet en undersøgelsesafdeling under toldstyrelsen. Det er påkrævet med en kraftig indsats til forbedring af administrationens kapacitet til at

varetage EF-kompatible toldforanstaltninger og tolduddannelsen. Estland må fortsætte arbejdet på at sammenkoble landets IT-toldsystemer med EF's; landet modtager i dag stor støtte fra EF til denne opgave. Landet bør ydermere fortsætte og intensivere forberedelsen af gennemførelsen af toldprocedurerne efter optagelsen, og herunder opkrævning eller suspendering af told, samt reformen af toldvæsenet.

Inden for *finanskontrollen* har der været god fremgang med hensyn til gennemførelsen af intern finansiell kontrol, indførelse af lovgivningen vedrørende ekstern finansiell kontrol og beskyttelse af EF's finansielle interesser. Med hensyn til *finans- og budgetprocedurer* har der været god fremgang takket være indførelsen af nye budgetprocedurer. Det er nødvendigt at styrke kapaciteten til beregning af Fællesskabets egne ressourcer.

Estland er på de fleste felter rimeligt langt fremme med udviklingen af den fornødne administrationskapacitet til gennemførelse og håndhævelse af gældende EU-ret. Som nævnt ovenfor er der dog en række felter, hvor der stadig - trods et stort arbejde - må gøres en indsats for at fuldføre arbejdet. Der er bl.a. tale om områder såsom fri bevægelighed for personer, fiskeri, landbrug, beskatning, socialpolitik og beskæftigelse, energi, regionalpolitik, miljø, told samt retlige og indre anliggender.

Man har foreløbig lukket 28 kapitler i tiltrædelsesforhandlingerne. Estland indfrier generelt de tilsagn, som er blevet givet under forhandlingerne. Der har dog været forsinkelser i vedtagelsen af fiskerilovgivningen, indførelsen af et informationssystem inden for fiskeriet, sikringen af at fiskerfartøjsregistret fungerer som det skal og i fuld overensstemmelse med bestemmelserne, og tilpasningen af lovgivningen om luftkvalitet og bestråling. Disse problemer må løses.

På baggrund af det fremskridt, der er gjort siden sidste udtalelse, det tilpasningsniveau og den administrationskapacitet, som Estland har opnået i dag, og landets resultater med hensyn til indfrielsen af de tilsagn, der er givet som led i forhandlingerne, er Kommissionen af den opfattelse, at landet inden for den aftalte tidsplan vil være i stand til at påtage sig de forpligtelser, som et medlemskab indebærer. I tidsrummet frem til tiltrædelsen må Estland fortsætte sine forberedelser for at indfri de tilsagn, som landet har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne.

Ungarn

Kommissionen konkluderede i sin udtalelse fra 1997, at Ungarn opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort betydelige fremskridt med yderligere at konsolidere og uddybe sin institutionelle stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal. Dette er blevet bekræftet i det forløbne år. Ungarn opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Reformen af den offentlige centraladministration er i vid udstrækning fuldført. I den sammenhæng var tjenestemandsloven af 2001, som blev delvis håndhævet i 2002, et vigtigt skridt fremad i konsolideringen af de juridiske rammer for offentligt ansatte. Efter en kompleks gennemgang af lønstrukturen blev den store forskel mellem lønningerne i den offentlige og den private sektor mindsket yderligere. Man mangler endnu at gennemføre en finansiell reform af de lokale selvstyreområder.

De forfatnings- og lovfastlagte garantier for retsvæsenets uafhængighed er veletablerede i Ungarn, og systemet med retsvæsenets selvstændige administration fungerer effektivt.

Beslutningerne om at oprette regionale appeldomstole og styrke retsvæsenets finansielle uafhængighed er vigtige skridt i forbedringen af retsvæsenets kapacitet.

Den ungarske regering har i overensstemmelse med sin anti-korrupsionsstrategi fortsat vedtaget en række juridiske og praktiske foranstaltninger for at bekæmpe korrupsionen, som stadig giver anledning til bekymring. Det er vigtigt, at de nye beslutninger gennemføres hurtigt, således at der bedre kan rettes op på situationen.

Ungarn respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne. På området for offentlige medier er de politiske partier igen fuldt ud repræsenteret i de tilsynsførende bestyrelser. Der er taget nye skridt til at forbedre den sociale dialog.

For at tage fat om den vanskelige situation med roma-befolkningen blev gennemførelsen af det mellemfristede program fra 1997 videreført. De institutionelle rammer er blevet styrket yderligere, og der er indført et nyt tilsynssystem. Alligevel er politikken vedrørende roma-befolkningen endnu ikke ordentlig indarbejdet i generelle sociale udviklingsstrategier men eksisterer som et særskilt og parallelt projekt. Roma-befolkningen udsættes fortsat for diskrimination. Regeringen er i færd med at revidere sin roma-politik. Den planlagte vedtagelse af en omfattende, langsigtet strategi og vidtrækkende lovgivning mod diskrimination vil være et stort fremskridt på dette område.

Kommissionen anerkendte allerede i udtalelsen fra 1997 de ungarske myndigheders omfattende reform for at omstrukturere landets økonomi. Siden udtalelsen er de økonomiske resultater blevet bedre til trods for de vanskelige internationale økonomiske forhold. Der er opnået makroøkonomisk stabilitet, reformerne er blevet videreført, og de ungarske myndigheder har fortsat søgt at opfylde de økonomiske krav, der er knyttet til tiltrædelsen af EU.

Det kan således konkluderes, at Ungarn har en fungerende markedsøkonomi. Videreførelsen af den nuværende reformproces skulle gøre det muligt for Ungarn at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Der kan opnås forbedringer i den makroøkonomiske forvaltning ved at mindske statens generelle underskud, således at man hindrer, at finanspolitikken bliver procyklisk, og støtter en yderligere reduktion af inflationen. Det er nødvendigt, at der nu går i gang med en mere gennemgribende reform af sundhedssektoren. Lønudviklingen skal igen bringes i overensstemmelse med produktivitetsstigningen, således at landets konkurrenceevne ikke skades.

Ungarn har siden udtalelsen gjort fortsatte fremskridt med at tilpasse sig gældende EU-ret på alle områder. Gennemførelsen af den nye lovgivning er skredet vel frem i de fleste sektorer. Landet har siden 1997 gjort betydelige fremskridt for at forbedre sin administrative kapacitet, således at det på tilfredsstillende vis kan gennemføre EU-retten.

Ungarn har i det seneste år gjort yderligere fremskridt med vedtagelsen og håndhævelsen af gældende EU-ret på en række områder, f.eks. inden for socialpolitik, retlige og indre anliggender, telekommunikation, det kulturelle og audiovisuelle område og energi. Blandt de sektorer, hvor i rapporteringsåret kun er gjort begrænsede fremskridt med den administrative kapacitet, figurerer bl.a. landbrug og regionalpolitik. Den administrative kapacitet er imidlertid blevet yderligere forbedret i mange andre sektorer, således at der

er tale om et øget forberedelsesniveau med hensyn til effektiv gennemførelse og håndhævelse af EU-lovgivningen.

Generelt har Ungarn opnået en høj grad af tilpasning til EU-retten og er også nået langt med hensyn til at etablere hensigtsmæssig administrativ kapacitet til at gennemføre EU-retten. Ungarn skal dog stadig gøre en yderligere indsats for at være fuldstændig i stand til at håndhæve EU-retten ved tiltrædelse. Der er aftalt detaljerede planer, især under forhandlingerne og i handlingsplanen, med henblik på at afhjælpe de resterende mangler.

Der har kunnet konstateres vedvarende og gode fremskridt med *det indre marked*. Som beskrevet i sidste års rapport er hovedparten af gældende EU-ret vedtaget, og de administrative strukturer er på plads. Eftersom overtagelsen af EU-retten er godt fremme med hensyn til *varers frie bevægelighed*, fokuseres der nu på håndhævelsen, f.eks. på en effektiv etablering af et kontor for fødevarerikkerhed og på markedstilsyn. Den nødvendige infrastruktur for standardisering og certificering er på plads. Der er konstateret fremskridt med vedtagelsen af lovgivning om indkøb inden for motorvejsbygning. Der skal dog udfoldes yderligere bestræbelser for at opnå tilpasning til gældende EU-ret med hensyn til offentlige indkøb, især hvad angår korrekt anvendelse. På området *tjenesteydelser* er Ungarns lovgivning i vid udstrækning tilpasset. Inden for databeskyttelse skal den lovgivningsmæssige tilpasning dog fuldføres, og de fornødne administrative strukturer skal styrkes. Efter vedtagelsen af lovgivning om bekæmpelse af hvidvaskning af penge blev Ungarn i juni 2002 fjernet fra OECD's Financial Action Task Force's liste over ikke-samarbejdsvillige lande. På området *frie kapitalbevægelser* blev der også vedtaget ny lovgivning om jord. Det er dog stadig nødvendigt med yderligere tilpasninger. På området *selskabsret* er den ungarske lovgivning stort set i overensstemmelse med gældende EU-ret. Ungarns resultater med håndhævelse er relativt positive, men der er behov for en styrkelse af grænsekontrolforanstaltningerne i forbindelse med intellektuelle ejendomsrettigheder og bekæmpelsen af piratkopiering og varemærkeforfalskning skal intensiveres yderligere. Inden for *konkurrencepolitik* er det stadig nødvendigt, at der arbejdes videre på at tilpasse statsstøtteordningerne, især skattemæssige støtteordninger. De organer, der håndhæver statsstøtte- og antitrustbestemmelserne, arbejdede fortsat tilfredsstillende.

På området *beskatning* er Ungarns lovgivning i vidt omfang tilpasset gældende EU-ret. Overtagelsen af EU-retten hvad angår især moms og punktafgifter skal imidlertid fuldføres. Der skal fortsat gøres en indsats for at sikre, at det edb-baserede skatteinformationssystem er fuldt ud operationelt før tiltrædelsen. På *toldområdet* er lovgivningen i vid udstrækning tilpasset EU-retten. Der er gjort en yderligere indsats med hensyn til toldlagre, midlertidig indførsel, værdiansættelse og ikke-kommercielle forsendelser. Ungarn har fortsat styrket den administrative og operationelle kapacitet i det ungarske told- og finansvæsen og har truffet betydningsfulde foranstaltninger for at sætte nyt skub i udviklingen af systemer, der muliggør indbyrdes sammenkobling. Ungarn bør fortsat arbejde på at sikre indbyrdes sammenkobling med EU's edb-systemer på det toldmæssige område.

Hvad angår *industripolitik* og *små og mellemstore virksomheder* vil Széchenyi-planen nu fokusere på udvikling af SMV'er og førtiltrædelsesprojekter og blive integreret i det nationale udviklingsprogram.

Der er gjort gode fremskridt på *miljøområdet*, især i kraft af vedtagelsen af lovgivning for luft, vand, kontrol med industrifurening og genetisk modificerede organismer. Der

mangler dog endnu at blive vedtaget en national plan for affaldsbehandling. Den administrative kapacitet i denne sektor er blevet forbedret, bl.a. takket være ændringer i ministeriernes ansvarsområder, men der bør udvises passende opmærksomhed om dette spørgsmål i fremtiden. Desuden skal miljøinvesteringerne øges yderligere.

Hvad angår *landbruget* råder Ungarn over et solidt grundlag til at gennemføre EU-retten. Forberedelsen af centrale forvaltningsinstrumenter som betalingsorganet og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem er imidlertid blevet forsinket, og man afventer en række afgørelser om ansvarsfordelingen. Hvad angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem er det nødvendigt at gøre en stor indsats for at sikre, at der snart er et fuldt ud operationelt system på plads. Der er opstået forsinkelser med at få SAPARD-organet gjort operationelt. Der er konstateret støtte fremskridt på området dyre- og plantesundhed, men det er nødvendigt at forbedre grænseinspektionsposterne. De igangværende bestræbelser skal øges betydeligt. Den lovgivningsmæssige tilpasning på *transportområdet* skrider fremad, især i vej- og jernbanesektoren. Selv om der er truffet en række yderligere foranstaltninger, bør omstruktureringen af jernbanesektoren fuldføres, således at gældende EU-ret for markedsadgang gennemføres fuldt ud. Desuden skal opbygningen af institutioner i denne sektor styrkes.

Der er gjort betydelige fremskridt i *energisektoren* med vedtagelsen af elektricitetsloven, som har banet vej for liberaliseringen af det ungarske marked. Der er dog ikke gjort tilsvarende fremskridt i gassektoren. Den administrative kapacitet er nået op på et fremskredent niveau. Der har kunnet konstateres gode fremskridt i den *audiovisuelle* sektor takket være vedtagelsen af medieloven, men der skal gøres en yderligere indsats for at opnå fuld tilpasning.

Der er gjort betydelige fremskridt på områderne *socialpolitik og beskæftigelse*, især i kraft af vedtagelsen af yderligere gennemførelsesbestemmelser til arbejdsloven. Hvad angår den sociale dialog har den nye regering truffet tillidsskabende foranstaltninger og besluttet at oprette et nationalt interesseforligsråd for at styrke en virkelig dialog. Kapaciteten til at gennemføre EU-retten med hensyn til sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, herunder styrkelse af arbejdsinspektoraterne, er blevet øget, men skal styrkes yderligere.

På det *regionalpolitiske* område blev det i juni 2002 besluttet at oprette mere effektive institutionelle rammer for programmering og gennemførelse af struktur- og samhørighedsfonde. Det er imidlertid nødvendigt at styrke kapaciteten hos forvaltnings- og betalingsmyndighederne. Der er også brug for yderligere fremskridt med den tekniske forberedelse af projekter, der er berettigede til EU-finansiering. Selv om der er gjort fremskridt med etableringen af finansiel forvaltning og kontrolsystemer, var der i rapporteringsperioden forsinkelser med programmeringen. Ungarns forberedelser til strukturinstrumenterne skal strammes betydeligt op.

Der er sket betydelig fremgang i *telekommunikationssektoren*, hvor det ungarske marked er blevet åbnet for konkurrence med vedtagelsen af kommunikationsloven. Der skal sættes ind på, at forsyningspligtydelser udbydes til en rimelig pris.

På området *retlige og indre anliggender* er der gjort væsentlige fremskridt takket være en yderligere tilpasning til gældende EU-ret inden for visumpolitik, migration og asyl. Bekæmpelsen af svig, korruption, hvidvaskning af penge og organiseret kriminalitet er blevet mere effektiv i kraft af vedtagelsen af yderligere lovgivning og styrkelsen af

institutionelle strukturer. I en revideret Schengen-handlingsplan tages der fat om de vigtigste punkter i EU-retten.

På området *fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik* er Ungarn stadig nødt til at nå frem til en aftale med Slovakiet og Rumænien om gennemførelsen af loven om ungarske mindretal, der lever i nabolandene. Desuden skal loven være tilpasset gældende EU-ret på tiltrædelsestidspunktet.

Hvad angår *finanskontrol* er der behov for en større indsats inden for offentlig intern finanskontrol, både med hensyn til juridisk tilpasning og administrativ kapacitet. For at tackle de svage punkter, der er identificeret, er Ungarn i færd med at omdefinere sine interne revisionsfunktioner og -strukturer i overensstemmelse med international praksis og udfærdige nye udkast til den respektive lovgivning. Disse bestræbelser skal dog øges betydeligt.

Ungarn har fortsat gjort fremskridt med at opbygge sin administrative kapacitet til at gennemføre gældende EU-ret på de fleste områder. Der skal dog gøres en yderligere indsats på områder som f.eks. landbrug, transport, regionalpolitik, miljø og finanskontrol. Det er også stadig nødvendigt, at der sættes mere ind på at etablere den fornødne administrative kapacitet til at sikre en sund, effektivt og kontrollerbar forvaltning af EU-midlerne.

I tiltrædelsesforhandlingerne er 26 kapitler blevet lukket midlertidigt. Ungarn opfylder generelt de forpligtelser, det har påtaget sig under forhandlingerne. Der er dog opstået forsinkelser med hensyn til overtagelsen af visse dele af EU-retten på veterinærområdet, lovgivningen om størrelseskontrol af importeret fisk, vedtagelsen af gasloven og flere forskellige dele af miljølovgivningen (national strategi for klimaændringer, national affaldsbehandlingsplan, regionale og lokal affaldsbehandlingsplaner, emballage og emballage- og olieaffald). Der skal tages fat om disse spørgsmål.

I betragtning af de fremskridt, der er gjort siden udtalelsen, det omfang af tilpasning og administrativ kapacitet, som Ungarn på nuværende tidspunkt er nået op på, og resultaterne med gennemførelsen af de forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, finder Kommissionen, at Ungarn vil være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i overensstemmelse med den planlagte tidsramme. I perioden op til tiltrædelsen skal Ungarn videreføre sine forberedelser i overensstemmelse med de forpligtelser, det har indgået under tiltrædelsesforhandlingerne.

Letland

Kommissionen konkluderede i sin udtalelse fra 1997, at Letland opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort betydelige fremskridt med yderligere at konsolidere og uddybe sin institutionelle stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal. Dette er blevet bekræftet i det forløbne år. Letland opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Hvad angår reformen af den offentlige administration, har Letland fortsat søgt at løse de resterende reformpunkter, og de lovgivningsmæssige og administrative rammer vil være forholdsvis omfattende, når først loven om offentligt ansatte og loven om den offentlige forvaltning er gennemført fuldt ud. Det er nu vigtigt at fremskynde indførelsen af et ensartet lønsystem for offentligt ansatte og sikre en tilstrækkelig finansiering.

Selvom man har indkredset de fleste svage punkter i retssystemet, er det dog generelt set kun en del af dem, som er blevet løst. Der skal gøres en langt større indsats på dette område for at sikre en gennemgribende systemisk reform, baseret på politisk støtte til modernisering af retsvæsenet og tilstrækkelige midler hertil. De lovgivningsmæssige rammer mangler endnu at blive gjort færdige, og det voksende efterslæb af retssager skal reduceres. Der skal fortsat udvises opmærksomhed om spørgsmålet om varetægtsfængsling. Det er nødvendigt med en betydelig ekstra indsats for at styrke retsvæsenets faktiske uafhængighed, effektivitet og kvalitet. Forbedringen af domstolenes infrastruktur skal fuldføres.

Letland har gjort yderligere fremskridt med bekæmpelsen af korruption, som stadig giver anledning til alvorlig bekymring. De lovgivningsmæssige rammer er blevet forbedret, de institutionelle strukturer er styrket, og bevidstgørelsen af offentligheden og det civile samfunds engagement er voksende. Der skal dog stadig gøres en indsats for at fuldføre etableringen af institutionelle strukturer og forsyne det nye kontor for korruptionsbekæmpelse med de fornødne midler med henblik på at opnå konkrete resultater.

Letland respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne.

Letland har fremmet en yderligere integration af ikke-lettske statsborgere i det lettiske samfund ved at afskaffe sprogkravene i valgloven, lette naturaliseringsproceduren og støtte aktiviteterne i fonden for samfundsintegration. Integrationsprocessen skal imidlertid fremskyndes, og der skal stilles tilstrækkelige midler til rådighed til at ansøre naturalisering og især sprogundervisning. Letland bør sikre, at man ved gennemførelsen af den nye sproglov på alle niveauer respekterer principperne om begrundede offentlige interesser samt Letlands internationale forpligtelser og Europaaftalen i proportionel målestok.

Kommissionen anerkendte allerede i udtalelsen fra 1997 de lettiske myndigheders reformer for at omstrukturere landets økonomi. Siden udtalelsen er de økonomiske resultater blevet bedre til trods for de vanskelige internationale økonomiske forhold og især den russiske krise. Der er opnået makroøkonomisk stabilitet, reformerne er blevet fremskyndet og de lettiske myndigheder har fortsat søgt at opfylde de økonomiske krav, der er knyttet til tiltrædelsen af EU.

Det kan således konkluderes, at Letland har en fungerende markedsøkonomi. Videreførelsen af den nuværende reformproces skulle gøre det muligt for Letland at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Der kan opnås forbedringer i arbejdsmarkedernes funktion, især gennem aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger til fordel for ugunstigt stillede grupper, styrkelse af den offentlige og private infrastruktur, der er nødvendig for arbejdsstyrkens mobilitet, og yderligere reformer af uddannelsessystemet. Der skal fortsat føres en forsigtig finanspolitik, bl.a. i lyset af det store underskud på betalingsbalancens løbende poster. Desuden vil en forbedring af de generelle erhvervsvilkår og en styrkelse af den administrative og retslige kapacitet bidrage til at skabe en bredere udvikling af den private sektor.

Letland har siden udtalelsen gjort støtte fremskridt med at tilpasse sin lovgivning til gældende EU-ret, specielt i de sidste 2 år. Som følge heraf er størsteparten af den

primære lovgivning på plads. Samtidig er der udfoldet betydelige bestræbelser for at styrke den administrative kapacitet, om end ikke i samme udstrækning som for den lovgivningsmæssige tilpasnings vedkommende.

Letland har i det seneste år gjort yderligere fremskridt med at fuldføre tilpasningen og etablere eller omstrukturere dertil knyttede særorganer på langt de fleste områder. Landet har også intensiveret uddannelsen på de fleste områder med henblik på at opfylde kravene i gældende EU-ret.

Letland har generelt opnået en høj grad af tilpasning til EU-retten på mange områder og er godt på vej til at opnå en passende administrativ kapacitet til at gennemføre EU-retten på de fleste områder. Der skal stadig gøres en yderligere indsats, specielt med hensyn til den administrative kapacitet på de fleste områder og færdiggørelsen af lovgivningen for en række sektorer. Der er aftalt detaljerede planer for at afhjælpe de resterende mangler, navnlig under forhandlingerne og i handlingsplanen.

Forberedelserne til deltagelsen i det indre marked er skredet vel frem, og Letland har opnået et godt niveau af tilpasning på dette område. Hvad angår *fri bevægelighed for varer* er de juridiske og institutionelle rammer stort set på plads. Der er gennemført en støt udvikling af standardiseringssystemet, som dog skal styrkes. Reformen af markedstilsynssystemet og dets infrastruktur, bl.a. for fødevarer og sikkerhed og offentlige indkøb, skal styrkes yderligere. Arbejdet med at bringe Letlands lovgivning og strukturer vedrørende *fri bevægelighed for personer* på linje med gældende EU-ret er forløbet tilfredsstillende, selvom der skal gøres en yderligere indsats, specielt hvad angår gensidig anerkendelse af faglige kvalifikationer og styrkelse af den institutionelle kapacitet. På området *fri udveksling af tjenesteydelser* er den lovgivningsmæssige tilpasning skredet fremad, især inden for finansielle tjenesteydelser og bankvirksomhed, men det er stadig nødvendigt med en yderligere indsats inden for forsikringsvirksomhed og værdipapirer. På området *kapitalbevægelser* er den lovgivningsmæssige tilpasning fremskreden, men bestræbelserne skal fuldføres med hensyn til kapitalbevægelser og betalinger. Den administrative kapacitet er på dette område på plads, men det er dog stadig nødvendigt med en yderligere styrkelse. Hvad angår *selskabsret* er der for nylig sket en udvikling på dette område, i og med at handelslovbogen er trådt i kraft; den skal nu gennemføres. Selv om der er gjort gode fremskridt med Letlands lovgivning inden for intellektuelle og industrielle ejendomsrettigheder, skal der stadig træffes effektive foranstaltninger til at bekæmpe piratvirksomhed og varemærkeforfalskning. På *konkurrenceområdet* er Letlands lovgivningsmæssige tilpasning, administrative kapacitet og håndhævelse rimelig fremskreden, men der skal fortsat arbejdes på at opnå bedre resultater med hensyn til en effektiv gennemførelse af konkurrencelovgivningen.

Med hensyn til *told* er lovgivningen i vid udstrækning tilpasset, men den organisatoriske omstrukturering og gennemførelse skal videreføres, bl.a. på *beskatningsområdet*, hvor lovgivningen vedrørende direkte og indirekte beskatning skal kompletteres. Letland bør intensivere sit igangværende lovgivningsarbejde og omgående fremskynde forberedelserne vedrørende elektronisk indbyrdes sammenkobling. Letland har for begge områders vedkommende forpligtet sig til at indføre hensigtsmæssige informationsteknologiske systemer, således at der kan udveksles elektroniske data med EU og medlemsstaterne. Det er nødvendigt, at man gør det til en prioritet at gennemføre en betydelig yderligere indsats med hensyn til disse systemer, så de er operationelle på tiltrædelsestidspunktet.

Letland har også gjort yderligere fremskridt på *landbrugsområdet*, idet man på det seneste har forbedret de administrative strukturer for gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik. Etableringen af fødevare- og veterinærtjenester som fælles organer med ansvar for kontrol af hele fødevarekæden og godkendelsen af SAPARD-organet udgør et betydeligt fremskridt. Der ligger dog stadig vigtige udfordringer forude med hensyn til at fuldføre tilpasningen og styrke den institutionelle kapacitet til at gennemføre den fælles landbrugspolitik og gennemførelsesforanstaltningerne hertil, herunder betalingsorganet, det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem og de fælles markedsordninger. Det er fortsat nødvendigt, at der gøres en særlig indsats inden for veterinær- og fødevarerikkesikkerhedskontrol, og at fødevarerikkesikkerhederne forbedres, så de opfylder EU-standarderne. Hvad angår *fiskeri* er Letlands lovgivning i rimeligt omfang blevet tilpasset, men der er fortsat en række mangler, især med hensyn til strukturforanstaltninger og markeds politik. De administrative strukturer er delvis etableret. Letlands bestræbelser skal nu fokuseres på en yderligere styrkelse af den administrative kapacitet og sikring af tilstrækkelig finansiering.

Letlands lovgivning på *transportområdet* er i vid udstrækning i overensstemmelse med gældende EU-ret, den relevante rammelovgivning er (undtagen for søtransports vedkommende) på plads, og den administrative kapacitet er ved at blive styrket. Det er nødvendigt at udfolde yderligere bestræbelser for at fuldføre tilpasningen, navnlig for jernbane- og søfartssektorerne og med hensyn til den administrative kapacitet inden for vej-, jernbane- og lufttransport. Den seneste forøgelse af kapaciteten for søfartssikkerhed og flagstatspræstationer skal styrkes yderligere.

Vedtagelsen af den nye arbejdslov har været et vigtigt skridt fremad på området *socialpolitik og beskæftigelse*. Den lovgivningsmæssige tilpasning på dette område er skredet godt frem, men mangler at blive fuldført. Det er fortsat vigtigt at opnå en effektiv gennemførelse og håndhævelse af arbejdsloven, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og folkesundhed. På *energiområdet* er der opnået et rimeligt niveau af tilpasning af lovgivning og institutionel kapacitet, men arbejdet skal fuldføres, især med hensyn til det interne energimarked (elektricitet og gas), olielagre, øget energieffektivitet og styrkelse af den administrative kapacitet hos de forskellige organer. Letland har opnået en betydelig fremgang i tilpasningen til EU-retten på *miljøområdet*. Dette arbejde skal fuldføres, og den administrative kapacitet skal styrkes yderligere, særligt hvad angår inspektioner, samarbejde og koordination på alle niveauer. Investeringerne bør øges.

Med vedtagelsen af telekommunikationsloven og oprettelsen af den offentlige forsyningskommission som regulerende organ er lovgivningen i vidt omfang tilpasset, og institutionerne er på plads. Der skal dog gøres en særlig indsats med hensyn til den videre liberalisering af *telekommunikationsmarkedet*, styrkelsen af uafhængigheden og effektiviteten hos det regulerende organ samt den lovgivningsmæssige tilpasning hvad angår posttjenester. Der er for nylig gjort særlige fremskridt inden for den institutionelle styrkelse for kultur- og audiovisuel politik, hvor Letlands lovgivning i vid udstrækning er på linje med gældende EU-ret.

På området *retlige og indre anliggender* er der gjort betydelige fremskridt inden for den juridiske tilpasning og den fortsatte styrkelse af den institutionelle kapacitet. Letlands bestræbelser skal nu fokuseres på fuldførelsen af den lovgivningsmæssige tilpasning, især vedrørende migration, hvidvaskning af penge og beskyttelse af EU's finansielle interesser, retligt samarbejde og gennemførelse af Schengen-handlingsplanen. Der er behov for en yderligere styrkelse af lov håndhævelsesorganerne med særlig vægt på

bekæmpelse af narkotika og smugling i almindelighed, svig, korruption og organiseret kriminalitet, bl.a. gennem bedre samarbejde mellem de forskellige involverede organer. En anden vigtig prioritet er fortsat styrkelsen af en integreret grænsekontrol og fuldførelsen af forbedringen af strukturer.

Hvad angår *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenter* er der for nylig gjort fremskridt med forberedelserne til gennemførelsen af strukturpolitikker og udpegelsen af de vigtigste involverede institutioner. Der vil under det videre arbejde dog skulle fokuseres på en opbygning af hensigtsmæssig og effektiv administrativ kapacitet til forvaltning af strukturfondene og samhørighedsfonden på alle niveauer. Desuden skal udarbejdelsen af et udkast til et samlet programmeringsdokument, der opfylder de fastlagte standarder, fremskyndes, og der skal sikres koordination og partnerskab mellem ministerierne. Generelt bør alle systemer og procedurer for effektivt tilsyn, finansiel forvaltning og kontrol styrkes, og de juridiske rammer skal kompletteres. Der er især behov for fremskridt med den tekniske forberedelse af projekter, der er berettigede til EU-finansiering. Letland er begyndt at træffe foranstaltninger for at rette op på de svage punkter, der er indkredset, bl.a. gennem allokering af menneskelige ressourcer. De igangværende bestræbelser skal videreføres og optrappes betydeligt. Etableringen af et offentligt internt *finanskontrollsystem* er relativt fremskredent, men skal færdiggøres, bl.a. gennem lovgivningsmæssig tilpasning.

En af Letlands største udfordringer er fortsat at forberede den administrative kapacitet med henblik på medlemskab. Letland har omstruktureret eller oprettet en hel del af de institutioner, der er nødvendige for at opfylde de forpligtelser, Letland ved tiltrædelsen skal påtage sig for at forvalte og håndhæve gældende EU-ret. Dette arbejde er skredet godt fremad, men der er stadig behov for en yderligere og betydelig indsats for at sikre, at disse institutioner bliver fuldstændigt operationelle. Det er navnlig vigtigt på områder som det indre marked, landbrug, fiskeri, transport, regionalpolitik, miljø og retlige og indre anliggender og med hensyn til gennemførelsen af informationsteknologiske systemer til beskatnings- og toldformål. Endelig er det nødvendigt med en fortsat indsats for at styrke Letlands kapacitet til at sikre en sund, effektiv og kontrollerbar forvaltning af EU-midlerne.

I tiltrædelsesforhandlingerne er 27 kapitler blevet midlertidigt lukket. Letland opfylder generelt de forpligtelser, det har påtaget sig under forhandlingerne.

I betragtning af de fremskridt, der er gjort siden udtalelsen og især i den seneste tid, det omfang af tilpasning og administrativ kapacitet, som Letland på nuværende tidspunkt er nået op på, og resultaterne med gennemførelsen af de forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, finder Kommissionen, at Letland vil være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i overensstemmelse med den planlagte tidsramme. I perioden op til tiltrædelsen skal Letland videreføre sine forberedelser i overensstemmelse med de forpligtelser, det har indgået under tiltrædelsesforhandlingerne.

Litauen

Kommissionen konkluderede i sin udtalelse fra 1997, at Litauen opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort betydelige fremskridt med yderligere at konsolidere og uddybe sin institutionelle stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal. Dette er blevet bekræftet i det forløbne år. Litauen opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Litauen har gjort betragtelige fremskridt i videreførelsen af reformen af den offentlige administration, navnlig gennem vedtagelsen af den nye lov om offentlig ansatte og gennemførelsesbestemmelserne dertil. Litauen skal sikre, at reformen gennemføres korrekt i alle tjenestegrene, og at der lægges vægt på at sikre en hensigtsmæssig finansiering.

Der er gjort betydelige fremskridt med at reformere retsvæsenet, især gennem vedtagelsen af loven om domstole. Der skal udvises opmærksomhed om at sikre en korrekt gennemførelse af den nye lovgivning. Det er nødvendigt med en yderligere indsats for at forbedre dommeres og anklageres faglige kvalifikationer. Dette er grundlæggende for at sikre retsprocedurernes kvalitet og respektere de proceduremæssige rettigheder og den faglige etik. Det er også nødvendigt med yderligere fremskridt med hensyn til fremskyndelse af retsprocedurer og sikring af håndhævelsen af domme.

Der er gjort betragtelige fremskridt hvad angår bekæmpelsen af korruption, primært i kraft af vedtagelsen af det nationale program for korruptionsbekæmpelse og loven om forebyggelse af korruption. Der bør gøres en støt indsats fra de lovhåndhævende organers og fagministeriernes side for at sikre en korrekt og effektiv gennemførelse af foranstaltninger til bekæmpelse af administrativ korruption, som stadig giver anledning til bekymring.

Litauen respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne.

Kommissionen anerkendte allerede i udtalelsen fra 1997 de litauiske myndigheders reformer for at omstrukturere landets økonomi. Siden udtalelsen er de økonomiske resultater blevet bedre til trods for de vanskelige internationale økonomiske forhold og især den russiske krise. Der er opnået makroøkonomisk stabilitet, reformerne er blevet fremskyndet og de litauiske myndigheder har fortsat søgt at opfylde de økonomiske krav, der er knyttet til tiltrædelsen af EU.

Det kan således konkluderes, at Litauen har en fungerende markedsøkonomi. Videreførelsen af den nuværende reformproces skulle gøre det muligt for Litauen at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Arbejdsmarkedssituationen kan forbedres ved, at der tages fat om den høje arbejdsløshed. Forvaltningen af de offentlige finanser bør forbedres, især ved at man på kommunalt niveau søger at løse problemet med akkumulerede udgiftsrestancer. Desuden vil færdiggørelsen af pensionsreformen i kraft af den planlagte indførelse af en finansieret obligatorisk pensionsordning kunne gøre de offentlige finanser mere bæredygtige på lang sigt og bidrage til udviklingen af finansielle markeder. Dertil kommer, at en styrkelse af den administrative og retslige kapacitet og en forenkling af procedurer på områder, der er relevante for erhvervslivet, herunder konkurs og omstrukturering af virksomheder, vil kunne udvide selskabers indtræden på og udtræden af markedet.

Litauen har siden udtalelsen gjort betydningsfulde fremskridt med både overtagelse af gældende EU-ret og administrativ kapacitet. Det indledende arbejde var usystematisk, men i de seneste år er tempoet for og omfanget af overtagelse blevet forbedret betydeligt, og der er gjort en større indsats for at løse udfordringen med at opbygge den fornødne administrative kapacitet.

I det forløbne år har Litauen gjort yderligere fremskridt med tiltrædelsesforberedelserne, især inden for fri bevægelighed for varer, fri bevægelighed for personer, konkurrence, energi, regionalpolitik og retlige og indre anliggender. Der er gjort begrænsede fremskridt på områderne finanskontrol og fiskeri. Selvom der også er gjort fremskridt med landbrug og miljø, skal der dog fortsat gøres en indsats på disse områder.

Litauen har generelt opnået en god grad af tilpasning til EU-retten på de fleste områder, og på visse områder er tilpasningsniveauet nu højt. Litauen har oprettet de fleste af de administrative strukturer, der er nødvendige for at gennemføre EU-retten; der skal dog stadig gøres en yderligere indsats for at styrke den administrative kapacitet, især hvad angår uddannelse og bibeholdelse af kvalificeret personale og sikring af effektiv koordination mellem myndigheder. Der er aftalt detaljerede planer for at afhjælpe de resterende mangler, navnlig under forhandlingerne og i handlingsplanen.

Litauen har fortsat gjort fremskridt med hensyn til det indre marked. På området *fri bevægelighed for varer* er lovgivningen i vid udstrækning tilpasset. De vigtigste administrative strukturer er på plads, men er endnu ikke fuldt ud operationelle. Hvad angår markedstilsyn skal der sættes ind på at videreudvikle infrastrukturen, især med hensyn til prøvning og certificering. På området fødevarer sikkerhed er der gjort fremskridt med tilpasningen og den administrative kapacitet, men der skal gøres en yderligere indsats hvad angår afskaffelse af forhåndstilladelse til markedsføring af levnedsmidler. Lovgivningen for offentlige indkøb er blevet tilpasset yderligere, men mangler endnu at blive finpudset, og kontoret for offentlige indkøb skal styrkes yderligere. Hvad angår *fri bevægelighed for personer* har Litauen opnået et godt tilpasningsniveau, men de administrative strukturer fungerer endnu ikke tilfredsstillende. På området gensidig anerkendelse af kvalifikationer skal der stadig gøres en stor indsats med hensyn til medicinske erhverv. På området *fri udveksling af tjenesteydelser* er lovgivningen tilpasset i rimelig grad, men de administrative strukturer fungerer endnu ikke tilfredsstillende. Der er gjort gode fremskridt inden for bankvirksomhed og værdipapirer. Lovgivningen for forsikringssektoren og databeskyttelse skal tilpasses yderligere, især for at sikre tilsynsorganernes uafhængighed. Samarbejdet mellem de tilsynsførende institutioner bør styrkes. Der er gjort yderligere fremskridt inden for *frie kapitalbevægelser*, hvor Litauen allerede har opnået en høj grad af liberalisering. Der er behov for en yderligere indsats med hensyn til betalingssystemer og bekæmpelse af hvidvaskning af penge.

Hvad angår *selskabsret* har Litauen opnået et rimeligt tilpasningsniveau, og de administrative strukturer er på plads, men er endnu ikke fuldt ud operationelle. Der er sket en yderligere tilpasning med hensyn til patent og intellektuelle ejendomsrettigheder. Bekæmpelsen af piratvirksomhed og varemærkeforfalskning skal intensiveres betydeligt, hvilket også gælder samarbejdet mellem de myndigheder, der er involveret i håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. På området *konkurrencepolitik* er lovgivningen i vidt omfang tilpasset, og de administrative strukturer er på plads og fungerer. Litauen bør fortsat arbejde på at opnå bedre resultater med hensyn til en korrekt anvendelse og håndhævelse af sin lovgivning. Konkurrencerådet bør fokusere på en mere afskrækkende sanktionspolitik på antitrustområdet og udvise stor opmærksomhed om nødhjælp og omstrukturingsstøtte.

Hvad angår *beskatning* har Litauen opnået et godt tilpasningsniveau, og den administrative kapacitet er i vid udstrækning på plads, men skal styrkes yderligere. Litauen har gjort betydelige fremskridt med tilpasningen af sin skattelovgivning, men det

er dog nødvendigt med yderligere tilpasning inden for moms og punktafgifter. Der er også gjort fremskridt med reformen af skatteforvaltningen. På området *toldunion* har Litauen opnået en god grad af tilpasning, og den administrative kapacitet er delvis på plads. Der skal dog stadig gøres en indsats for at styrke samarbejdet mellem de forskellige organer og styrke de eksisterende bestemmelser om svig, intellektuelle ejendomsrettigheder og bekæmpelse af korruption. Det er nødvendigt, at der på begge områder gøres en særlig indsats for at etablere hensigtsmæssige informationsteknologiske systemer, således at der kan udveksles data med EU og medlemsstaterne.

På *landbrugsområdet* skrider overtagelsen af lovgivning godt frem. De administrative strukturer er delvis på plads, men der er behov for yderligere forbedringer. Litauen bør fokusere på grænseinspektionsposter, det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, administrativ kapacitet til at forvalte den fælles landbrugspolitik, betalingsorgan, virksomhedsforbedring og behandling af animalsk affald.

På *fiskeriområdet* er lovgivningen blevet tilpasset i rimeligt omfang, men der er dog fortsat huller, specielt hvad angår markeds- og strukturpolitik. De administrative strukturer er delvis etableret. Der er behov for yderligere bestræbelser for at udvikle markeds- og strukturpolitikken og styrke kontrol- og inspektionsfunktionerne. Etableringen af et fiskefartøjsregister skal færdiggøres.

Lovgivningen for *transportsektoren* er nu i vid udstrækning på linje med gældende EU-ret, selvom det stadig skal gøres en indsats med hensyn til jernbanetransport. Den relevante rammelovgivning er på plads, og der mangler kun at blive gennemført en begrænset mængde gennemførelsesbestemmelser. De administrative strukturer er i vidt omfang på plads, men skal styrkes yderligere. I *energisektoren* har Litauen opnået en høj grad af lovgivningsmæssig tilpasning, og de administrative strukturer er på plads, men skal styrkes yderligere. Der er gjort gode fremskridt med hensyn til det indre energimarked. På området nuklear sikkerhed har Litauen taget det meget vigtige skridt, at det formelt har bekræftet, at Ignalina-kraftværkets reaktor 1 vil blive lukket ned før 2005, og formelt har forpligtet sig til at nedlægge reaktor 2 inden 2009. EU har udtrykt, at det på grundlag af solidariteten inden for EU er rede til fortsat at yde passende ekstra EU-bistand til nedlukningsarbejdet efter Litauens tiltrædelse. Litauens bestræbelser skal nu koncentreres om at sikre en fuldstændig og rettidig gennemførelse af lovgivningen for nuklear sikkerhed, herunder rettidig installation af et andet nedlukningssystem i Ignalina-kraftværkets reaktor 2 og forberedelse af lukningen og nedlæggelsen af selve kraftværket; desuden skal der fokuseres på en styrkelse af den administrative kapacitet, især hos de myndigheder, der regulerer energisektoren og har ansvaret for nuklear sikkerhed.

På det *socialpolitiske* område er lovgivningen i vid udstrækning tilpasset, og de administrative strukturer er i bredt omfang på plads, men skal styrkes yderligere. Der er gjort fremskridt med vedtagelsen af arbejdsloven og de nye forskrifter om kollektive overenskomster. Litauen skal fuldføre overtagelsen og den effektive gennemførelse af gældende EU-ret på områderne folkesundhed og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, bl.a. gennem en styrkelse af de relevante institutioner, forbedre den sociale dialog og den sociale beskyttelse og styrke de administrative strukturer for at kunne forvalte støtten fra den Europæiske Socialfond. På *miljøområdet* er tilpasningen oppe på et relativt godt niveau, men gennemførelsen er endnu ikke helt tilfredsstillende. Det er nødvendigt, at Litauen fokuserer på at færdiggøre overtagelsen og styrke den

generelle administrative kapacitet. Der skal udvises nøje opmærksomhed om gennemførelsen af gældende EU-ret med hensyn til affaldsbehandling, vandkvalitet, kontrol med industriforurening, kemikalier og genetisk modificerede organismer og beskyttelse af naturen.

På området *telekommunikation* har Litauen opnået et godt tilpasningsniveau, men mangler at overtage de nærmere gennemførelsesbestemmelser. Den administrative kapacitet er på plads, men er endnu ikke fuldt ud operationel. Kommunikationstilsynsmyndighedens uafhængighed er blevet styrket betydeligt. Der skal gøres yderligere en indsats for at færdiggøre den lovgivningsmæssige tilpasning og forberede en fuldstændig liberalisering og en styrkelse af den administrative kapacitet hos tilsynsmyndigheden.

På området *retlige og indre anliggender* har Litauen opnået en betydelig lovgivningsmæssig tilpasning. De administrative strukturer er stort set på plads, men der skal stadig arbejdes videre på dette område. Litauen har ajourført Schengen-handlingsplanen og fortsat gennemførelsen heraf. Det er nødvendigt, at Litauen fokuserer på at færdiggøre tilpasningen (især i forbindelse med visa, Schengen, asyl, hvidvaskning af penge og beskyttelse af EU's finansielle interesser) og gennemføre en yderligere styrkelse af de lovhåndhævende organer, navnlig hvad angår databeskyttelse, beskyttelse af de ydre grænser og bekæmpelse af korruption.

På området *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenter* er de institutionelle rammer i vidt omfang på plads, men den administrative kapacitet og den tekniske forberedelse af projekter er endnu ikke oppe på det fornødne niveau. Den administrative kapacitet er blevet styrket, den tværministerielle koordination forbedret og der er gjort gode fremskridt med programmering og partnerskab. Litauen bør fokusere sin indsats på at komplettere programmeringsdokumenterne, fastlægge de endelige gennemførelsesstrukturer og styrke den administrative kapacitet yderligere, navnlig hvad angår den tekniske forberedelse af projekter, der er berettigede til EU-finansiering, tilsyn, finansiel forvaltning og kontrol.

På området *finanskontrol* er gældende EU-ret overtaget, men det er stadig nødvendigt med en indsats for at konsolidere de spredte forskrifter vedrørende offentlig intern finanskontrol i en samlet, omfattende lov. De administrative strukturer er delvis på plads, men endnu ikke fuldt ud operationelle. De skal styrkes betydeligt, således at den konsoliderede lovgivning kan gennemføres effektivt. Det igangværende arbejde med revisionsmanualerne bør færdiggøres. En fuldstændig gennemførelse af de foranstaltninger, der er forudset i handlingsplanen med hensyn til gennemførelse af en metode for finansiel forvaltning og kontrol, for intern revision i hele det offentlige system og for uddannelse af menneskelige ressourcer, ville være et stort skridt i retning af at sikre, at de nuværende mangler i den administrative kapacitet og gennemførelsen af gældende EU-ret afhjælpes. På området *finans- og budgetbestemmelser* er de lovgivningsmæssige rammer stort set på plads, men den administrative kapacitet skal forbedres, især hvad angår beregning, kontrol og tilvejebringelse af egne indtægter ved tiltrædelsen.

Hvad angår den *administrative kapacitet* har Litauen opnået en tilstrækkelig - om end stadig temmelig skrøbelig - kapacitet til at sikre en effektiv gennemførelse og håndhævelse af gældende EU-ret, især med hensyn til det indre marked og de forskellige EU-politikker. Litauen bør sikre, at de administrative strukturer er fuldt ud operationelle,

især med henblik på at garantere en ensartet og forudsigelig gennemførelse af EU-retten. Der skal især udvises stor opmærksomhed om de strukturer, der er nødvendige for at gennemføre den del af EU-retten, som vil finde anvendelse ved tiltrædelsen, navnlig med hensyn til korrekt og effektiv forvaltning af EU-midlerne.

I tiltrædelsesforhandlingerne med Litauen er 28 kapitler blevet midlertidigt lukket. Litauen opfylder generelt de forpligtelser, det har påtaget sig under forhandlingerne. Der er imidlertid opstået forsinkelser med hensyn til fiskeri (fiskefartøjsregisteret skal færdiggøres), statistikker (gennemførelse af landbrugstælling) og miljø (lovgivning om emballage og biocider). Det er nødvendigt, at der tages fat om disse spørgsmål.

I betragtning af de fremskridt, der er gjort siden udtalelsen, det omfang af tilpasning og administrativ kapacitet, som Litauen på nuværende tidspunkt er nået op på, og Litauens resultater med gennemførelsen af de forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, finder Kommissionen, at Litauen vil være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i overensstemmelse med den planlagte tidsramme. I perioden op til tiltrædelsen skal Litauen videreføre sine forberedelser i overensstemmelse med de forpligtelser, det har indgået under tiltrædelsesforhandlingerne.

Malta

Kommissionen har flere gange konkluderet, at Malta opfylder de politiske kriterier. Det var konklusionen i de foregående periodiske rapporter, og det er blevet bekræftet i det forløbne år. Malta opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Malta har truffet yderligere foranstaltninger med henblik på at forbedre kvaliteten i den offentlige tjeneste og i retsvæsenet.

Malta respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne. Landet har gjort yderligere fremskridt ved at forbedre sine juridiske rammer på området asyl, bekæmpelse af racisme og bekæmpelse af menneskesmugling.

Malta har en fungerende markedsøkonomi og skulle kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Kommissionen anerkendte allerede i den reviderede udtalelse fra 1999 den økonomiske reform, de maltesiske myndigheder har iværksat som forberedelse til tiltrædelsen af EU. De maltesiske myndigheder har siden udtalelsen fortsat opfyldt forpligtelsen til at overholde de økonomiske krav, der er knyttet til tiltrædelsen af EU.

Den makroøkonomiske forvaltning kan forbedres yderligere, ved at det almindelige offentlige underskud mindskes og de offentlige udgifter omlægges med henblik på at sikre skattemæssig bæredygtighed på mellemlang sigt. Der kan gøres flere fremskridt inden for omstruktureringen af store tabsgivende offentlige virksomheder og forsyningsforetagender. Der bør udvises opmærksomhed om tilsynet med misligholdte lån i banksektoren.

Siden den reviderede udtalelse fra 1999 har Malta gjort betydelige fremskridt med at tilpasse sin lovgivning til gældende EU-ret og har forbedret sin administrative kapacitet væsentligt, særligt hvad angår fri bevægelighed for varer, statistik, telekommunikation,

regionalpolitik, retlige og indre anliggender og finanskontrol. Der er sket fremskridt på alle andre områder af EU-retten, om end disse fremskridt ikke alle er lige store.

Malta har i det forløbne år gjort betydelige fremskridt med lovgivningen inden for fri udveksling af tjenesteydelser, miljø og told og yderligere fremskridt på andre områder, især vedrørende fri bevægelighed for varer, fri bevægelighed for personer og statistik. Landet har fortsat forbedret sin administrative kapacitet, navnlig inden for standardisering og markedstilsyn, statistik, regionalpolitik, retlige og indre anliggender, told og finanskontrol. Fremskridtene har imidlertid været begrænsede på områderne landbrug, fiskeri, transport og socialpolitik.

Generelt har Malta opnået en god grad af tilpasning til EU-retten på mange områder og er også nået langt med hensyn til at etablere hensigtsmæssig administrativ kapacitet til at gennemføre EU-retten på mange områder; der skal dog stadig gøres en yderligere indsats, specielt inden for landbrug og miljø. Der er aftalt detaljerede planer, især under forhandlingerne og i handlingsplanerne, med henblik på at afhjælpe de resterende mangler.

Hvad angår det *indre marked* er der gjort betydelige fremskridt med lovgivningen for *fri bevægelighed for varer*, og Malta har opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på dette område. Malta skal afslutte tilpasningen af sin lovgivning om offentlige indkøb hvad angår klageadgangssystemet og offentligretlige organer. Den administrative kapacitet er stort set hensigtsmæssig på dette område. Hvad angår *fri bevægelighed for personer* er der sket fremskridt med vedtagelsen af lovgivningsmæssige rammer for gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer, men tilpasningen er stadig ufuldstændig med hensyn til borgernes rettigheder og arbejdskraftens frie bevægelighed. Malta har fortsat gjort fremskridt med *fri bevægelighed for tjenesteydelser og kapital*, navnlig hvad angår finansielle tjenesteydelser og databeskyttelse; der er dog stadig behov for yderligere tilpasning af lovgivning, specielt med hensyn til etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser. På området *selskabsret* er der kun sket beskedne fremskridt i det forløbne år, og Malta mangler stadig at gennemføre nogle direktiver om intellektuelle og industrielle ejendomsrettigheder for fuldstændigt at være tilpasset gældende EU-ret. Hvad angår *konkurrence* har Malta gjort yderligere fremskridt med håndhævelsen af statsstøttereglerne, men mangler stadig at vedtage hensigtsmæssige rammebestemmelser for offentlige foretagender. Det skal sikres, at den støtte, der ydes skibsværfter, er forenelig med EU-retten. Den administrative kapacitet i konkurrencerådet og statsstøttetilsynet vil kunne nå op på et tilfredsstillende niveau, hvis der fortsat gøres en indsats for at styrke den.

På området *beskatning* har Malta opnået en høj grad af tilpasning med hensyn til punktafgifter, men der skal gennemføres en yderligere tilpasning for moms (omfanget af transaktioner, der er fritaget for moms) og adfærdskodeksen for direkte beskatning. Den administrative kapacitet er ved at nå op på et passende niveau hvad angår moms og direkte beskatning, men der skal omgående gøres en indsats på området punktafgifter. Hvad angår *told*, er den maltesiske toldlovgivning nu efter vedtagelsen af en ny toldlov i vid udstrækning på linje med gældende EU-ret, og den administrative kapacitet er på vej til at opfylde kravene på dette område.

Hvad angår *transport* er der kun sket beskedne fremskridt i årets løb, og de er navnlig opnået inden for søtransport. Malta skal stadig gennemføre store dele af gældende EU-ret. Efter at Malta har gennemført en søfartshandlingsplan, er der opnået en forbedring

med hensyn til søfartssikkerhed, men den administrative kapacitet skal styrkes yderligere, og arbejdet med søfartssikkerhed skal videreføres for at nå målet om at blive fjernet fra den sorte liste, der er etableret inden for rammerne af Paris-aftalen om havnestatskontrol. I kraft af søfartshandlingsplanen er der opnået en række forbedringer på dette område. De igangværende bestræbelser skal videreføres. På *energiområdet* har Malta gjort fremskridt med at gennemføre gældende EU-ret, navnlig i forbindelse med effektiv energiudnyttelse. De seneste fremskridt, især med hensyn til det indre energimarked, skal opretholdes for at tilpasse den maltesiske lovgivning på dette område til gældende EU-ret. Den administrative kapacitet skal styrkes yderligere.

På *landbrugsområdet* er der gjort nogle lovgivningsmæssige fremskridt, men kun få fremskridt med den administrative kapacitet. Malta skal stadig vedtage betydelige dele af gældende EU-ret på landbrugsområdet. Kapaciteten til at håndhæve EU-retten på landbrugsområdet giver stadig anledning til særlig bekymring, og det er absolut nødvendigt med en styrkelse heraf. Malta skal især forbedre sin administrative kapacitet til at gennemføre den fælles landbrugspolitik og EU-ordningerne for udvikling af landdistrikter; desuden skal det forbedre inspektionsordningerne inden for dyre- og plantesundhed samt grænseinspektionsordningerne. Der er truffet foranstaltninger for at oprette det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem og betalingsorganet, og der er disponeret over midler til en yderligere styrkelse af den administrative kapacitet for udvikling af landdistrikter. Der mangler imidlertid stadig en omfattende plan for en styrkelse af den administrative kapacitet på dette område. De igangværende bestræbelser for at styrke den administrative kapacitet og videreføre afskaffelsen af afgifter bør følges energisk op. Hvad angår *fiskeri* er det også nødvendigt, at Malta afslutter tilpasningen af sin lovgivning til gældende EU-ret og fuldstændigt gennemfører sine planer for en betydelig styrkelse af den administrative kapacitet. De foreliggende planer om at styrke fiskeridepartementet må ses som skridt i den rigtige retning. Det er stadig nødvendigt med en kraftig yderligere indsats i den henseende.

Malta har gjort en række fremskridt på det *socialpolitiske* område, navnlig hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Tilpasningen til gældende EU-ret er utilstrækkelig på områderne arbejdsret og lige muligheder for mænd og kvinder. Malta er, såfremt de nuværende bestræbelser fortsættes, ved at opnå en passende gennemførelseskapacitet for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, men der er behov for en styrkelse af kapaciteten på området folkesundhed. Der er gjort støtte fremskridt med hensyn til *regionalpolitik*, hvor de generelle rammer er på plads for gennemførelsen af struktur- og samhørighedsfondene, men Malta mangler dog stadig at færdiggøre sit enhedsprogrammeringsdokument. Hvad angår den administrative kapacitet er der behov for en yderligere styrkelse af en række gennemførelsesorganer. På *miljøområdet* er der gjort betydelige fremskridt med lovgivningen, men Malta er nødt til at følge sin stramme tidsplan for tilpasningen til gældende EU-ret. Landet bør også sørge for en betydelig styrkelse af sin administrative kapacitet på miljøområdet, som stadig er meget svag. Det er i den sammenhæng afgørende, at Malta gennemfører sin plan om at øge personalet i de kompetente organer betydeligt (især i det maltesiske miljø- og planlægningsorgan) og styrker sine procedurer for tilladelser og inspektion. Det er nødvendigt, at man nøje overholder disse planer.

Malta har opnået en god grad af tilpasning til gældende EU-ret på området *telekommunikation*, selvom der stadig er behov for yderligere tilpasning, og inden for

kulturpolitik og audiovisuel politik, og det administrative kapacitet på disse områder er i det store og hele passende.

På området *retlige og indre anliggender* er der sket fremskridt, specielt hvad angår gældende EU-ret for asyl, databeskyttelse, visumpolitik og hvidvaskning af penge; der er også gjort fremskridt med vedtagelsen af Schengen-handlingsplanen og styrkelsen af den administrative kapacitet inden for grænsekontrol og asyl. Malta har opnået en god grad af tilpasning til gældende EU-ret, men der er behov for yderligere fremskridt vedrørende indvandring og retligt samarbejde. Den administrative kapacitet på dette område er generelt tilfredsstillende, men det er nødvendigt, at man i fuldt omfang gennemfører de foreliggende planer om at styrke den på områderne databeskyttelse, hvidvaskning af penge, asyl og grænsekontrol.

På området *finanskontrol* er de forskriftsmæssige rammer og den institutionelle kapacitet stort set tilfredsstillende, og der skal blot fokuseres på færdiggørelsen af ordningerne vedrørende bekæmpelse af svig og beskyttelse af EU's finansielle interesser. På det *statistiske* område er den administrative kapacitet generelt set passende, og Malta er, såfremt de nuværende bestræbelser fortsættes, ved at opnå en fuldstændig tilpasning af sine metoder til EU-standarderne.

Hvis Malta gennemfører sine planer om at styrke sin administrative kapacitet som anført ovenfor, skulle landet generelt set være i stand til at sikre en pålidelig håndhævelse af EU-retten og deltage på passende vis i EU's beslutningsprocesser. Maltas kapacitet til at sikre en korrekt, effektiv og kontrollerbar forvaltning af EU-midler er stort set god og skulle være fuldt ud adækvat, når Malta har fuldført sine planer for den institution, der har ansvaret for bekæmpelse af svig og beskyttelse af EU's finansielle interesser.

I tiltrædelsesforhandlingerne er 25 kapitler blevet midlertidigt lukket. Malta opfylder generelt set de forpligtelser, det har påtaget sig under forhandlingerne. Der er dog opstået forsinkelser med hensyn til fri bevægelighed for personer (borgerrettigheder og arbejdskraftens frie bevægelighed), fiskeri (fartøjskontrol og markedspolitik), landbrug (etablering af betalingsorganet), transport (vej- og søtransport) og socialpolitik (arbejdsmarkedsret og ligestilling af mænd og kvinder). Det er nødvendigt, at der tages fat om disse spørgsmål.

I betragtning af de fremskridt, der er gjort siden 1999-revisionen af udtalelsen, det omfang af tilpasning og administrativ kapacitet, som Malta på nuværende tidspunkt er nået op på, og Maltas resultater med gennemførelsen af de forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, finder Kommissionen, at Malta vil være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i overensstemmelse med den planlagte tidsramme. I perioden op til tiltrædelsen skal Malta videreføre sine forberedelser i overensstemmelse med de forpligtelser, det har indgået under tiltrædelsesforhandlingerne.

Polen

Kommissionen konkluderede i sin udtalelse fra 1997, at Polen opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort betydelige fremskridt med yderligere at konsolidere og uddybe sin institutionelle stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal. Dette er blevet bekræftet i det forløbne år. Polen opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Styrkelsen af den administrative kapacitet i hele den offentlige tjeneste er et vigtigt spørgsmål; udviklingen har på det seneste været blandet, og der er behov for en yderligere indsats. Hvad angår den offentlige administration har gennemførelsen af loven om offentlig ansatte af 1999 været hæmmet af den midlertidige suspension af systemet med ansættelse via åbne udvælgelsesprøver. Det er væsentligt, at gennemførelsestempoet, især i forbindelse med ansættelse, sættes op, så det sikres, at man på tiltrædelsestidspunktet råder over veluddannede og motiverede offentligt ansatte.

Polen har gjort yderligere fremskridt med sin reform af retsvæsenet og er ved at skabe vilkårene for, at de mest presserende flaskehalsproblemer mindskes. Bestræbelserne bør nu fokuseres på at sikre, at de hidtidige fremskridt giver de ønskede resultater i form af øget effektivitet i retsvæsenet. Spørgsmål angående retlig immunitet er blevet behandlet og skal følges op. På samme måde skal man prioritere uddannelsen af dommere, især i EU-ret. Selvom der allerede er gjort en del bestræbelser på dette område, er der behov for, at der etableres et bæredygtigt og struktureret uddannelsesprogram.

Korruptionen giver stadig anledning til alvorlig bekymring, og der er vedtaget en omfattende strategi med henblik på at bekæmpe problemet. Det er nødvendigt med en kraftig indsats for at sikre konkrete resultater, da disse hidtil har været begrænsede, og navnlig skal der udvikles en politisk, administrativ og erhvervsmæssig kultur, som kan modstå korruption.

Polen respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne.

Kommissionen anerkendte allerede i udtalelsen fra 1997 de polske myndigheders omfattende reformer for at omstrukturere landets økonomi. Siden udtalelsen er de økonomiske resultater blevet bedre til trods for de vanskelige internationale økonomiske forhold. Der er opnået makroøkonomisk stabilitet, reformerne er blevet videreført, og de polske myndigheder har fortsat søgt at opfylde de økonomiske krav, der er knyttet til tiltrædelsen af EU.

Det kan således konkluderes, at Polen har en fungerende markedsøkonomi. Videreførelsen af den nuværende reformproces skulle gøre det muligt for Polen at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Finanspolitikken kan forbedres ved at regeringens nye udgiftsnormer gennemføres på alle offentlige niveauer som led i en bredere strukturreform af de offentlige finanser til støtte for en finanspolitisk konsolidering. Endvidere skal omstruktureringen og privatiseringen færdiggøres, navnlig inden for tungindustrien, finanssektoren, energidistribution og landbrug. Desuden er det nødvendigt med en yderligere forbedring af konkursprocedurer og matrikelregister. Endelig skal centralbankens uafhængighed bevares for at sikre den makroøkonomiske stabilitet og investorenes tillid.

Polens fremskridt har siden udtalelsen været kendetegnet af en langsom start og derefter et hurtigere tempo for vedtagelsen af lovgivning. Som følge heraf er langt størsteparten af den primære EU-ret nu på plads, selvom der for visse sektors vedkommende stadig er betydelige mangler med hensyn til de fornødne gennemførelsesbestemmelser, f.eks. på veterinær-, miljø- og fødevarerikkerhedsområdet. Dette har haft dominoeffekt for den administrative kapacitet, som der siden udtalelsen er gjort fremskridt med, dog ikke i samme omfang som for lovtilpasningens vedkommende.

Polen har i det forløbne år gjort yderligere fremskridt med tilpasningen af primær lovgivning, især på områderne transport og fri bevægelighed for personer. Der er opnået meget forskellige resultater med vedtagelsen af gennemførelsesbestemmelser i de forskellige sektorer. Udviklingen af den administrative kapacitet har afspejlet fremskridtene med gennemførelsesbestemmelserne.

Polen har generelt opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på mange områder og er godt på vej til at opnå en passende administrativ kapacitet til at gennemføre EU-retten på en række områder. Der skal dog stadig gøres en yderligere bred indsats for at forbedre den administrative kapacitet og tilpasningen til EU-retten i en række specifikke sektorer. Der er aftalt detaljerede planer for at afhjælpe de resterende mangler, navnlig under forhandlingerne og i handlingsplanen.

Hvad angår det indre marked er der på området *fri bevægelighed for varer* gjort betydelige fremskridt i de seneste 2-3 år, især i kraft af vedtagelsen af den fornødne rammelovgivning og videreudvikling af den institutionelle infrastruktur, der er behov for til gennemførelsen heraf. Indtil nu er der opnået et højt niveau af tilpasning i forbindelse med den primære lovgivning, og den administrative kapacitet er oppe på et rimeligt niveau. Lovgivningen inden for markedstilsyn skal videreudvikles gennem opbygning af den nødvendige administrative kapacitet. På området *fødevaresikkerhed* er der ikke gjort de fremskridt med vedtagelsen af gennemførelsesbestemmelser, der var identificeret som nødvendige i den sidste periodiske rapport, og den administrative kapacitet er fortsat svag. Det er også nødvendigt med en yderligere indsats for at sikre, at strukturerne er på plads til at gennemføre gældende EU-ret inden for offentlige indkøb. Generelt set er der opnået en høj grad af tilpasning til EU-retten og en stærk administrativ kapacitet på området *fri bevægelighed for personer*. På området *fri udveksling af tjenesteydelser* er der generelt opnået en god grad af tilpasning og en korrekt administrativ kapacitet. Der er dog behov for yderligere bestræbelser med hensyn til tilpasningen af den eksisterende lovgivning inden for bankvirksomhed, forsikring og værdipapirer. Der er aftalt et handlingsforløb med henblik på at løse disse vanskeligheder. Efter en ekspertundersøgelse har Polen udarbejdet en handlingsplan, men der består stadig adskillige problemer som f.eks. diskriminerende sprogkrav og problemer med administrative strukturer og med at sikre uafhængige tilsynsstrukturer. Polens resultater på området *fri bevægelighed for kapital* har været i støt fremgang, både hvad angår tilpasning af lovgivning og udvikling af de fornødne administrative strukturer. Polen har i vid udstrækning opnået tilpasning til gældende EU-ret på området *selskabsret*, og der gøres gradvis fremskridt med styrkelsen af den administrative kapacitet, som er oppe på et rimeligt niveau, undtagen hvad angår håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Det er væsentligt, at der opbygges administrativ kapacitet, hvis der skal sikres en effektiv gennemførelse. På *konkurrenceområdet* er tilpasningen af lovgivning stort set komplet; der er dog stadig visse mangler på statsstøtteområdet, og bestræbelserne er blevet fokuseret på at tilvejebringe en troværdig håndhævelse på dette område. Dette arbejde skal videreføres og intensiveres med særlig og hurtig fokus på omstruktureringen af stålsektoren, hvortil der kun kan ydes støtte, hvis der fremlægges et acceptabelt, generelt omstruktureringsprogram, som omfatter nødvendige foranstaltninger for at opnå levedygtighed og nødvendige nedskæringer i produktionskapaciteten.

På *telekommunikationsområdet* har Polen siden udtalelsen gjort støtte fremskridt med tilpasningen til gældende EU-ret og liberaliseringen af sit marked. Gennemførelsen af

den eksisterende lovgivning er i det forløbne år blevet forbedret; der afventes en yderligere tilpasning af lovgivningen, og der skal foretages en evaluering af de økonomiske konsekvenser af en fuldstændig gennemførelse af gældende EU-ret vedrørende forsyningspligt.

Hvad angår ØMU er tilpasningen næsten komplet; det er dog nødvendigt at ændre lovgivningen for at sikre, at nationalbankens uafhængighed er i overensstemmelse med EU-retten.

Der er gjort yderligere fremskridt med tilpasningen af indirekte *beskatning*. Generelt set har Polen opnået en rimelig grad af tilpasning til EU-retten og en moderat udvikling af den nødvendige gennemførelseskapacitet. Det er nødvendigt, at der gøres et omfattende yderligere arbejde for at sikre, at der på tiltrædelsestidspunktet findes systemer, som gør det muligt at udveksle elektroniske data mellem EU og Polen. På området *told* er situationen næsten den samme, med en forsvarlig grad af tilpasning men noget svagere udvikling af den administrative kapacitet. Etableringen af den fornødne informationsteknologiske struktur vil kræve en betragtelig ekstra indsats, hvis de planlagte frister skal overholdes. Det vil kræve en strategi, hvori der hurtigt fokuseres på at fremskynde arbejdet med datamatisering og indbyrdes sammenkobling, og hvor man løser problemet med den afbrydelse, omstruktureringen af den centrale toldtjeneste har forvoldt. Der er truffet foranstaltninger for at sikre den fornødne finansiering, men dette spørgsmål skal overvåges nøje, og Kommissionen agter at rapportere om de fremskridt, der er gjort, ved udgangen af første halvår af 2003. Der skal også fokuseres på at færdiggøre tilpasningen af Polens toldlovgivning til EU-retten, især ved at vedtage den ændring af toldloven, man er i færd med at udarbejde.

Der er behov for en yderligere omlægning af politik, lovgivning og strukturer i *landbrugssektoren*, hvor situationen med hensyn til tilpasning af lovgivning og navnlig administrativ kapacitet generelt har været svag. Der er gjort en del fremskridt med den primære lovgivning. I dyresundhedssektoren er det gode arbejde i det foregående år ikke blevet fulgt op og kræver omgående opmærksomhed. Der er udfoldet en del bestræbelser for at løse problemet med de betydelige svagheder i den administrative kapacitet. Hvis dette arbejde skal have nogen virkning af betydning, skal det imidlertid intensiveres, især på regionalt niveau. Der er behov for en betydelig yderligere indsats med at forbedre virksomhederne og sikre, at der etableres hensigtsmæssige inspektionsordninger ved grænserne. Især skal det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem være på plads, hvis Polen skal være i stand til effektivt at forvalte og kontrollere støtteordningerne under den fælles landbrugspolitik. Dette er blevet erkendt i kraft af de bestræbelser, de polske myndigheder er i færd med at gennemføre, og som skal optrappes betydeligt.

I *fiskerisektoren* er der gennemført en moderat grad af tilpasning. Der er gjort visse yderligere fremskridt med lovgivningen, og man har gjort tiltag for at styrke den administrative kapacitet på centralt niveau, men kapaciteten på regionalt niveau er fortsat svag. Det er nødvendigt, at der gøres en større indsats for at opfylde de mål, der er fastlagt i handlingsplanen.

På det *sociale* område er graden af tilpasning meget forskellig mellem de enkelte sektorer. Der er udvist en vis opmærksomhed om kapaciteten til at gennemføre gældende EU-ret, men dette arbejde skal intensiveres. Der er fortsat nødvendigt med en ekstra indsats, især med hensyn til yderligere tilpasning og gennemførelse af EU's arbejdslovgivning og gældende EU-ret inden for sundhed og sikkerhed på

arbejdspladsen. Man ville nå langt videre med tilpasningen på dette område, hvis den manglende lovgivning blev vedtaget. Der er sket en yderligere udvikling i lovgivningen for *regionalpolitik*. Det er nødvendigt, at der udvises særlig opmærksomhed om, at gennemførelsesplanerne iværksættes inden for de fastlagte tidsrammer, og at den administrative kapacitet, bl.a. i det tværministerielle samarbejde og partnerskab, styrkes yderligere. Målene i handlingsplanen bør derfor realiseres hurtigst muligt. Der skal udvises særlig opmærksomhed om den tekniske forberedelse af projekter, der er berettigede til EU-finansiering. De planer for gennemførelse og administrativ kapacitet, der eksisterer, herunder planer for personaleforøgelse hos forvaltnings- og betalingsmyndighederne, bør gennemføres beslutsomt.

På *miljøområdet* er der gjort yderligere fremskridt med den primære lovgivning, hvor der er opnået en høj grad af tilpasning. Det er nødvendigt, at de fornødne gennemførelsesbestemmelser vedtages og gennemføres og at den dermed forbundne administrative kapacitet etableres, især på regionalt niveau; i betragtning af at den administrative kapacitet er forholdsvis svag, bør der fokuseres på gennemførelsen af de mål, der er fastlagt i handlingsplanen. Det er også væsentligt, at der sikres hensigtsmæssige investeringer, således som det er forudset i miljøinvesteringsplanerne.

I *energisektoren* er der opnået et godt niveau af tilpasning, og den administrative kapacitet er passende. Det er nødvendigt, at der arbejdes videre med at tilpasse den eksisterende lovgivning til gældende EU-ret, navnlig hvad angår det indre energimarked (især gas). I *transportsektoren* er der også opnået et godt tilpasningsniveau. Der bør nu fokuseres på indførelse af de nødvendige gennemførelsesbestemmelser og styrkelse af den administrative kapacitet til gennemførelse heraf. Handlingsplanen indeholder en række mål i den henseende.

Der er gjort yderligere fremskridt inden for *retlige og indre anliggender*, specielt med hensyn til grænsevagter og grænseforvaltning. Der er arbejdet videre på at forbedre situationen med hensyn til de lovhåndhævende organer, der beskæftiger sig med bekæmpelse af organiseret kriminalitet og narkotika, herunder navnlig politimyndigheder. Dette arbejde skal intensiveres, og der skal afsættes passende såvel finansielle som menneskelige ressourcer til at gennemføre Schengen-handlingsplanen og andre strategier, således at det sikres, at den fornødne administrative kapacitet til at gennemføre gældende EU-ret er på plads. Generelt er tilpasningen til EU-retten udmærket, mens der ikke i samme grad er gjort fremskridt med den administrative kapacitet.

Der er konstateret yderligere lovgivningsmæssige fremskridt med hensyn til intern *finanskontrol*, hvor der nu er opnået en rimelig grad af tilpasning til gældende EU-ret. Man står stadig over for at skulle etablere de nødvendige kontrolmekanismer ved at færdiggøre tilpasningen (offentlig intern finanskontrol og beskyttelse af EU's finansielle interesser), komplettere og styrke de fornødne institutionelle strukturer og i væsentlig grad fremme forvaltningen af førtiltrædelsesmidler og etableringen af de fornødne strukturer og den administrative kapacitet til at gennemføre de fremtidige strukturfonde, navnlig hvad angår intern finanskontrol. Dette vil kræve en fuldstændig og energisk gennemførelse af handlingsplanen.

Der er fortsat en del skævheder mellem processen med at vedtage lovgivning og styrkelsen af den administrative kapacitet. Der er behov for en yderligere indsats for at etablere eller styrke administrativ kapacitet generelt og især i forbindelse med

markedstilsyn, landbrug og fødevarer sikkerhed, fiskeri og regionalpolitik, det sociale område, miljø, told og retlige og indre anliggender. Der skal især udvises opmærksomhed om de strukturer, der kræves til at gennemføre de dele af EU-retten, som først finder anvendelse fra tiltrædelsestidspunktet, med særlig vægt på de dele, der er væsentlige for en korrekt og effektiv forvaltning af EU-midlerne.

I tiltrædelsesforhandlingerne er 27 kapitler blevet midlertidigt lukket. Polen opfylder generelt set de forpligtelser, det har påtaget sig under forhandlingerne. Der er dog opstået forsinkelser på områderne landbrug (gennemførelse af systemet til identifikation og mærkning af dyr), fiskeri (vedtagelse af lovgivning vedrørende ressourceforvaltning, inspektion og kontrol samt markedspolitik) og miljø (vedtagelse af gennemførelsesbestemmelser for vandkvalitet, kontrol med og risikoforvaltning af industriforurening samt kemikalier). Det er nødvendigt, at der tages fat om disse spørgsmål.

I betragtning af de fremskridt, der er gjort siden udtalelsen, det omfang af tilpasning og administrativ kapacitet, som Polen på nuværende tidspunkt er nået op på, og Polens resultater med gennemførelsen af de forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, finder Kommissionen, at Polen vil være i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab i overensstemmelse med den planlagte tidsramme. I perioden op til tiltrædelsen skal Polen videreføre sine forberedelser i overensstemmelse med de forpligtelser, det har indgået under tiltrædelsesforhandlingerne.

Rumænien

Kommissionen konkluderede i sin udtalelse fra 1997, at Rumænien opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort fremskridt med at konsolidere og uddybe sin institutionelle stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal. Dette er blevet bekræftet i det forløbne år. Rumænien opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Lanceringen af et omfattende program for administrativ reform må ses som en vigtig udvikling, og arbejdet med at sikre en vellykket gennemførelse af disse reformer bør betragtes som en prioritet. Der er også gjort betydelige fremskridt med beslutningen om at afmilitarisere politiet. Det vil øge politiets ansvarlighed over for offentligheden - men der er dog behov for yderligere foranstaltninger for at sikre proportionaliteten i dets handlinger. Der er oprettet nye institutionelle strukturer til at bekæmpe korruptionen, som stadig giver anledning til meget alvorlig bekymring, men de har endnu ikke haft nogen virkning.

Det er stadig nødvendigt, at Rumænien forbedrer beslutningstagnings- og lovgivningsprocessen. Især bør regeringens udbredte tilflugt til nødforordninger reduceres, og parlamentets muligheder for at foretage en kritisk gennemgang af lovgivningen bør øges. Reformen af retsvæsenet har været begrænset. De manglende ressourcer indebærer, at retssystemet er alvorligt hæmmet, og den udøvende myndigheds indblanding i retssager er i praksis ikke blevet mindsket. For at løse disse spørgsmål bør reformen af retsvæsenet betragtes som en politisk prioritet, og der bør udarbejdes en omfattende strategi for at forbedre retssystemets funktion.

Rumænien respekterer fortsat menneske- og frihedsrettighederne. Landet har gjort betydelige fremskridt med beskyttelsen af børn, mindsket antallet af børn i

børneforsorgsinstitutioner og forbedret de faktiske levevilkår. Der er også gjort fremskridt med at fremme lige muligheder for mænd og kvinder, udvikle strukturer med henblik på at bekæmpe menneskesmugling og oprette institutionelle rammer til bekæmpelse af diskrimination. Udviklingen af et prøveløsladelsessystem er blevet ført videre, men fængselsforholdene er fortsat ekstremt dårlige. Der skal træffes yderligere foranstaltninger for at sikre en yderligere beskyttelse af ytringsretten.

Udviklingen med hensyn til behandlingen af mindretal har været positiv. Lovgivningen om udvidelse af den officielle brug af mindretalssprog blev gennemført relativt gnidningsløst. Der er taget vigtige skridt til at gennemføre den nationale strategi til forbedring af roma-befolkningens vilkår med henblik på effektivt at bekæmpe diskriminationen og forbedre levevilkårene; det vil dog være nødvendigt med flere finansielle ressourcer for at gøre yderligere fremskridt.

Rumænien har fortsat gjort fremskridt for at opnå en fungerende markedsøkonomi, og udsigterne på dette område er blevet bedre. Hvis de planlagte foranstaltninger gennemføres konsekvent og fuldt ud, sideløbende med at reformerne fuldføres, skulle Rumænien på mellemlang sigt kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

I det forløbne år er der opnået en række betydningsfulde, positive resultater med den makroøkonomiske stabilisering. En mere hensigtsmæssig sammensætning af politikker er i færd med at mindske inflationen, væksten er atter tiltagende, og stillingen over for udlandet er fortsat bæredygtig. Der er gjort betydelige fremskridt med oprettelsen af de nødvendige markedsinstitutioner. Den igangværende gennemgribende reform af banksektoren, de successive forbedringer af de tilsynsførende og regulerende rammer for de finansielle markeder og fremskridtene med privatiseringen har gradvis strammet virksomhedernes økonomiske styring. Pris- og handelsliberaliseringen er i det forløbne år blevet ledsaget af en betydelig justering af energitarifferne, og en række omfattende reformer af skattesystemet har banet vej for en mere effektiv resourceallokering. Omstruktureringen skrider fremad i flere sektorer.

Myndighederne bør for at videreføre disse fremskridt fokusere på at opnå gode resultater med den makroøkonomiske stabilisering på grundlag af yderligere inflationsbegrænsende tiltag, idet de opretholder en hensigtsmæssig sammensætning af politikker understøttet af en styrkelse af virksomhedernes økonomiske styring. Forpligtelserne til at mindske de samlede lønomkostninger i den offentlige sektor bør overholdes. I lyset af den nylige kraftige stigning i pengeforsyningen og kreditgivningen er det nødvendigt, at man fører skarpt tilsyn og er klar til at komme med hurtige indgreb. For at opnå en bedre økonomisk styring fra virksomhedernes side kræves der en bedre skatteforvaltning og overholdelse af skattelovgivningen, en konsekvent og gennemskelig gennemførelse af de seneste foranstaltninger for at reducere antallet af energibrugere, der er i restance, en beslutsom og gennemskelig anvendelse af de nyvedtagne bestemmelser med henblik på at fremskynde privatiseringen og villighed til at nedlægge underskudsgivende virksomheder. Hvis privatiseringen af banksektoren færdiggøres, reformen af de offentlige udgifter og budgetprocedurerne videreføres, og der sikres bedre tilsyns- og lovgivningsrammer, vil dette også fremme etableringen af en fungerende markedsøkonomi og udviklingen af Rumæniens evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Rumænien har siden udtalelsen fra 1997 gjort støtte fremskridt med vedtagelsen af gældende EU-ret. På mange områder er der dog opstået en stadig større kløft mellem omsættelsen af EU-retten i national lovgivning og den begrænsede kapacitet i den rumænske administration til at gennemføre og håndhæve den nye lovgivning.

Rumænien har i det forløbne år fremskyndet arbejdet med omsættelse af lovgivning og arbejder også - om end noget langsommere - videre på at udvikle de administrative strukturer, der i henhold til EU-retten er påkrævet.

Generelt og i betragtning af måldatoen for Rumæniens tiltrædelse har Rumæniens fremskridt været rimelige, og den nationale lovgivning er blevet tilpasset gældende EU-ret på mange områder. Opbygningen af administrativ kapacitet vil kræve en omfattende strukturreform af både den offentlige administration og retssystemet.

På området det indre marked har rammelovgivningen vedrørende den nye og globale metode gjort det muligt at fremskynde tilpasningen til den sektorspecifikke EU-ret vedrørende *fri bevægelighed for varer*. Der er også gjort betydelige fremskridt med etableringen af organer til at forvalte gældende EU-ret. Den videre indsats bør koncentrerer om at forbedre standardisering og certificering, styrke markedstilsynssystemer, omstrukturere systemet for levnedsmiddelkontrol og effektivt gennemføre lovgivningen om offentlige indkøb. Grundlaget for videre fremskridt med *fri bevægelighed for personer* er på plads, selvom det er nødvendigt med yderligere omsættelse i national lovgivning for at løse problemerne inden for gensidig anerkendelse, og den administrative kapacitet bør styrkes på alle områder. Der er gjort betydelige bestræbelser for at lette den *fri udveksling af tjenesteydelser*, men de nyudviklede institutionelle rammer for tilsyn med finansielle tjenesteydelser skal stadig styrkes. Liberaliseringen videreføres inden for *fri bevægelighed for kapital*, og Rumænien har forpligtet sig til at overholde en tidsplan for afskaffelse af valutakontrol og andre restriktioner for kapitalbevægelser. Der er især brug for en yderligere indsats for at revidere rammelovgivningen for området hvidvaskning af penge. Rumænien har tilpasset sin lovgivning til det meste af gældende EU-ret for *selskabsret*, men har fortsat alvorlige problemer med piratvirksomhed og varemærkeforfalskning, og håndhævelsen bør forbedres. På området *konkurrencepolitik* er der gjort visse fremskridt med overtagelsen af gældende EU-ret, især på antitrustområdet, men Rumæniens resultater med håndhævelse i forbindelse med både statsstøtte og antitrust skal forbedres. Det er nødvendigt, at der føres nøje tilsyn med omstruktureringen af stålsektoren.

Rumænien har gjort støtte fremskridt med tilpasningen til gældende EU-ret på området *beskatning*; der er dog behov for yderligere tilpasninger, og kapaciteten til at gennemføre og håndhæve skattelovgivning er fortsat begrænset. Til trods for en høj grad af harmonisering med EU-retten på *toldområdet* er der behov for yderligere tilpasning af lovgivningen samt en indsats for at mindske korruptionen i toldforvaltningen. Arbejdet med at udvikle IT-systemer bør videreføres, således at der kan udveksles edb-data mellem Rumænien og EU. For at udvikle en vellykket *industripolitik* og fremme udviklingen af *SMV'er* er det nødvendigt at forenkle og stabilisere forholdene i erhvervslivet.

Tilpasningen til EU-retten inden for *landbrugspolitik* er blevet fremskyndet, selvom udviklingen af lovgivning endnu ikke er blevet fulgt tilsvarende op med udvikling af administrative strukturer, der er i stand til at sikre en effektiv gennemførelse af EU-retten. Der er kun langsomt blevet indført strukturreformer. Inspektionsordningerne bør

forbedres i plantesundhedssektoren og endnu hurtigere i dyresundhedssektoren. På *fiskeriområdet* har Rumænien vedtaget den nødvendige rammelovgivning, men der er opstået forsinkelser med etableringen af de fornødne administrative strukturer.

Inden for *socialpolitik og beskæftigelse* er der gjort en del fremskridt, men der mangler endnu at blive gjort et betydeligt arbejde med den lovgivningsmæssige overtagelse på områderne arbejdsret, lige muligheder for mænd og kvinder og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Fremskridtene med *regionalpolitikken* har været langsommere, og Rumænien råder endnu ikke over nogen klar og konsolideret samhørighedspolitik. Man er begyndt at arbejde på at udvikle den administrative kapacitet, men det er nødvendigt, at der gøres en yderligere indsats for at udforme forvaltnings- og gennemførelsessystemer.

Rumæniens fremskridt i *transportsektoren* har været blandede; gode resultater med hensyn til vej- og jernbanetransport, rimelige resultater inden for luftfarten, men kun begrænsede resultater med søfartssikkerheden. De afgørende spørgsmål, Rumænien står over for, er udvikling af institutioner, som er i stand til at håndhæve den nyvedtagne lovgivning, og tilvejebringelse af midler til at foretage de omfattende investeringer, der kræves i henhold til gældende EU-ret. Trods fremskridt med den lovgivningsmæssige tilpasning er der stadig mange strukturproblemer, der skal løses i *energisektoren*, og de nye funktionsstrukturer skal konsolideres. Selvom Rumænien har omsat en betydelig mængde af lovgivningen på *miljøområdet*, råder landet ikke over hverken administrative eller finansielle ressourcer til at gennemføre den. I det videre arbejde bør der fokuseres mindre på tilpasning af lovgivning og mere på udvikling af gennemførelseskapacitet samt sikring af, at der er ressourcer til rådighed til miljøinvesteringer. Tilpasningen til gældende EU-ret inden for *forbrugerbeskyttelse* er blevet videreført, og gennemførelsesstrukturerne er på plads; samarbejdet mellem institutionerne bør dog forbedres.

Der er gjort støtte fremskridt med tilpasningen til gældende EU-ret for *telekommunikation*, og der er også gjort fremskridt med forberedelserne til liberaliseringen af kommunikations- og postmarkederne. Der bør i det videre arbejde fokuseres på at udvikle de nyetablerede tilsynsmyndigheder, således at de bliver virkelig effektive og uafhængige, og på at evaluere de økonomiske virkninger af en fuld gennemførelse af EU-retten for forsyningspligt.

Rumænien er begyndt at gennemføre strukturreformer på området *retlige og indre anliggender*, men der er stadig meget arbejde, der skal gøres med hensyn til den lovgivningsmæssige tilnærmelse og først og fremmest styrkelsen af administrationens og retsvæsenets kapacitet. Trods de seneste reformer, herunder vedtagelsen af Schengen-handlingsplanen, er effektiviteten i hele politistyrken begrænset, og grænseinfrastrukturen og -forvaltningen skal forbedres. Det er nødvendigt, at der gøres en stor indsats for at forbedre retsvæsenets effektivitet.

På området *eksterne forbindelser* er handelshindringerne blevet gradvis fjernet, og Rumænien har generelt opnået et højt niveau af tilpasning til gældende EU-ret.

Der er gjort fremskridt inden for *finanskontrol*, og der er indført moderne systemer for finansforvaltning og -kontrol. Det er nødvendigt at der gøres en yderligere indsats for at

beskytte EU's finansielle interesser, den administrative kapacitet skal styrkes hvad angår offentlig intern finanskontrol, og revisionsrettens uafhængighed skal sikres.

Generelt er *den offentlige administrations kapacitet* til at gennemføre gældende EU-ret fortsat begrænset og udgør et alvorligt problem i Rumæniens tiltrædelsesforberedelser. Visse dele af administrationen er i stand til at fungere effektivt, men der er mange vigtige sektorer, hvor den svage administration giver anledning til alvorlig bekymring. Denne bekymring gælder andet og mere end vedtagelsen af gældende EU-ret, den gælder også forvaltningen af EU's finansielle bistand. Regeringen er begyndt at tage fat om spørgsmålet, idet den har bebudet et omfattende reformprogram. Disse reformer er imidlertid kun i forberedelsesfasen og mangler endnu at blive gennemført.

I tiltrædelsesforhandlingerne er 13 kapitler blevet midlertidigt lukket. De forpligtelser, landet har påtaget sig under forhandlingerne, tager sigte på en tiltrædelse i 2007 og overholdes generelt.

Slovakiet

Det konstateredes for første gang i den periodiske rapport i 1999, at Slovakiet opfyldte de politiske kriterier; i 1997-udtalelsen og i den periodiske rapport fra 1998 blev det konkluderet, at dette ikke var tilfældet. Siden da har Slovakiet gjort store fremskridt med hensyn til en yderligere konsolidering og forankring af de institutioner, der er ansvarlige for overholdelsen af demokratiets og retsstatens principper, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal. Dette er blevet bekræftet i løbet af det seneste år. Slovakiet opfylder fortsat Københavnskriterierne.

Der er gjort fremskridt med hensyn til administrationens struktur og funktion, idet man bl.a. har oprettet et tjenestemandskontor og er i færd med at opbygge decentrale regionale administrationer. Gennemførelsen af tjenestemandsløven er blevet forsinket. Det kan ikke udelukkes, at den decentrale forvaltning kan blive hæmmet af, at overdragelsen af beføjelser fra stat til regioner ikke modsvares af en decentralisering af beskatningen.

Man har iværksat yderligere vigtige foranstaltninger til styrkelse af domstolenes uafhængighed. Det kan således nævnes, at man har vedtaget forskellige vigtige love og oprettet et domstolsråd. Den nye lovgivning og de nye institutioner bør udnyttes fuldt ud til at sikre, at domstolene er upartiske og politisk neutrale.

Der kan noteres et vist fremskridt i bekæmpelsen af korruption - der dog stadig giver anledning til alvorlig bekymring - idet man har gennemført de nødvendige handlingsplaner og opstillet en etisk kodeks for den offentlige sektor. Dette arbejde bør fortsætte.

Slovakiet overholder fortsat menneskerettighederne og frihedsrettighederne.

Man har bl.a. skærpet lovgivningen og styrket administrationen med henblik på bekæmpelse af menneskesmugling. Man har vedtaget en ny asyllov, som bl.a. betyder, at der oprettes en uafhængig instans, der skal fungere som klageinstans i asylproceduren.

Der er gjort et stort arbejde for at tilrettelægge og iværksætte foranstaltninger til beskyttelse af mindretallenes rettigheder. Således har man udbygget den afdeling, der

ledes af statens befuldmægtigede for roma-anliggender, forbedret de hertil nødvendige planer og øget midlerne hertil. Det er vigtigt, at dette arbejde fortsættes og intensiveres, hvis man skal opnå en effektiv diskriminationsbekæmpelse og forbedre roma-befolkningens levevilkår. Vedtagelse af en detaljeret diskriminationsbekæmpelseslov vil være et stort skridt fremad i denne forbindelse.

Det konstateredes allerede i 1997-udtalelsen, at de slovakiske myndigheder havde iværksat en gennemgribende reform af økonomien. Siden da har landet opnået gode økonomiske resultater på trods af de vanskelige internationale økonomiske forhold. Landet har opnået makroøkonomisk stabilitet, og reformarbejdet er blevet fremskyndet, idet de slovakiske myndigheder har fastholdt deres opbakning om opfyldelsen af de økonomiske krav i forbindelse med optagelsen i EU.

Det må derfor konkluderes at Slovakiet har en velfungerende markedsøkonomi. Det forventes, at Slovakiet, forudsat den nuværende reform fortsætter, vil kunne klare konkurrencepresset og modstå markedskræfterne i Den Europæiske Union.

De makroøkonomiske forhold kan blive bedre, men dette forudsætter, at der hurtigt gennemføres foranstaltninger for at nedbringe underskuddet på budgettet og på betalingsbalancens løbende poster. Det er påkrævet med reform af udgifterne til sundhedsvæsen og pensioner, og det samme gælder tilskud og garantier. Arbejdsløshedsproblemet nødvendiggør en lang række strukturreformer, bl.a. afskaffelse af socialsikringsordningernes negative beskæftigelsesvirkninger og smidiggørelse af arbejdsmarkedslovgivningen. Overvågningen af finanssektoren er blevet skærpet. Gennemførelsen af den markedsøkonomiske lovgivning må effektiviseres yderligere.

Siden sidste udtalelse har Slovakiet gjort gode fremskridt i tilpasningen af lovgivningen samt, i stadig voksende grad, forbedringen af administrationens kapacitet. Man har løbende afhjulpet de strukturbestemte svagheder inden for en række områder såsom selskabslovgivning, transportpolitik, miljø og finanskontrol.

Gennem det seneste år har der været yderligere fremgang i Slovakiets tilpasning til gældende EU-ret og styrkelsen af administrationens kapacitet. Der er navnlig gjort fremskridt inden for frie varebevægelser, retten til frit at levere serviceydelser, landbrug, transport, energi, miljø, samt retlige og indre anliggender. Derimod er der i rapportperioden kun gjort begrænsede fremskridt inden for regionalpolitik og samordninger af strukturordninger.

Det gælder generelt, at Slovakiet har opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på mange områder, og at landet er langt fremme med hensyn til etablering af den fornødne administrationskapacitet til at gennemføre gældende EU-ret, omend der endnu må gøres en vis indsats. Man er nået til enighed om detaljerede planer, bl.a. som led i forhandlingerne og handlingsplanen, til dækning af de resterende områder.

Hvad angår *det indre marked* har Slovakiet opnået en god tilpasning og er forholdsvis langt fremme med hensyn til sikring af, at administrationen har den fornødne kapacitet. Hvad angår *frie varebevægelser*, er tilpasningen stort set komplet, og administrationens kapacitet er nogenlunde fyldestgørende. Slovakiets standardiserings- og akkrediteringsinstanser fungerer godt. Der må nu lægges fokus på den sidste tilpasning til gældende EU-rets fødevarebestemmelser, og styrkelse af de hertil fornødne administrationsinstanser. Man mangler endnu at oprette en passende

markedsovervågningsinstans, og instansen for offentlige indkøb må styrkes. Hvad angår *den frie bevægelighed for personer*, hvor arbejdet generelt er langt fremme, er det nødvendigt at afslutte lovgivningsarbejdet vedrørende gensidig anerkendelse af kvalifikationer, og administrationens kapacitet må styrkes, så den kan varetage den fremtidige koordination af socialsikringsordningerne. Hvad angår *retten til frit at levere tjenesteydelser*, er der i løbet af det sidste år gjort gode fremskridt inden for finansvæsenet. Slovakiet er langt fremme på dette felt, men landet må alligevel gøre en indsats for at afslutte tilpasningen af lovgivningen, i første række inden for forsikringssektoren, og styrkelsen af administrationens kapacitet, ikke mindst med hensyn til overvågningen af finansvæsenet. Tilpasningsarbejdet vedrørende *fri bevægelighed for kapital* er godt fremskredet. Slovakiet må navnlig gøre en indsats for at styrke administrationens kapacitet til at bekæmpe hvidvask af penge.

For så vidt angår *selskabslovgivningen* har Slovakiet opnået et godt tilpasningsniveau og er forholdsvis langt fremme med sin administrative forberedelse. I det sidste år har der navnlig været fremskridt i lovgivningen om varemærker, formgivning og patenter. Det er nødvendigt at styrke de instanser i administrationen, som er ansvarlige for bekæmpelsen af piratkopiering og varefalsk. Man er nået op på et godt niveau i tilpasningen af lovgivningen om *konkurrencepolitikken*, og de hertil nødvendige administrative instanser er oprettet og klar til arbejdet. Gennem det seneste år har man gentagne gange vist, at man er i stand til at håndhæve statsstøttebestemmelserne. Slovakiets statsstøtte til stålsektoren er imidlertid ikke forenelig med protokol 2 i Europaaftalen. Administrationens kapacitet må styrkes både på dette felt og på antitrust-området.

Hvad *landbrug* angår er Slovakiet langt fremme i overtagelsen og iværksættelsen af gældende EU-ret. I det seneste år er der opnået en god tilpasning af lovgivningen om dyre- og plantesundhed. Det er påkrævet med en yderligere styrkelse af administrationens kapacitet. Der må gøres en indsats med hensyn til bygning og drift af grænseinspektionssteder, og levnedsmiddelvirkomhederne må moderniseres. Der må gøres en kraftig indsats for at etablere et fuldt funktionsdygtigt integreret administrations- og kontrolsystem. Der er opstillet en tidsplan for afhjælpning af de mangler, som er konstateret i etableringen af et sådant system.

På *energiområdet* er tilpasningen af lovgivningen og den administrative forberedelse langt fremme. Administrationens kapacitet trænger generelt til at blive styrket. Hvad angår nuklear sikkerhed har Slovakiet givet tilsagn om at ville lukke de to V1-reaktorer på Bohunice-værket henholdsvis i 2006 og 2008. Slovakiet må sikre en rettidig forberedelse af de projekter, som er nødvendige for lukningen af de to reaktorer. Inden for *transportpolitikken* har Slovakiet sørget for en god tilpasning, og der er taget skridt til at styrke administrationens kapacitet. Tilpasningsarbejdet - ikke mindst inden for vejtransport og indenlandske vandveje - må nu afsluttes. Samordningen mellem de forskellige ministerier og instanser, der er involveret i denne sektor, må forbedres.

På *skatteområdet* har Slovakiet opnået et godt tilpasningsniveau, og reformen af skatteadministrationen er godt i gang. Man mangler endnu en komplet tilpasning hvad angår direkte og indirekte beskatning. Moderniseringen og styrkelsen af skatteadministrationen må intensiveres, da skatteopkrævningen generelt er svag. Slovakiet har opstillet en detaljeret helhedsorienteret reformplan til afhjælpning af de konstaterede svagheder. Slovakiet har fuldført tilpasningen af sin lovgivning til *toldunionsbestemmelserne* og har i teorien tilvejebragt/styrket den fornødne administrationskapacitet. Håndhævelsen af den overtagne lovgivning bør imidlertid

overvåges nøje. Der er gjort et stort arbejde med udvikling af de IT-systemer, som er nødvendige for, at Det Europæiske Fællesskab og medlemsstaterne kan udveksle elektroniske data på told- og skatteområdet, men en yderligere indsats er nødvendig.

Tilpasningen inden for *telekommunikation og informationsteknologi* har nået et højt niveau, og man er i gang med at oprette de fornødne administrative instanser; der er behov for yderligere tilpasning af lovgivningen, styrkelse af administrationsinstanserne og en reel opsplitning af tilsyns- og driftsfunktioner. Man venter på en evaluering af de økonomiske følger af en komplet iværksættelse af den gældende EU-rets bestemmelser om den almene forsyningspligt.

Hvad angår *socialpolitikken og beskæftigelsen* er Slovakiets tilpasning af lovgivningen langt fremme. Administrationsstrukturen er for det meste i orden, omend der er behov for en yderligere styrkelse. Der er et særligt behov for koordinering af overvågningen og håndhævelsen af overtagelsen af gældende EU-rets bestemmelser om sundhed og sikkerhed. Arbejdet på at forberede administrationen på den fremtidige forvaltning af den europæiske socialfond må intensiveres.

Slovakiet har tilpasset sin lovgivning til gældende EU-ret inden for *regionalpolitik og samordning af strukturordninger*, men de nødvendige administrationsinstanser er kun tilstede i begrænset omfang. I løbet af det seneste år har man udpeget administrationsinstanser og en udbetalingsmyndighed til at varetage forvaltningen af strukturfondene og samhørighedsfonden. Den endelige gennemførende instans er imidlertid stadig ikke klart defineret. Der er et stort behov for en styrkelse af administrationens kapacitet på dette felt. Der har været en betydelig forbedring i den tekniske tilrettelæggelse af de projekter, der kan komme i betragtning for EF-finansiering. Som led i de tilsagn, der er givet som led i forhandlingerne og i handlingsplanen, er der opstillet en oversigt over resterende administrative mangler, og man træffer nu de nødvendige foranstaltninger for at råde bod herpå. Det igangværende arbejde må intensiveres kraftigt.

På *miljøområdet* er Slovakiet langt fremme i tilpasningen til gældende EU-ret og opbygningen af den administrationskapacitet, der kræves til varetagelse heraf. Slovakiet har for nylig sat sin miljøinvestering kraftigt op. Arbejdet må nu koncentreres om afslutning af overtagelsen af gældende EU-ret, bl.a. vedrørende integreret forureningsforebyggelse, håndhævelse af bestemmelserne om kontrol med og udledning af farlige stoffer, og styrkelse af administrationens kapacitet. Hvad angår *forbrugerbeskyttelse* er man langt fremme med tilpasningen af lovgivning og styrkelse af administrationens kapacitet, men dette arbejde er endnu ikke færdigt.

For så vidt angår samarbejdet inden for *retlige og indre anliggender* er Slovakiet nået ret vidt i tilpasningen til gældende EU-ret, og de fornødne administrationsinstanser er stort set på plads. Gennemførelsen af Schengen-planen er godt undervejs. Vægten bør nu lægges på at uddybe arbejdet i forbindelse med gennemførelsen af den overtagne EU-ret og en yderligere forbedring af administrationens kapacitet, bl.a. vedrørende grænsekontrol og bekæmpelse af ulovlig indvandring samt kriminalitet.

Hvad *finanskontrol* angår er Slovakiet langt fremme i tilpasningen af lovgivningen, og de fornødne institutionelle instanser er ved at være bragt på plads. Man bør nu sætte ind på at tilvejebringe og forstærke den fornødne administrationskapacitet, bl.a. inden for den offentlige interne finanskontrol. Man er i gang med at gennemføre forskellige planlagte

konkrete foranstaltninger for at afhjælpe de konstaterede mangler. Dette arbejde må intensiveres.

På *administrationsområdet* har Slovakiet nu opnået en tilstrækkelig - omend stadig skrøbelig - kapacitet til sikring af en effektiv gennemførelse og håndhævelse af gældende EU-ret, bl.a. vedrørende det indre marked og Fællesskabets politik på forskellige felter. Slovakiet må sikre, at administrationsapparatet fungerer, som det bør, bl.a. med hensyn til en ensartet og forudselig implementering af gældende EU-ret. De instanser, der skal varetage de dele af gældende EU-ret, som først træder i kraft ved landets optagelse, må gøres til genstand for særlig opmærksomhed, bl.a. af hensyn til en forsvarlig og effektiv forvaltning af EF-midlerne.

Man har foreløbig lukket 27 kapitler i tiltrædelsesforhandlingerne. Slovakiet indfrier generelt de tilsagn, som landet har givet under forhandlingerne.

På baggrund af det fremskridt, der er gjort siden sidste udtalelse, det tilpasningsniveau og den administrationskapacitet, som Slovakiet har opnået i dag, og landets resultater med hensyn til indfrielsen af de tilsagn, som det har givet som led i forhandlingerne, er Kommissionen af den opfattelse, at det inden for den aftalte tidsplan vil være i stand til at påtage sig de forpligtelser, som et medlemskab indebærer. I tidsrummet frem til tiltrædelsen, må Slovakiet fortsætte sine forberedelser for at indfri de tilsagn, som landet har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne.

Slovenien

Kommissionen konkluderede i sin 1997-udtalelse, at Slovenien opfyldte de politiske kriterier. Landet har siden da gjort store fremskridt med hensyn til en yderligere konsolidering og forankring af de institutioner, der er ansvarlige for overholdelsen af demokratiets og retsstatens principper, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal. Dette er blevet bekræftet i løbet af det seneste år. Slovenien opfylder fortsat de politiske Københavnskriterier.

Slovenien har gjort store fremskridt i reformen af den offentlige forvaltning med vedtagelsen af love om tjenestemænd, offentlige institutioner og statsforvaltningen. Takket være vedtagelsen af disse love er rammelovgivningen for den offentlige forvaltning nu på plads. Det er vigtigt, at disse love nu føres ud i livet.

Man har fortsat reformen af retsvæsenet ved ændring af lovgivningen og vedtagelse af foranstaltninger til afvikling af efterslæbet af verserende retssager. Slovenien erkender, at en yderligere forbedring af forholdene er påkrævet.

Slovenien fortsætter med at overholde menneskerettighederne og frihedsrettighederne.

Det blev allerede i 1997-udtalelsen fastslået at de slovenske myndigheder har gjort en stor indsats for at omdanne økonomien. Siden da er de økonomiske resultater blevet bedre, på trods af de vanskelige internationale økonomiske forhold. Landet har opnået makroøkonomisk stabilitet, og reformarbejdet er blevet intensiveret, samtidig med at de slovenske myndigheder har fastholdt deres opbakning om indfrielsen af de økonomiske krav i forbindelse med optagelsen i Den Europæiske Union.

Det kan derfor konkluderes, at Slovenien har en velfungerende markedsøkonomi. Det forventes, at landet, forudsat den nuværende reform fortsætter, vil kunne klare konkurrencepresset og modstå markedskræfterne i Den Europæiske Union.

Inflationstakten kan reduceres yderligere ved, at man afskaffer flere indekseringsordninger og mere energisk tilstræber inflationsbekæmpelse i den makroøkonomiske politik. Økonomiens konkurrenceevne vil kunne forbedres, hvis man fremskynder strukturreformerne, og bl.a. sørger for en endelig likvidering af den slovenske udviklingskorporation og mere privatisering inden for finanssektoren.

Siden sidste udtalelse har Slovenien gjort et godt fremskridt i overtagelsen af gældende EU-ret og i oprettelsen af de institutioner, der kræves til at gennemføre og håndhæve denne.

I løbet af det seneste år har Slovenien gjort yderligere fremskridt, bl.a. med hensyn til fri bevægelighed for personer, fiskeri, den økonomiske og monetære union, beskæftigelse og socialpolitikken, regionalpolitikken, miljø og finanskontrol. Der har været begrænset fremgang med hensyn til forbrugerbeskyttelse og sundhed.

Generelt gælder det, at Slovenien har opnået en høj grad af tilpasning til gældende EU-ret på langt de fleste områder. Landet er også forholdsvis langt fremme med hensyn til forbedringen af administrationens kapacitet til at varetage den gældende EU-ret, omend en yderligere indsats stadig er påkrævet. Man er nået til enighed om detaljerede planer, især som led i forhandlingerne og handlingsplanen, for hvordan de resterende områder skal inddrages.

Slovenien er langt fremme med tilpasningen af lovgivningen for de vigtigste områder af det indre marked, og de fleste af de nødvendige institutioner er oprettet og fungerer godt. Slovenien er langt fremme med hensyn til tilpasning af lovgivningen om *fri bevægelighed for varer* og sikring af, at institutionerne fungerer godt. Visse dele af gældende EU-ret er imidlertid stadig ikke overtaget; dette gælder bl.a. bestemmelserne om fødevarer, forskellige dele af sektorlovgivningen, samt offentlige indkøb. De nye standardiserings- og certificeringsinstitutioner fungerer godt, men administrationskapaciteten bør styrkes yderligere, og det samme gælder markedsovervågningsordningerne. Takket være vedtagelsen af vigtig lovgivning gennem det seneste år, er retsgrundlaget for *fri bevægelse for personer* nu næsten komplet. Bestemmelserne om gensidig anerkendelse kræver dog en sidste afpudsning, og tilpasningen af lovgivningen vedrørende borgerlige rettigheder må være afsluttet inden tiltrædelsen. Sloveniens lovgivning vedrørende *retten til frit at levere tjenesteydelser* er stort set bragt i overensstemmelse med gældende EU-ret og bør nu afsluttes; administrationens kapacitet - og herunder kapaciteten til at overvåge finansvæsenet - bør forbedres yderligere. Arbejdet med at forberede optagelsen for så vidt angår *fri bevægelighed for kapital* er godt fremskredet, og der har gennem det seneste år været yderligere fremgang takket være vedtagelsen af ny lovgivning og fjernelsen af forskellige restriktioner på pengetransaktioner. Forsinkelsen i afskaffelsen af restriktionerne på udenlandsk direkte investering for så vidt angår investeringsfonde og forvaltningsselskaber bør tages op, og arbejdet på at forberede betalingssystemerne på optagelsen bør afsluttes. Forholdene hvad angår Sloveniens *selskabslovgivning* er gode, omend der må gøres endnu en indsats for at afslutte tilpasningen af lovgivningen, og arbejdet på at opnå en bedre håndhævelse af den intellektuelle ejendomsret bør fortsættes. Sloveniens forberedelser med hensyn til *konkurrencepolitikken* er ret langt

fremme, og landet bør nu koncentrere sig om at få afsluttet lovgivningstilpasningen og vise, at det i sin håndhævelse er i stand til sikre en effektiv konkurrence på sit marked.

Man har fortsat tilpasningen af *skattelovgivningen*, og Sloveniens lovgivning er nu næsten i fuld overensstemmelse med gældende EU-ret. Slovenien bør nu sætte ind på at få afsluttet tilpasningsarbejdet. Landet har opnået et godt tilpasningsniveau på *toldområdet*, og det bør nu sætte ind på at få fjernet de resterende forskelle i forhold til gældende EU-ret og styrke administrationen ved hjælp af den igangværende reform. IT-systemerne på begge disse områder bør forbedres, således at EF og Slovenien får mulighed for at udveksle elektroniske data.

Slovenien gør fortsat gode fremskridt på *landbrugsområdet*, og herunder vedrørende plante- og dyresundhed, idet man har vedtaget ny lovgivning, oprettet forskellige nye institutioner, og akkrediteret SAPARD-agenturet. Der har været god fremgang hvad angår modernisering af levnedsvirksomhederne. Slovenien bør nu koncentrere sig om en yderligere styrkelse af administrationens kapacitet, indførelse af ordninger til forvaltning af den fælles landbrugspolitik og plante- og dyresundhedsinspektion, i første række ved grænserne, samt sikring af, at disse ordninger fungerer, som de skal.

Slovenien har gjort gode fremskridt inden for *fiskeriet*, og situationen er generelt tilfredsstillende. Arbejdet inden for denne sektor bør koncentrerer om at få vedtaget den lovgivning, der mangler, og om yderligere forbedring af gennemførelses- og håndhævelseskapaciteten.

Der er gjort fremskridt inden for *transportsektoren* takket være oprettelsen af nye institutioner. Situationen på området er generelt god, omend der har været forsinkelser inden for jernbanesektoren. Slovenien bør nu sætte ind på at få afsluttet lovgivningstilpasningen og styrket administrationens kapacitet. Forberedelsen af optagelsen er blevet videreført inden for *energiesektoren*, og man er nu langt fremme. Administrationens kapacitet bør styrkes yderligere, bl.a. hvad angår tilsynsmyndigheden og myndigheden for nuklear sikkerhed. Det bør retligt sikres, at sidstnævnte instans ikke er involveret i fremme af nuklear energi.

Slovenien har siden forrige periodiske rapport gjort gode fremskridt i udpegelsen af de instanser, som skal varetage *regionalpolitikken*, og forberedelsen af iværksættelsen af struktur- og samhørighedsfondene er godt i gang. Dette arbejde bør fortsættes, og det samme gælder den tekniske forberedelse af de projekter, der kan komme i betragtning for EF-finansiering. Der er gennem det seneste år gjort gode fremskridt i tilpasningen af lovgivningen om *beskæftigelse og sociale anliggender*, idet man bl.a. har vedtaget en lov om forholdene mellem arbejdsmarkedets parter. Forholdene på dette felt er generelt gode, og arbejdet bør nu koncentrerer om at styrke institutionernes kapacitet til at gennemføre bestemmelserne i gældende EU-ret om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og herunder styrkelse af arbejdsinspektoraterne.

Tilpasningsniveauet er højt på *miljøområdet*, efter at man i løbet af det sidste år har vedtaget vigtig ny lovgivning. Slovenien bør nu sætte ind på at afslutte overtagelsen af den tværgående lovgivning, overtage det forsinkede direktiv om integreret forureningsforebyggelse og -kontrol og sikre gennemførelsen af miljøbestemmelserne i gældende EU-ret. Inden for *forbrugerbeskyttelse og sundhed* har man opnået en høj grad af tilpasning, men arbejdet er endnu ikke afsluttet, og administrationens kapacitet bør forbedres.

Der er gennem det sidste år blevet gjort gode fremskridt inden for *postsektoren*, idet man har vedtaget en postlov, og arbejdet på at forberede optagelsen er godt i gang. Opmærksomheden bør nu rettes mod arbejdet på at forbedre konkurrencen inden for *telekommunikation*. Det forberedende arbejde på *kulturområdet* og inden for *AV-sektoren* er imidlertid langt fremme, men Slovenien mangler stadig at afslutte tilpasningen af lovgivningen og at styrke institutionerne.

Slovenien gør fortsat gode fremskridt i arbejdet på at forberede optagelsen hvad angår *retlige og indre anliggender*, bl.a. ved oprettelse af nye institutioner. Man er nået vidt i tilpasningsarbejdet, men lovgivningen vedrørende asyl og migration er endnu ikke fuldt tilpasset. Institutionerne bør styrkes yderligere, og Slovenien bør videreføre sine bestræbelser på at forbedre kapaciteten og infrastrukturen inden for grænsekontrol, jf. Schengen-planen, ikke mindst ved EU's kommende grænse til omverdenen.

Der er siden forrige periodiske rapport gjort store fremskridt med hensyn til *finanskontrollen*, og forberedelsen af optagelsen er langt fremme. Slovenien bør nu gøre en indsats for at sikre en effektiv iværksættelse af lovgivningen og gennemføre den planlagte forbedring af administrationens kapacitet til at varetage den offentlige interne finanskontrol.

Slovenien har i løbet af rapportperioden styrket administrationens kapacitet til at varetage gældende EU-ret. De fleste af de institutioner, som er nødvendige for at gennemføre gældende EU-ret, er nu på plads, og man bør nu sætte ind på at sikre dem tilstrækkelige ressourcer til, at de kan varetage deres opgaver. Slovenien bør fortsætte sine bestræbelser på at forbedre administrationens kapacitet, bl.a. på områder såsom retten til frit at levere serviceydelser, landbrug, fiskeri, jernbanetransport, energi, telekommunikation, kultur og AV, miljø, forbrugerbeskyttelse og sundhed, samt retlige og indre anliggender. De instanser, der kræves til at varetage de dele af gældende EU-ret, som først træder i kraft ved optagelsen, bør gøres til genstand for særlig opmærksomhed af hensyn til en forsvarlig og effektiv forvaltning af EF's midler.

Man har foreløbig lukket 28 kapitler i tiltrædelsesforhandlingerne. Slovenien indfrier generelt de tilsagn, som er blevet givet under forhandlingerne. Der har dog været forsinkelser i forbindelse med fjernelsen af restriktionerne på direkte investering fra udlandet med hensyn til investeringsfonde og forvaltningsselskaber, oprettelsen af et fiskerfartøjsregister, fastlæggelse af retsgrundlaget for omstrukturering af jernbanerne, og overtagelsen af direktivet om integreret forureningsforebyggelse og -kontrol. Disse problemer må løses.

På baggrund af det fremskridt, der er gjort siden sidste udtalelse, det tilpasningsniveau og den administrationskapacitet, som Slovenien har opnået i dag, og landets resultater med hensyn til indfrielsen af de tilsagn, der er givet som led i forhandlingerne, er Kommissionen af den opfattelse, at landet inden for den aftalte tidsplan vil være i stand til at påtage sig de forpligtelser, som et medlemskab indebærer. I tidsrummet frem til tiltrædelsen, må Slovenien fortsætte sine forberedelser for at indfri de tilsagn, som landet har afgivet under tiltrædelsesforhandlingerne.

Tyrkiet

I den afgørelse, der blev truffet vedrørende Tyrkiets ansøgerstatus i Helsinki i 1999, blev landet opfordret til at gennemføre en række fundamentale reformer. Den store

forfatningsreform, som blev gennemført i oktober 2001, tog sigte på at styrke garantiernes inden for områder såsom menneskerettighederne og de fundamentale frihedsrettigheder, og at indskrænke mulighederne for at bringe dødsstraf i anvendelse. Der blev vedtaget en ny civillov i november 2001. Der blev vedtaget tre reformpakker, i henholdsvis februar, marts og august 2002. Dødsstraf er nu afskaffet i fredstid. Undtagelsestilstanden i to sydøstlige provinser er nu ophævet, og det er besluttet at ophæve den i to provinser, hvor den var indført til udgangen af dette år.

Vedtagelsen af denne reform viser klart, hvor meget et flertal af Tyrkiets politiske ledere ønsker en yderligere tilpasning til Den Europæiske Unions værdier og standarder. August-reformerne blev vedtaget under vanskelige politiske og økonomiske omstændigheder; betydningen af denne reform, der berører traditionelt følsomme problemer, bør derfor ikke undervurderes.

Man har fortsat reformen af fængselsvæsenet, og der er gjort fremskridt med hensyn til forbedring af de fysiske forhold. Der er oprettet tilsynsråd og iværksat en ny ordning med dommere til behandling af klager over afsoningsforholdene. Man er i færd med at gennemføre en række anbefalinger, som er fremsat af Det Europæiske Udvalg for Forebyggelse af Tortur. Trods fremskridt er der stadig problemer i forbindelse med forholdene i fængsler af F-typen.

En positiv udvikling med hensyn til bekæmpelsen af tortur er, at varigheden af varetægtsfængsling er blevet reduceret. Personer, som er dømt af statssikkerhedsdomstolene, holdes dog stadig isoleret fra omverdenen, uden direkte adgang til advokat. Varetægtsfængsling har længere varighed i de områder, hvor der hersker undtagelsestilstand. Der er stadig klager over tortur og mishandling og kun ringe fremskridt i retsforfølgelsen af personer, der beskyldes herfor.

August-reformpakken giver dømte ret til en ny retssag, hvis den europæiske menneskerettighedsdomstol har udtalt, at den afsagte dom er en krænkelse af den europæiske konvention om menneskerettighederne og de fundamentale frihedsrettigheder.

Artikel 159 i Tyrkiets straffelovgivning er blevet ændret, således at personer, som giver udtryk for deres mening uden at have 'til hensigt' at bringe offentlige institutioner 'i vanry', ikke længere forfølges strafferetligt. Visse restriktioner i ytrings-, forenings- og radio-/pressefriheden er blevet lempet ved ændring af straffelovens artikel 312, loven om bekæmpelse af terrorisme, presseloven, loven om politiske partier, og loven om foreninger.

Ved august-pakken fjernede man visse restriktioner i loven om radiospredning, som parlamentet havde vedtaget igen i maj, efter præsidentens veto. Retsforfølgelsen af skribenter, journalister og udgivere fortsætter imidlertid.

Der har været fremgang med hensyn til retten til frit at danne foreninger, idet foreningsloven er blevet ændret, og visse restriktioner ophævet. Foreninger kan imidlertid stadig forbydes på forskelligt grundlag.

Foreningsloven har beholdt sin generelt restriktive karakter, idet man har fastholdt kravet om forhåndstilladelse. Udenlandske foreninger er i Tyrkiet underlagt visse begrænsninger og en streng kontrol.

En af følgerne af august-pakken er, at radioudsendelser og undervisning på andre sprog end tyrkisk nu er tilladt.

Selvom loven om stiftelser er blevet ændret, består der endnu restriktioner for religiøse mindretal med hensyn til status som juridisk person, ejendomsret, uddannelse af gejstlige og undervisning.

Den nye borgerlige lovbog indeholder bestemmelser til at forbedre situationen med hensyn til ligestilling af mænd og kvinder og styrkelse af beskyttelsen af børns rettigheder. Tyrkiet har ratificeret FN-konventionen af 1969 om afskaffelse af alle former for racediskrimination. Fagforeningerne er dog stadig undergivet restriktioner, og der forekommer stadig børnearbejde. Lovgivning, der tillader nedsat straf for forbrydelser i form af "æresdrab", gælder stadig.

Reformen af retssystemet er fortsat. Statssikkerhedsdomstolenes kompetence er blevet indskrænket, og varetægtsfængslingsfristen er blevet nedsat. Disse domstoles funktion er dog stadig ikke på linje med internationale standarder. Der rapporteres fortsat om, at domstolene ikke altid handler uafhængigt og konsekvent. Der har været afholdt uddannelseskurser for dommere og retshåndhævere i spørgsmål med berøring til menneskerettighederne.

Der blev sidste år taget en række initiativer til at skabe større gennemsigtighed i det offentlige liv i Tyrkiet. Korruption er dog stadig et alvorligt problem. Europarådets relevante konventioner er endnu ikke ratificeret.

Ophævelsen af undtagelsestilstanden i de to provinser i den sydøstlige del af landet har bevirket en forbedring af levevilkårene i dagligdagen dér. Der skal sættes yderligere ind på at beskytte menneskerettighederne i regionen.

Forfatningsændringen med ændringer af det nationale sikkerhedsråds sammensætning og rolle er omsat i praksis. Men det har tilsyneladende ikke ændret noget på den måde, hvorpå det nationale sikkerhedsråd fungerer i praksis.

Tyrkiet har fortsat med at give udtryk for støtte af de direkte forhandlinger mellem lederne af de to samfund på Cypern om at finde en alsidig løsning på Cypern-problemet. EU har på linje med erklæringer fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd peget på behovet for, at Tyrkiet tager yderligere skridt til at anspore den tyrkisk-cypriotiske ledelse til at nå til en løsning inden afslutningen af tiltrædelsesforhandlingerne.

Forbindelserne mellem Tyrkiet og Grækenland er i fortsat bedring. Der arbejdes fortsat med nye tillidsskabende foranstaltninger. I marts 2002 blev der indledt sonderende kontakter mellem de to udenrigsministre om Ægæerhavet.

Alt i alt har Tyrkiet gjort tydelige fremskridt med de politiske kriterier fra København siden Kommissionens rapport fra 1998⁸, særlig inden for det forløbne år. De i august

⁸ I sin rapport fra 1998 konkluderede Kommissionen følgende: "På det politiske plan fremhæver vurderingen visse anomalier inden for den offentlige administration, vedvarende overtrædelser af menneskerettighederne og en utilfredsstillende behandling af mindretal. Den manglende civile kontrol med militæret giver anledning til bekymring. Denne situation afspejler sig i den vigtige rolle, som militæret spiller i det politiske liv via det nationale sikkerhedsråd. Der må søges en civil, ikke-militær løsning på

2002 vedtagne reformer er særlig vidtgående. Taget under ét skaber disse reformer en stor del af grundlaget for en styrkelse af demokratiet og beskyttelse af menneskerettighederne i Tyrkiet. De baner vejen for yderligere forandringer, som burde sætte de tyrkiske borgere i stand til at nyde rettigheder og friheder svarende til dem, der gør sig gældende i Den Europæiske Union.

Tyrkiet opfylder dog ikke helt de politiske kriterier. For det første er reformerne forbundet med en række væsentlige begrænsninger, som omtales i denne rapport, for fuldstændig udøvelse af grundlæggende rettigheder og friheder. Der består endnu større restriktioner for bl.a. ytringsfriheden, særlig inden for pressen og radio og tv, ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger, foreningsfrihed, trosfrihed og ret til prøvelse ved domstolene.

For det andet kræver de fleste reformer, at der vedtages afledt lovgivning eller administrative bestemmelser, som skal være på linje med europæiske standarder. Nogle af disse foranstaltninger er allerede truffet, og andre er under udarbejdelse. For at få virkning skal reformerne omsættes i praksis af den udøvende magt og domstolene på forskellige planer i landet som helhed.

Kommissionen mener, at den øverste valgkommissions beslutning om at forhindre lederen af et større politisk parti i at deltage i valget den 3. november 2002, ikke afspejler ånden i reformerne.

For det tredje er en række vigtige anliggender med berøring til de politiske kriterier endnu ikke blevet angrebet på passende måde. Det drejer sig om bekæmpelse af tortur og mishandling, civil kontrol med militæret, situationen for personer, der er fængslet for ikke-voldelige meningstilkendegivelser og efterlevelse af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelser.

På baggrund af det mærkbare fremskridt i de seneste år og under henvisning til de områder, hvor der endnu kræves en indsats, opfordres Tyrkiet til at fortsætte med reformprocessen med styrkelse af demokratiet og beskyttelse af menneskerettighederne i lovgivning såvel som i praksis. Derved vil Tyrkiet kunne overvinde de resterende hindringer for fuldstændig efterlevelse af de politiske kriterier.

Tyrkiet har gjort fremskridt med sin markedsøkonomis funktion, som skulle sætte landet i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen, men det lider stadig under konsekvenserne af to dybt destabiliserende finansielle kriser.

Efter flere forsøg på at stabilisere økonomien er det igangværende reformprogram begyndt at bære frugt, og væksten er genskabt. Budgetdisciplinen er blevet forbedret, og

situationen i det sydøstlige Tyrkiet, navnlig da en stor del af overtrædelserne af borgerlige og politiske rettigheder på den ene eller den anden måde hænger sammen med situationen i den del af landet. Kommissionen anerkender den tyrkiske regerings tilsagn om at ville bekæmpe overtrædelser af menneskerettighederne i landet, men dette tilsagn har endnu ikke haft nogen nævneværdig effekt i praksis. Det er vigtigt, at Tyrkiet fortsætter den demokratiske reformproces, der blev lanceret i 1995. Foruden at finde en løsning på disse problemer må Tyrkiet yde et konstruktivt bidrag til bilæggelsen af alle stridigheder med visse nabolande med fredelige midler i overensstemmelse med international ret." Spørgsmål som civil kontrol med militæret, vedvarende krænkelse af menneskerettighederne samt beskyttelse af kulturelle rettigheder er blevet omtalt i de efterfølgende rapporter.

der er skabt en betydeligt bedre gennemsigtighed i posterne for den offentlige sektor, medens inflationspresset er faldende. Politisk indblanding, som har været hovedkilden til Tyrkiets økonomiske ustabilitet, er mindsket, og strukturelle svagheder, såsom en skrøbelig og fordrejet banksektor, er taget under behandling. Reguleringen og overvågningen med finansmarkedet er blevet forstærket. Der er taget vigtige skridt til at liberalisere nøglemarkeder som f.eks. landbrug og energi.

For at forbedre sine markeders funktion og deres konkurrenceevne vil Tyrkiet skulle fortsætte med den igangværende reformproces og nå til makroøkonomisk stabilitet og budgetbæredygtighed. En videre nedbringelse af den kronisk høje inflation og opretholdelse af budgetdisciplinen er vigtige forudsætninger i den forbindelse. Forsigtigheds- og regnskabsstandarderne i banksektoren skal bringes på linje med internationale normer. Privatiseringen af statsbanker og -virksomheder skal fremskyndes og markedsdereguleringen fuldføres. Øgede investeringer i produktion og en særlig indsats inden for uddannelse vil også i høj grad kunne bidrage til at øge konkurrenceevnen og økonomiens vækspotential. Tilstrømningen af udenlandske direkte investeringer skal fremmes gennem en forenkling af de bureaukratiske procedurer og fjernelse af de resterende barrierer.

Siden 1998-rapporten har Tyrkiet gjort fremskridt med lovgivningstilpasning på områderne inden for toldunionen. Der er sket en udvikling på områder som bankvæsen, telekommunikation, energi og landbrug. Den finansielle sektor er blevet omstruktureret, og den administrative kapacitet på dette felt er blevet strømlinet. Der er kun gjort beskedne fremskridt på andre områder.

I det forløbne år har Tyrkiet gjort fremskridt på områderne inden for det indre marked, særlig med hensyn til offentlige indkøb, samt energi og retlige og indre anliggender. Fremskridt med hensyn til styrkelse af den administrative kapacitet til at gennemføre den gældende EU-ret har været begrænsede.

Tyrkiet har alt i alt nået en god grad af lovgivningstilpasning på områderne inden for toldunionen, men tilpasningen på andre områder er ikke så langt fremme. Der består fortsat store forskelle mellem den gældende EU-ret og den tyrkiske lovgivning. Den administrative kapacitet skal styrkes. Der kræves hertil en yderligere indsats.

Hvad det indre marked angår, er rammeloven om de *frie varebevægelser*, der blev vedtaget i 2001, trådt i kraft. Der er vedtaget forskellige former for gennemførelseslovgivning i mange sektorer. Der består stadig betydelige *tekniske handelshindringer*. Harmoniseringen inden for sektorer som levnedsmidler, lægemidler og kosmetik skal fortsættes. Der ligger også et større arbejde forude med oprettelse af forskellige organer og forbedring af deres funktionsmåde (standardisering, akkreditering og overensstemmelsesvurdering). Der skal oprettes et passende markedstilsynssystem. Til trods for vedtagelsen af rammeloven forekommer der stadig præmarkedstilsyn. Der fokuseres i øjeblikket på uddannelse af personale og forbedring af materiel i de relevante organer. Der blev i maj vedtaget en ny lov om offentlige indkøb, som blev ændret i juni 2002. Loven er et vigtigt skridt i retning af en tilnærmelse af Tyrkiets regler for offentlige indkøb til den gældende EU-ret. Der skal endnu arbejdes på at udligne forskellene mellem den nye lov og den gældende EU-ret. Der kan ikke rapporteres om fremskridt på området *fri bevægelighed for personer*.

På området *frie kapitalbevægelser* findes der endnu større restriktioner for udenlandske investeringer i forskellige sektorer. Der bør arbejdes mere med håndhævelsen af lovgivningen om hvidvaskning af penge. Tyrkiets tilpasning inden for *finansielle tjenesteydelser* er langt fremme, og der skete yderligere fremskridt i 2001 med reorganiseringen af den finansielle sektor. Hvad angår andre tjenesteydelser er der ikke sket noget fremskridt, og der skal endnu gøres et stort arbejde med at tilpasse den tyrkiske lovgivning til den gældende EU-ret. Inden for *selskabsret* er der sat ind på at bekæmpe piratkopiering og varemærkeforfalskning. Der skal arbejdes videre med lovgivningsgennemførelse, og det tyrkiske patentinstitut skal gøres helt uafhængigt. Inden for *konkurrencepolitikken* kan anvendelsen af antitrust-reglerne siges at være tilfredsstillende. Der er ikke sket noget fremskridt med tilpasning af Tyrkiets statsstøttepolitik til den gældende EU-ret, og der bør snarest oprettes en uafhængig statsstøttemyndighed.

Inden for *landbrug* har Tyrkiet påbegyndt registreringen af jord og levende kvæg. Forberedelserne til et plantepassystem er endnu ikke gået i gang. Andre elementer under den relevante prioritet for tiltrædelsespartnerskabet er ikke blevet behandlet. Med hensyn til dyre- og plantesundhed er der en tilpasningsstrategi under udarbejdelse. Der er ikke sket nogen forbedring af håndhævelseskapaciteten. Tyrkiet skal fokusere på overtagelse, gennemførelse og håndhævelse af EF-lovgivning på dyre- og plantesundhedsområdet. Fremskridtene i almindelighed med tilpasning til den gældende EU-ret inden for landbruget er begrænsede.

Inden for *fiskeri* er der ingen fremskridt med tilpasning til den fælles fiskeripolitik. Der skal etableres et moderne flåderegreringssystem. Der består fortsat store forskelle i forhold til hovedelementerne i EF-fiskeripolitik, særlig med hensyn til ressourceforvaltning, inspektion og kontrol og markeds- og strukturpolitik.

Tyrkiet skal inden for *transportpolitikken* fremskynde det nødvendige lovgivningsarbejde til overtagelse af den gældende EU-ret på området. Den administrative kapacitet til at anvende og gennemføre den relevante lovgivning i alle sektorer skal forbedres. I mange sektorer (særlig vej- og søtransport) er tilpasningen meget tilnærmelsesvis og kan i hovedsagen tilskrives tiltrædelse af internationale konventioner.

Inden for *beskatning* er tilpasningen vedrørende punktafgifter og moms begyndt, og der er opnået et vist fremskridt med hensyn til satser og andre fritagelser. Inden for indirekte beskatning skal der endnu gøres en stor indsats. Hvad angår direkte beskatning skal Tyrkiet forbedre opkrævningen af direkte skatter og ophæve diskriminerende foranstaltninger. Alt i alt må tilpasningen til den gældende EU-ret inden for indirekte og direkte beskatning siges at være delvis. Inden for *toldunionen* er der på papiret sket en ret omfattende tilpasning, men kun en beskeden faktisk tilpasning i praksis.

På de fleste områder er den tyrkiske *statistiske* infrastruktur stadig meget anderledes end EU's. For nylig blev der indledt et samarbejde mellem de tyrkiske myndigheder og Eurostat. Tilpasningen til den gældende EU-ret er begyndt, og der ligger et stort arbejde forude.

Der er taget skridt på området *socialpolitik og beskæftigelse*, men de er ikke altid helt i overensstemmelse med den gældende EU-ret. Der er et hastende behov for at udvikle og styrke grundlaget for en virkelig dialog mellem arbejdsmarkedets parter på alle niveauer.

Der er fremskridt på nogle felter, men størstedelen af den tyrkiske lovgivning er stadig langt fra tilpasset den gældende EU-ret.

Inden for *energi* er der sket væsentlige fremskridt i el- og gassektoren. De to større love, der blev vedtaget sidste år, er blevet yderligere gennemført, og der er sket fremskridt med oprettelsen af en uafhængig tilsynsmyndighed for el- og gassektoren. Tilpasningen til den gældende EU-ret er vel under vejs. Dog kræves der endnu yderligere indsats.

Inden for *telekommunikation* er der ikke sket nogen fremgang med liberaliseringen af markederne for mobil- og fasttelefoni eller gennemførelsen af lovgivningen over for dominerende operatører. Der er sket fremskridt med vedtagelse af ny lovgivning inden for licenser, sammenkobling og til dels alment tjenesteudbud. Telemyndighedens administrative kapacitet skal endnu forbedres, særlig hvad angår menneskelige ressourcer og uddannelse. Som helhed betragtet er tilpasningen til den gældende EU-ret fortsat begrænset.

Den nye lov om radio- og fjernsynsvirksomhed inden for *kultur og det audiovisuelle område* er ikke på linje med den gældende EU-ret. Som helhed betragtet er tilpasningen til den gældende EU-ret fortsat begrænset.

Med hensyn til *regionalpolitik* har Tyrkiet afsluttet udarbejdelsen af et foreløbigt kort til regionaludviklingsformål efter NUTS-klassifikationen, og det er godkendt af Eurostat. Men denne klassifikation anvendes endnu ikke til planlægning af regionalpolitik. Der er ikke fastlagt nogen effektiv regionalpolitisk strategi på linje med EU-standarderne. Som helhed betragtet er tilpasningen til den gældende EU-ret fortsat begrænset.

På *miljøområdet* er der vedtaget lovgivning til tilpasning til direktivet om vurdering af miljøvirkninger. Der er også taget skridt til at opstille en plan for finansiering af investeringer. Vedtagelsen af en ny forordning om miljøinspektion er et positivt skridt i retning af en forbedring af den tyrkiske administrative kapacitet til at gennemføre den gældende EU-ret. Som helhed betragtet er tilpasningen til den gældende EU-ret fortsat begrænset.

Tilpasningen inden for *forbruger- og sundhedsbeskyttelse* er begrænset, og der skal gøres et stort arbejde med tilpasning af lovgivningen og for at styrke den administrative kapacitet og forbrugeroplysning.

Inden for *retlige og indre anliggender* er der gjort en indsats for at udbrede viden om lovgivning og praksis i EU, særlig hvad angår asyl og ulovlig indvandring. Der er taget yderligere skridt til at styrke bekæmpelsen af organiseret kriminalitet, narkotikahandel og korruption. Der er skabt et retsgrundlag for bekæmpelse af menneskesmugling. Tilpasningen til den gældende EU-ret er begyndt, især angående visumpolitikken, men der er endnu et stort arbejde forude. Bekæmpelsen af ulovlig indvandring skal i allerhøjeste grad styrkes.

Hvad angår de *eksterne forbindelser*, skal overtagelsen af den generelle præferenceordnings bestemmelser fortsættes.

Inden for *finanskontrol* skal budget- og finanskontrolordningen i den tyrkiske administration forbedres. Tilpasningen til den gældende EU-ret er påbegyndt, men i almindelighed er der endnu meget at gøre.

Den administrative kapacitet på forskellige områder skal styrkes for at garantere, at den gældende EU-ret gennemføres og håndhæves effektivt. Der er behov for en betydelig reform på alle forvaltningsniveauer. I nogle tilfælde vil det betyde, at der skal oprettes nye strukturer, f.eks. inden for statsstøtte og regionaludvikling. På nogle områder er der oprettet nye tilsynsorganer. Deres uafhængighed skal sikres, samtidig med at der skaffes tilstrækkeligt personale og finansielle ressourcer.

BILAG 2: KAPITLET “ANDRE SPØRGSMÅL”

Kapitlet om “andre spørgsmål” vil ikke blive behandlet som de øvrige forhandlingskapitler. Det udgør primært en forhandlingsboks, hvori en række elementer, der for hovedpartens vedkommende er ukontroversielle, men ikke hører til i de øvrige forhandlingskapitler, kan placeres.

For det første skal tiltrædelsestraktaten fastsætte de regler, der gælder for forvaltningen og udfasningen af førtiltrædelsesmidlerne. Alt i alt skal der frem til udgangen af 2003 indgås udgiftsforpligtelser for omkring 5 mia. EUR af midlerne under ISPA-, SAPARD- og PHARE-programmerne til de nye medlemsstater, men der vil stadig skulle indgås kontrakter om disse eller i det mindste udbetales midler herunder frem til udgangen af 2006. Mens ISPA og SAPARD vil blive videreført efter en tilsvarende ordning under Samhørighedsfonden og fonden til udvikling af landdistrikter, skal finansieringen under PHARE udfases senest i 2006. Visse overgangsforanstaltninger omfattende regler for yderligere overførsel af ansvaret for forvaltningen af førtiltrædelsesstøtten til de nye medlemsstater under et udvidet decentraliseret implementeringssystem (EDIS) (herunder de menneskelige ressourcer og betingelserne for frigivelse af midler) skal inkorporeres i tiltrædelsestraktaten. Frigivelsen af PHARE-midler bør gøres betinget af, at det udvidede decentraliserede system implementeres i de tiltrædende lande. For ikke at diskriminere de nye medlemsstater i forhold til de nuværende medlemsstater kan samme fremgangsmåde ikke benyttes for ISPA-programmets vedkommende.

For det andet skal den planlagte overgangsfacilitet til visse institutionsopbyggende foranstaltninger defineres nærmere. Da disse foranstaltninger er en videreførelse af aktiviteter under PHARE-programmet, foreslår Kommissionen med henblik på gennemførelsen af disse foranstaltninger, at man benytter de etablerede strukturer for årene 2004-2006, dvs. PHARE-Udvalget, og at man arbejder via de etablerede EDIS i de nye medlemsstater. For at undgå overlapning med den type foranstaltninger, som fremover vil kunne finansieres af strukturfondene, foreslår Kommissionen, at de institutionsopbyggende foranstaltninger på dette stadium begrænses til følgende:

- retlige og indre anliggender (styrkelse af retssystemet, grænsekontrol, korruptionsbekæmpende strategier)
- det indre marked, herunder toldunionen
- miljø
- veterinær forvaltning og opbygning af administrativ kapacitet i relation til fødevarer sikkerhed
- landbrugsforvaltning og -kontrol, herunder IACS
- nuklear sikkerhed
- generel reform af statsadministrationen og horisontal faglig bistand (TAIEX/statistikker).

Det kan dog blive nødvendigt at iværksætte andre foranstaltninger på et senere tidspunkt, bl.a. for at tage højde for udfaldet af forhandlingerne.

For det tredje tyder resultatet af forhandlingerne vedrørende nedlukningen af Ignalina-kernekræftværket i Litauen og Bohunice V1-kernekræftværket i Slovakiet på, at der vil blive behov for at oprette en særlig nedlukningsfacilitet for at finansiere EU's støtte til disse aktiviteter i det mindste frem til år 2006. Kommissionen foreslog i sin meddelelse af 30. januar 2002, at der hvert år i årene 2004-2006 afsættes 70 mio. EUR til nedlukning af Ignalina. Endvidere pegede Kommissionen på, at budgetmidler, som ellers ville være blevet tildelt under PHARE-programmet, måtte afholdes over budgetpost 3 i budgettet efter udvidelsen. De skønnede tal vil blive revideret efter behov på basis af udgiftsprofilen for de nedlukningsaktiviteter, der finansieres af nedlukningsmidlerne for Bohunice og Ignalina.

Da finansieringen af disse aktiviteter er en videreførelse af aktiviteter, der finansieres under PHARE-programmet, finder Kommissionen, at de årlige budgetbeslutninger om tildelingen af EU-støtte til nedlukningsaktiviteterne som hidtil bør træffes efter høring af PHARE-forvaltningsudvalget. Derved vil man også få tilstrækkelig tid til at udarbejde det fornødne retsgrundlag for at yde EU-støtte til de nedlukningsaktiviteter i Ignalina, der planlægges gennemført under de næste finansielle overslag. Kommissionen foreslår, at denne udgiftsforpligtelse nedfældes i en protokol, der vedlægges akten vedrørende betingelserne for tiltrædelse.

For det fjerde skal en række erklæringer, protokoller og yderligere dokumenter inkluderes i traktaten.

Inden for nuklear sikkerhed skal f.eks. Litauens og Slovakiets forpligtende tilsagn om snarest muligt at nedlukke henholdsvis Ignalina-kernekræftværket og Bohunice V1-kernekræftværket inkluderes i akten vedrørende betingelserne for tiltrædelse.

For det femte skal der udarbejdes et retsgrundlag for faciliteten til den nordlige del af Cypern til støtte for en politisk løsning.

BILAG 3: MENNESKERETTIGHEDSKONVENTIONER

Menneskerettighedskonventioner, der er ratificeret af kandidatlandene pr. 15. september 2002

<i>Tiltrædelse af følgende konventioner og protokoller</i>	BG	CY	CZ	EE	HU	LV	LT	MT	PL	RO	SK	SI	TK
ECHR (den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Protokol 1 (beskyttelse af ejendomsret)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Protokol 4 (ret til bevægelsesfrihed mv.)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Protokol 6 (dødsstraf)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Protokol 7 (ne bis in idem)	X	X	X	X	X	X	X	O	O	X	X	X	O
Den europæiske konvention til forebyggelse af tortur og umenneskelig eller vanærende behandling eller straf	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Den europæiske socialpagt	O	X	X	O	X	X	O	X	X	O	X	O	X
Den reviderede europæiske socialpagt	X	X	O	X	O	O	X	O	O	X	O	X	O
Rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal	X	X	X	X	X	O	X	X	X	X	X	X	O
ICCPR (den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Valgfri protokol til ICCPR (ret til individuel kommunikation)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Anden valgfrie protokol til ICCPR (dødsstraf)	X	X	O	O	X	O	X	X	O	X	X	X	O
ICESCR (den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
CAT (konventionen mod tortur)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
CERD (den internationale konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
CEDAW (konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Valgfri protokol til CEDAW	O	X	X	O	X	O	O	O	O	O	X	O	O

CRC (konventionen om barnets rettigheder)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

X = ratificeret

O = **IKKE** ratificeret

BG=Bulgarien; CY=Cypern; CZ=Den Tjekkiske Republik; EE=Estland; HU=Ungarn; LV=Letland; LT=Litauen; MT=Malta; PL=Polen; RO=Rumænien; SK= Den Slovakiske Republik; SV=Slovenien; T=Tyrkiet

BILAG 4: PROJEKTER FOR PARVIST SAMARBEJDE

ANTAL PROJEKTER FOR PARVIST SAMARBEJDE FINANSIERET UNDER PHARE I 1998-2002*

Kandidat-land \ Sektor	Landbrug (herunder dyresundheds- og plantesund- hedsprojekter)	Miljø	Offentlige finanser (herunder beskatning, told, indre marked osv.)	Retlige og indre anliggender	Socialpolitik	Regional- udvikling og forberedelse til struktur- fondene	Andre	I alt
<i>Bulgarien</i>	13	11	15	17	2	4	2	64
<i>Cypern</i>	—	—	1	1	—	—	—	2
<i>Tjekkiet</i>	7	10	16	19	15	6	7	80
<i>Estland</i>	8	4	8	8	7	3	1	39
<i>Ungarn</i>	12	11	12	10	8	4	3	60
<i>Letland</i>	4	3	13	7	2	4	3	36
<i>Litauen</i>	7	2	12	12	6	3	8	50
<i>Malta</i>	4	1	1	1	1	1	1	10
<i>Polen</i>	27	12	36	16	12	19	12	134
<i>Rumænien</i>	11	6	26	22	9	15	6	95
<i>Slovakiet</i>	9	9	10	17	6	3	7	61

Slovenien	9	1	11	8	3	5	3	40
Tyrkiet	2	1	1	6	—	—	3	13
I alt	113	71	162	144	71	67	56	684

*) Antallet af projekter i 2002 er stadig med forbehold af ændringer

**ANTAL PROJEKTER FOR PARVIST SAMARBEJDE I 1998-2002*, HVORI MEDLEMSSTATER
DELTAGER SOM LEDERE ELLER PARTNERE**

Land	A	B	D	DK	E	FIN	F	EL	IRL	I	NL	P	S	UK	I alt
BG	7	–	21	2	6	–	10	6	2	1	4	–	4	9	72
CY	–	–	–	1	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–	3
CZ	5	–	23	4	7	2	15	1	3	4	12	1	3	22	102
EE	–	–	11	–	–	11	4	1	4	1	4	–	8	3	47
HU	11	1	17	5	10	5	14	2	1	4	5	–	7	11	93
LV	–	1	7	2	2	5	3	1	–	–	1	–	7	4	33
LT	–	1	12	9	4	8	6	–	–	3	1	–	14	6	64
MT	–	–	–	–	2	–	–	–	1	1	–	–	–	3	7
PL	4	–	33	11	16	5	37	1	3	8	15	1	9	24	167
RO	2	1	15	3	11	–	23	6	–	11	9	–	4	11	96
SK	12	–	18	1	8	2	12	6	2	5	7	–	6	8	87
SI	11	–	13	–	8	–	5	1	2	2	4	–	5	4	55
TR*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
I alt	52	4	170	38	75	38	129	26	18	40	62	2	67	105	826 **

*) Udvælgelsen af partnere til parvist samarbejde i 2002 er endnu ikke afsluttet.

**) Denne total svarer ikke til det samlede antal projekter, idet nogle projekter har deltagelse af mere end én medlemsstat

BILAG 5: "PEER REVIEWS"

"Peer reviews": Antal ekspertmobiliseringer pr. medlemsstat

Medlemsstat	Samlet antal ekspertmobiliseringer
Østrig	71
Belgien	33
Danmark	41
Finland	61
Frankrig	57
Tyskland	78
Grækenland	19
Irland	27
Italien	47
Luxembourg	10
Nederlandene	61
Portugal	49
Spanien	35
Sverige	74
Det Forenede Kongerige	137
I alt	800

"Peer reviews" udført af TAIEX-kontoret, GD for Udvidelse

Kandidat-land	Kapitel 1⁹ Frie vare- bevægelser	Kapitel 2¹⁰ Fri bevæge- lighed for personer	Kapitel 3¹¹ Fri udveksling af tjeneste- ydelser	Kapitel 7¹² Landbrug	Kapitel 13¹³ Socialpolitik	Kapitel 19¹⁴ Telekom- munikation og infor- mations- teknologi	Kapitel 22¹⁵ Miljø	Kapitel 23¹⁶ Forbrugere og sund- hedsbeskyt- telse	Kapitel 24¹⁷ Samarbejde inden for ret- lige og indre anliggender	I alt
Bulgarien		6		1	1			1		9
Cypern	2	6	1	5	1		1	1	1	18
Tjekkiet	2	6	2	6	1	1	1	1	1	21
Estland	2	6	1	5	1	1	1	1	1	19
Ungarn	2	6	2	7	1	1	1	1	1	22
Letland	2	6	1	5	1		1	1		17
Litauen	2	6	1	5	1		1	1		17
Malta	2	6	1	3	1		1	1	1	16
Polen	2	6	2	5	1		1	1		187
Rumæ-		6		2	1			1		10

⁹ Hurtigt advarselssystem for levnedsmidler og foder, nye levnedsmidler/GMO

¹⁰ Gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer inden for sundhedssektoren: læger, tandlæger, farmaceuter, dyrlæger, sygeplejere, jordemødre

¹¹ Finansielle tjenesteydelser, databeskyttelse (ikke alle spørgsmål i alle lande)

¹² Kvægdatabase, frugt og grønsager, IACS, mælkekvoter, veterinære BIP-systemer, veterinære foretagender, vin (ikke alle spørgsmål i alle lande)

¹³ Smitsomme sygdomme

¹⁴ Posttjenester

¹⁵ Miljø omfattende spørgsmål som: luft, kemikalier, farlige stoffer for vand, drikkevand, VVM, GMO, integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, naturbeskyttelse, nitrater, SEVESO, affald

¹⁶ Generel produktsikkerhed

¹⁷ Retlige og indre anliggender omfattende spørgsmål som: gennemførelse af Schengen-handlingsplanen/de ydre grænser, domstolene, asyl, narkotika, visumpolitik, hvidvaskning af penge, bekæmpelse af økonomisk og finansiel kriminalitet, svig og korruption, politisamarbejde

nien										
Slovakiet	2	6	1	7	1	1	1	1		20
Slovenien	2	6	1	5	1		1	1	1	18
I alt	20	72	13	56	12	4	10	12	6	205

"Peer reviews" udført af andre tjenestegrene i Kommissionen og andre institutioner

Kandidat-land	<u>Kapitel 4¹⁸</u> Frie kapital- bevægelser	<u>Kapitel 14¹⁹</u> Energi	<u>Kapitel 25²⁰</u> Toldunion	<u>Kapitel 28²¹</u> Finans- kontrol	I alt
Bulgarien	1	1		1	3
Cypern	1	1	1		3
Tjekkiet	1	1	1		3
Estland	1	1	1		3
Ungarn	1	1	1		3
Letland	1	1	1		3
Litauen	1	1	1	1	4
Malta	1	1			2
Polen	1	1	1	1	4
Rumænien	1	1			2
Slovakiet	1	1	1		3
Slovenien	1	1	1		3
I alt	12	12	9	3	36

¹⁸ "Peer reviews" udført af Den Europæiske Centralbank

¹⁹ "Peer review" inden for nuklear sikkerhed udført under EU-Ministerrådets arbejdsgruppe om atomare spørgsmål

²⁰ "Peer review" inden for toldområdet finansieret via Told 2002-programmet

²¹ "Peer review" inden for offentlig international finanskontrol udført af SIGMA

BILAG 6: STATUS I FORHANDLINGERNE

Nr.	KAPITEL	CY	CZ	EE	HU	PL	SI	BU	LT	LT	MT	RO	SK
1	Frie varebevægelser											0	
2	Fri bevægelighed for personer											0	
3	Fri udveksling af tjenesteydelser											~	
4	Frie kapitalbevægelser											0	
6	Konkurrence		0		0	0		0			0	0	0
7	Landbrug	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	~	0
8	Fiskeri												
9	Transport		0					0				0	
10	Beskatning										0	0	

11	ØMU												
12	Statistik												
13	Socialpolitik og beskæftigelse												
14	Energi						0				0		
15	Industri												
16	Små og mellemstore virksomheder												
17	Videnskab og forskning												
18	Undervisning og uddannelse												
19	Telekommunikation										0		
20	Kultur og audiovisuel politik										0		
21	Regionalpolitik						0				0		
22	Miljø						0				0		
23	Forbrugere og sundhedsbeskyttelse												
24	Retlige og indre anliggender						0				0		
25	Toldunion									0	0		
26	Forbindelser med tredjelande												
27	Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik												
28	Finanskontrol										0		
29	Finans- og budgetbestemmelser	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	~	0
30	Institutioner		0		0				0		~		
31	Andet	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~
Åbnede kapitler (1)		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	27	30
Lukkede kapitler (2)		28	25	28	26	27	28	22	27	28	25	13	27
Stadig åbne kapitler (3)+		3	6	3	5	4	3	9	4	3	7	18	4

0 : Åbent kapitel, under forhandling; blankt: foreløbig lukket kapitel; ~ : kapitel endnu ikke åbnet for forhandling

BILAG 7: STATISTISKE NØGLETAL

KANDIDATLANDE STATISTISKE NØGLETAL (2001)

	Areal	Folketal	Befolknings- tæthed	BNP i KKS (købekraftstandarder)(1)(2)			BNP %- ændring	Landbrug	
	1000 km ²	Millioner indbyggere	Indbyggere / km ²	Mia. EUR	BNP pr. indbygger EUR	BNP pr. indbygger % af EU- gennemsnit	%	% brut- tovær- ditil- vækst	% beskæftigelse
Bulgarien	111	7,9	71	51,5	6 500	28	4,0	13,8	26,7
Cypern	9	0,8	82	14,1	18 500	80	4,0	3,9	4,9
Tjekkiet	79	10,2	130	136,0	13 300	57	3,3	4,2	4,6
Estland	45	1,4	30	13,4	9 800	42	5,0	5,8	7,1
Ungarn	93	10,2	110	121,3	11 900	51	3,8	4,3(4)	6,1
Letland	65	2,4	36	18,1	7 700	33	7,7	4,7	15,1
Litauen	65	3,5	53	30,3	8 700	38	5,9	7,0	16,5
Malta	0,3	0,4	1 250	4,6 (3)	11 700 (3)	55(3)	-0,8	2,4	2,2
Polen	313	38,6	124	355,5	9 200	40	1,1	3,4	19,2

Rumænien	238	22,4	94	132,2	5 900	25	5,3	14,6	44,4
Slovakiet	49	5,4	110	59,7	11 100	48	3,3	4,6	6,3
Slovenien	20	2,0	98	31,9	16 000	69	3,0	3,1	9,9
Tyrkiet	775	68,6	89	356,8	5 200	22	-7,4	12,1	35,4

Kilder : Eurostat fra nationale kilder.

- (1) Metoden til beregning af BNP i KKS er blevet justeret siden sidste års rapporter.
Dataene er derfor ikke sammenlignelige.
- (2) Med henblik på beregningen af BNP pr. indbygger hidrører dataene vedrørende det samlede folketal fra nationalregnskaberne, og de kan afvige fra demografiske statistikker.
- (3) 1999
- (4) 2000

KANDIDATLANDE
STATISTISKE NØGLETAL (2001)

	Inflationsrate	Ledighedsprocent	Offentligt budget	Handel med tredjelande				Løbende betalingsbalance	Udenlandske direkte investeringer	
	Årligt gennemsnit	% af arbejdsstyrken (5)	Balance i % af BNP	Handelsbalance eksport/import i %	Eksport til EU i % af samlet eksport	Import fra EU i % af samlet import	EU's balance over for landene (mio. EUR)	Balance i % af BNP	Beholdning i EUR pr. indbygger (1) (2)	Indgående nettoinvesteringer i % af BNP (2)
Bulgarien	7,4	19,9	1,7	76,3	54,8	49,4	380	-6,0	272	5,1
Cypern	2,0	4,0	-3,0(4)	13,0	49,0	55,5	1 670	-4,5	/	1,8
Tjekkiet	4,5	8,0	-5,5	91,6	68,9	61,8	2 376	-4,7	2 284	8,7
Estland	5,6	12,4	-0,4	77,0	69,4	56,5	19	-6,1	2 084	9,7
Ungarn	9,1	5,7	-4,1	90,5	74,3	57,8	-481	-2,2	1 790(3)	4,7
Letland	2,5	13,1	-1,6	57,1	61,2	52,6	466	-9,7	970	2,3
Litauen	1,3	16,5	-1,9	72,1	47,8	44,0	773	-4,8	720	3,7
Malta	2,5	6,5	-7,0	71,8	41,3	63,6	1 304	-4,8	/	8,8
Polen	5,3	18,4	-3,9	71,8	69,2	61,4	8 976	-4,1	952	3,2
Rumænien	34,5	6,6	-3,4	73,0	67,8	57,3	967	-5,9	245	2,8(3)
Slovakiet	10,8(3)	19,4	-5,6	85,5	59,9	49,8	-264	-8,8	521	6,3

Slovenien	8,6	5,7	-2,5	91,2	62,2	67,7	1 819	-0,4	1 527	1,9
Tyrkiet	57,6	8,5	-28,7	75,8	51,6	44,6	-67	2,3	/	2,2

Kilder: Eurostat fra nationale kilder.

(1) Tallene er beregnet ved brug af befolkningstallene fra nationalregnskaberne, som kan afvige fra tallene i demografiske statistikker.

(2) Betalingsbalancedata.

(3) 2000

(4) Skøn

(5) Definition fra arbejdsstyrkeundersøgelse

KANDIDATLANDE
STATISTISKE NØGLETAL (gennemsnit 1997/2001)

	BNP- vækst	Infla- tionsrate	Ledighedsprocent	Offentligt budget	Handel med tredje- lande	Løbende beta- lings- balance	Udenlandske direkte investeringer
	Ændring i %	Årligt gennem- snit	% af erhvervsaktive (4)	Balance i % af BNP	EU's balance over for landet (mio. EUR)	Balance i % af BNP	Indgående nettoinveste- ringer i % af BNP (1)
Bulgarien	2,0	9,8	15,2	0,5	188	-1,5	5,6
Cypern	4,2	2,7	4,3	-4,0(3)	1 768	-4,5	1,3
Tjekkiet	1,1	5,6	7,1	-3,8	2 604	-4,3	7,8
Estland	5,2	6,1	11,5	-0,5	496	-7,8	8,1
Ungarn	4,5	12,4	7,4	-5,4	1 090	-3,4	4,3
Letland	6,1	3,9	14,0	-1,7	318	-8,6	5,7
Litauen	3,6	3,3	16,5	-2,9	696	-8,9	4,8
Malta	3,4	3,6	6,0	-8,8	1 358	-7,1	11,9
Polen	4,2	9,9	13,6	-2,8	10 750	-5,4	4,2
Rumænien	-1,0	46,3	6,2	-4,0	1 050	-5,3	3,5(2)
Slovakiet	3,3	8,9(2)	15,7	-7,0	48	-7,4	4,4
Slovenien	4,2	8,0	6,8	-2,3	1 704	-1,7	1,4

Tyrkiet	1,2	69,9	7,3	-15,7	7 398	-0,8	0,8
----------------	-----	------	-----	-------	-------	------	-----

Kilder: Eurostat og beregninger udført af Kommissionens tjenestegrene fra nationale kilder.

(1) Betalingsbalancedata.

(2) Gennemsnit 1997/2000

(3) Skønnet gennemsnit 1997/2000

(4) Definition fra arbejdsstyrkeundersøgelse